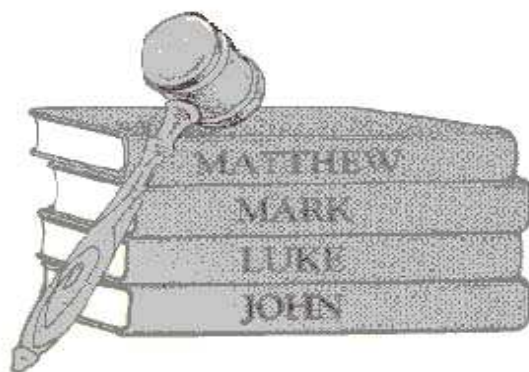

Argumenty evangelií pro existenci

Boha

Argumenty evangelií pro existenci Boha

Argumenty evangelií založené na vzkříšení Ježíše Krista

Kenneth L. Chumbley

Překlad: Hana Vlčková
Jazyková úprava: Jan Fojt

Poděkování

Při publikování těchto poznámek mi velmi pomohlo několik osob. Cítím proto povinnost vzpomenout jejich jména.

Můj blízký přítel Michael Schmidt moderoval obě diskuse a poskytl mi neocenitelnou pomoc při přípravě textu pro publikaci. Almona Williamse, který mi pomáhal v první diskusi, považuji za skutečného odborníka. Nedá se zde vzpomenout všechno užitečné, co jsem získal zásluhou jeho usměřňování a vlivu. Jsem velmi šťastný, že jsem jeho žákem a přítelem.

Zvláště chci poděkovat Collymu Caldwellovi, prezidentovi Florida College a Ferrellu Jenkinsovi, vedoucímu katedry biblistiky, za jejich laskavou pomoc při publikování tohoto materiálu.

V neposlední řadě chci poděkovat mojí milé manželce Cathy za její nekonečnou lásku, které tuto knihu z celého srdce věnuji.

Úvod

Studium historických záznamů lidstva přináší některé zajímavé objevy. Kdykoli byla zaznamenávána historie, objevovala se naděje, že bude jednou zrušen těžký zákon umírání a smrti. Je pozoruhodné, že se tato naděje začala postupně spojovat s jedním člověkem. Minulé generace hledaly Někoho s heroickým vystupováním, kdo by nejen odstranil zlo na světě, ale porazil i smrt a zdolal porobu. (Řekové měli například svého Herkula, který nejen že porazil nepřátele z masa a krve, ale při svém posledním úkolu porazil i smrt a záhrobí.) Tisíci způsoby dávali lidé najevo, že nejsou stvořeni pro to, aby zemřeli. Proto usilovně hledali Někoho, kdo by nebyl mýtem, ani legendou, Někoho, kdo by dokázal odvalit kámen z hrobu.

Jednoho nedělního rána, za vlády císaře Tibéria, když Pontius Pilát byl vládcem v Judsku a Herodes Antipas tetrarchou v Galileji, byl v Palestině tento kámen odvalen. Nejen ve verši básníka nebo v pohádce z dávných časů, ale ve skutečnosti. Tím, že opustil hrob, uskutečnil Ježíš největší ze všech činů. Zlomil okovy smrti a překonal smrtelnost života.

Existence Boha byla dokazována desítkami způsobů. Existoval například argument, který je založen na osobním přesvědčení („Ptáte se mě, jak vím, že existuje. On žije v mém srdci.“), na mystických zážitcích, argument morálky, založený na existenci lidského svědomí (C. S. Lewis), argument estetický, založený na existenci krásy, argument uspořádání (Paley), kosmologický argument a další. Některé z těchto přístupů jsou v podstatě správné, avšak mnohé jsou při přesvědčování nevěřících o Boží existenci zcela neúčinné. V průběhu této studie se zmíním jen málo, pokud vůbec, ve prospěch uvedených apologetik. Místo toho se bude hlavní argument v této knize soustřeďovat na to, co osobně považuji za nejpřesvědčivější důkaz o Boží existenci - na vzkříšení Ježíše Krista.

Poznámky, které jsou obsaženy v této knížce, jsou výsledkem dvou debat, které jsem měl s ateisty na Univerzitě v Illinois (1985) a na Státní Univerzitě Iowa (1988). Přestože ten, kdo je zběhlý v problematice důkazů křesťanství nenajde mnoho toho, co by bylo nové nebo originální, upřímně doufám, že pro ty, kteří jsou méně obeznámeni s vážnými důsledky, které vyplývají z Kristova vzkříšení, bude tato knížka užitečná.

Abych zvýšil použitelnost těchto poznámek, uspořádal jsem je do třinácti lekcí, které tak umožňují čtvrtroční studium. Specifikoval jsem je podle toho, co považuji za základ každého kroku při argumentaci. (V průběhu přípravy tohoto materiálu jsem se pokusil držet Horáciovu radu budoucím spisovatelům: „Buď stručný... více je třeba vyškrtnout, než ponechat.“)

V dnešní době relativismu a z toho pramenící slabomyslnosti, není nic potřebnějšího, než aby se lidem ukázalo něco, co je absolutní, neměnné a jisté. Abychom to mohli udělat, je víra v Kristovo vzkříšení nevyhnutelným předpokladem.

Jestliže něco v této knize přispěje k tomu, aby kdokoli s pokorou a bází vyznal: „Pane, věřím,“ byl záměr této knížky splněn.

Kenny Chumbley Ludlow,
IL,USA, 11.ledna 1993

Prolog

Z Galileje se ozývaly ohromující zprávy o muži z Judska, který na sebe obrátil pozornost celé oblasti. Nebyl zélóta, protože nepodporoval buřiče, kteří hlásali násilné povstání proti Římu. Evidentně nebyl ani saducej, kteří učí, „že neexistuje zmrtvýchvstání, ani anděl, ani duše“ (Skutky 23:8). Sotva si někdo myslel, že je farizeus, protože s nemilosrdnou energií napadal jejich zákonodárnou pýchu a tradicionalismus.

Lidé v Něk viděli něco neobyčejného - jev, který nikdy před tím neviděli - náboženského učitele, který je vyučoval jako někdo, kdo má moc, a ne jako jejich zákonníci (Matouš 7:29). Ve svých kázáních vyzýval lidi k pokání, spravedlnosti a naději. Hlásal dobrou zprávu chudým, zajatým propuštění, slepým navrácení zraku a osvobození utlačovaným (Lukáš 4:17-19). Jeho skutky byly tak ohromující, že se zástupy divily a říkaly, že se nikdy nic podobného neobjevilo (Matouš 9:33). Od nejvyšších vrstev společnosti až po poslední chudáky Ježí všude vyhledávali a přicházeli k Někmu odevšad (Marek 145). Chvillemi to vypadalo, jakoby „svět šel s Ním“ (Jan 12:19).

Zatímco Ježí velký zástup poslouchal s radostí (Marek 12:37), ostatní byli méně okouzleni. Protože pouze část z Jeho klíčového učení odpovídala tehdejšímu očekávání o příchodu Mesiáše, mnozí z jeho učedníků odešli a více s Ním nechodili (Jan 6:66). Některá z jeho vyhlášení byla tak ohromující, že i jeho vlastní příbuzní byli přesvědčeni, že přišel o rozum (Marek 3:21). I hebrejská hierarchie byla znepokojena tím, že odhalil její zkorumpovanost. Záviděli mu slávu a odpláceli zastrašováním, lhaním a pokusy sáhnout na Jeho život (Jan 7:1).

I přes nepřátelství ze strany náboženských učitelů, neporozumění vlastní rodiny, opuštění od lidí a zradu blízkého přítele, tento Člověk zůstal přesvědčen ve svém tvrzení, že jediným rozhodným úderem může zničit toho, kdo má moc nad smrtí a vysvobodit ty, kteří v důsledku strachu ze smrti byli celý život v porobě. Vyhlásil, že tři dny po Jeho smrti se odehraje velkolepá událost, která jednou provždy obhájí Jeho vyhlášení a učení.

„Zbořte tento chrám a za tři dny jej postavím. Na to mu Židé řekli: čtyřicet šest let jsme budovali tento chrám a ty ho postavíš za tři dny? Ale On hovořil o chrámu svého těla“ (Jan 2:19-21).

Argumenty evangelií pro Boží existenci

Náhodnému čtenáři evangelií se může zdát zvláštní, že obhajoba Boží existence by měla být založena na evangeliích, především když je zjevné, že tyto spisy vycházejí spíše z faktu Boží existence, než z její obhajoby. Z apologetického hlediska není jejich cílem dokazovat, že Bůh existuje, ale že Ježíš z Nazaretu je Bůh. „Ještě mnoho jiných znamení, která nejsou zapsána v této knize, učinil Ježíš před svými učedníky. Tato však jsou zapsána, abyste uvěřili, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží, a abyste věřice měli život v Jeho jménu“ (Jan 20:30-31).

Když se však autorům Bible podaří dokázat tvrzení, že Ježíš je Bůh, dokáží tím i skutečnost, že Bůh existuje. Jestliže se dokáže, že Ježíš je Bůh, pak z toho jednoznačně vyplývá, že Bůh existuje. Základní přístup, který použiji v této studii je následovný: **jestliže je Ježíš Bůh, pak Bůh existuje**. Při dokazování Boží existence pomocí zdůvodňování způsobem „jestliže - pak“, používám nejjednodušší možný způsob argumentace, (pokud máte přístup k učebnici logiky, přečtěte si kapitolu o deduktivní metodě).

Zjistíte, že zdůvodňování typu „jestliže - pak“ je latinsky nazváno *Modus ponens* [doslova „metodou potvrzení“], schematicky vyjádřeno jako $p \supset q$ [čti: „když p, pak q“], což je nejzákladnější forma deduktivního argumentování. „Pokud „jestliže“ je pravda, v tom případě musí následovat „pak“ (Geisler and Brooks, *Come, Let Us Reason*).

Pokud zní forma argumentu: „Když je Ježíš Bůh, potom Bůh existuje“ logicky platná, pravdivost tohoto závěru závisí na pravdivosti předpokladu. Když je Ježíš Bůh, nevyhnutelně z toho vyplývá, že Bůh existuje. Ale je Ježíš Bohem? Toto je zásadní otázka, kterou si evangelia přímo kladou. Po uspořádání základních faktů ukazují bez jakýchkoli pochybností, že Ježíš je Immanuel - Bůh s námi (podívejte se do Matouše 1:23).

V průběhu této studie se bude dokazování existence Boha opírat o důkazy evangelií o Kristovi. Důkazy, které používají evangelia, aby přesvědčily lidi o tom, že Ježíš je Bůh, jsou přesně tytéž, o které se opíráme při dokazování existence Boha. Když nás někdo požádá, abychom vysvětlili důvod, proč věříme, nemůžeme udělat lépe, než přednést fakty o Ježíšovi.

Struktura argumentů

Argumenty evangelií pro existenci Boha mohou být uspořádány následovně:

I. Jestliže je Ježíš Bůh, potom Bůh existuje.

Ježíš byl ten, kdo nejvíce prohlašoval, že je Bůh. Vezměme například evangelium podle Jana 14. kapitulu. Zde vyzýval apoštoly, aby měli tu stejnou víru v Něho, jakou mají v Boha: „Věřte v Boha a věřte ve Mne“. V devátém verši reaguje na Filipovu žádost, aby jim ukázal Otce slovy: „Kdo mne viděl, viděl otce.“ V Janovi 8:58: „Ježíš jim řekl: Amen, amen, pravím vám, dřív než byl Abraham, JÁ JSEM“. Důležitost tohoto výroku by byla hned zřejmá Židovi, protože „JÁ JSEM“ bylo jméno, kterým se Bůh představil Mojžíšovi u hořícího keře (Exodus 3:14). Způsob, jak se Ježíš označil, nebyl nic jiného, než explicitní vyjádření jeho božství. Kromě jeho přímých prohlášení i další Ježíšovy výroky a činy implicitně poukazovaly na jeho božskost. Řekl například lidem, že jejich hříchy jsou odpuštěny (Marek 2:1-12). „Kdo může odpustit hříchy, když ne Bůh?“ Přijímal také uctívání od lidí (Marek 14:33) - něco, co odmítl dovolit i andělům (Zjevení 19:10; 22:8-9). Ježíšovi nepřátelé neměli pochybnosti o tom, co vlastně říkal. Když při jedné příležitosti zdvihli kameny, aby Ho zabili, řekl jim: „Mnoho dobrých skutků jsem vám ukázal od Otce, pro který z nich mě kamenujete? Židé odpověděli: Pro dobrý skutek Tě nekamenujeme, ale pro rouhání, že se Ty, člověk, prohlašuješ Bohem“ (Jan 10:32-33) . Když Jej obvinili před Pilátem, řekli: „My máme zákon a podle zákona musí zemřít, protože se vydával za Syna Božího.“

Je jasné, že Ježíš o sobě tvrdil, že je Bůh.

II. Ježíš je Bůh.

Při argumentaci typu „jestliže - pak“ se předpokládá, i když to není uvedeno, že tvrzení začínající slovem **jestliže** je realitou a není jen spekulací. Naše dříve uvedené tvrzení by proto v plném znění bylo následující:

Jestliže je Ježíš Bůh, potom Bůh existuje. ($p \supset q$)

Ježíš je Bůh. (p)

Z toho důvodu Bůh existuje. ($\therefore q$)

Evangelia tvrdí, že Ježíš je Bůh. Říci, že jste Bůh je jedna věc, ale druhá věc je to dokázat. Proto v čase svého působení Ježíš poskytl lidem objektivní a důvěryhodný důkaz, aby je přesvědčil o tom, že je Bůh. Ježíš chápal, že výjimečná tvrzení vyžadují i mimořádné důkazy. Neponechal svá tvrzení v netestovatelné oblasti, ale opřel je o konkrétní projevy své moci. „Když nečiním skutky svého Otce, nevěřte mi, ale jestli je činím, i kdybyste mi nevěřili, věřte těm skutkům, abyste poznali a věděli, že Otec je ve Mně a Já v Otcí“ (Jan 10:37-38).

Abych zdůraznil tento druhý bod, podívejme se blíže na to, co napsali dva apoštolové:

List Římanům 4:17: Když se blíže podíváme na Abrahámovu prototypickou víru, všimněme si, že Pavel zdůrazňuje dva hlavní znaky božství: „Jak je psáno, ‚učinil jsem tě otcem mnohých národů‘; před Ním, kterému uvěřil, před Bohem, *který oživuje mrtvé a to, co není, povolává, aby bylo*“. Obojí, *vzkříšení* („oživení mrtvých“) a *proroctví* („povolání toho, co není, aby bylo“) jsou jasně mimo dosah lidských schopností. Kdybychom však mohli dokázat, že každá z těchto událostí se skutečně stala, nezůstává nám nic jiného, než předpokládat existenci nadpřirozena, protože ani vzkříšení ani schopnost prorokovat není možné vysvětlit na základě přírodních jevů. Není pochyb o tom, že vzkříšení a prorokování jsou znaky božství.

První list Petřův 1:21: Význam oživení mrtvých jako základu naší víry v Boha pro potvrzení existence Boha, je podtržen Petrovým citátem o vzkříšení. „Skrze Ježíše věříte v Boha, *který Ho vzkřísil z mrtvých*“. Věříme v Boha, protože Ježíš vykonal něco, co může udělat jen Bůh: Prorokoval Svou smrt a vzkříšení (Matouš 16:21; 17:23; 20:19) a potom vstal z mrtvých přesně tak, jak předpověděl! Ve všech evangeliích Kristus tvrdil, že lidé by měli věřit, že je Bohem, protože konal skutky, které může konat jen Bůh. „Kdybych nečinil skutky mezi nimi, jaké nikdo jiný nedokázal, byli by bez hříchu“ (Jan 15:24). Poukazujete na „znamení proroka Jonáše“ (Matouš 12:39-40), tj. zmrtvýchvstání, nepřestával tvrdit, že toto bude nejvýznamnější čin, který potvrdí jeho prohlášení (List Římanům 1:4).

Dovolím si uvést dva důvody, proč je apologetika založená na Ježíšovi nejlepší cestou při dokazování existence Boha.

Výhoda tohoto přístupu

Na základě verše z evangelia podle Jana 3:2 si můžeme ukázat, že argumentace, kterou používáme v této studii při dokazování existence Boha, je stejná implicitní metoda, kterou používal i Kristus pro potvrzení Svých prohlášení. Navíc verš z Jana 3:2 ukazuje, že tento postup byl známý a srozumitelný i současníkům Krista. Nikodémův výrok může být sylogisticky sestaven následovně: *Hlavní výrok* - „Žádný člověk nemůže činit zázraky, pokud s ním není Bůh“; *vedlejší výrok* - „Ty konáš zázraky“; *závěr* - „Bůh je s Tebou“. Pokud nadpřirozené skutky nejsou dostatečným důkazem nadpřirozena, co jiného by jím mělo být?

Slovo na vysvětlení: Zatímco je pravda, že realita nadpřirozených skutků, jakým je zmrtvýchvstání, nás vede k postulaci existence nadpřirozených sil, zmrtvýchvstání nevyhnutelně neznamená, že nadpřirozená síla je skutečně přítomná; nadpřirozená síla může pracovat prostřednictvím něčeho. Lazar byl vzkříšen z mrtvých, avšak nikdo si nemyslí, že je Bůh. Proč však potom věříme, že zmrtvýchvstání Ježíše dokazuje, že je Bohem? Na základě jeho vlastního vysvětlení. Když se člověk, který byl mrtvý, vrátí k

životu, je pravděpodobné, že právě on je nejvíce oprávněn interpretovat význam této události. A když Ježíš říká, že Jeho návrat z hrobu dokazuje Jeho božství, kdo jsme my, abychom s Ním polemizovali?

Svědectví evangelíí o Boží existenci opírají svou pravdivost o skutečnost, že některé události se skutečně staly - především Ježíšovo zmrtvýchvstání. Jestliže se tyto události skutečně staly, naše víra je obhájena. Pokud se nestaly, naše víra nemá cenu zlámaného groše. „Nebyl-li však Kristus vzkříšen, marná je vaše víra, ještě jste ve svých hříších“ (První list Korintským 15:17).

I. Empirické argumenty vždy dominují nad všemi formami argumentů.

V roce 1905 americký astronom Percival Lowell začal zkoumat vesmír s cílem objevit planetu, která se nachází za planetou Neptun. Na základě jevů, které pozoroval a které nemohly být vysvětleny jiným způsobem, byl přesvědčený, že tato planeta existuje. Nakonec, v roce 1930, Clyde William Tombaugh zaměřil svůj teleskop na místo, které Lowell původně zkoumal a zpozoroval „Pluto“. Před objevem Tombaugh se věřilo v doposud nepozorovanou planetu na základě matematických výpočtů. Avšak od roku 1930 byla víra v existenci Pluta založená na skutečnosti, že ho lidé viděli.

Totéž platí i o Bohu. I když se filozofie a přírodní vědy mohou využít pro účinnou argumentaci o existenci Boha, může být kterýkoliv z těchto přístupů přesvědčivější, než jednoduchá skutečnost, že Boha viděli (Empirický přístup; „empirický“ znamená, že si skutečnosti můžeme ověřit svými vlastními smysly)? „Empirický přístup ve vztahu k Boží existenci je tak zřejmý a přímočarý, že bychom mohli očekávat, že to bude vždy ten hlavní přístup. Nejpresvědčivějším důvodem pro to, že věříme, že Měsíc je na obloze, není nepřímý důkaz týkající se přílivu, ale skutečnost, že ho lidé vidí“. (Elton Trueblood, *Philosophy of Religion*).

Ateisté však protestují, že tento způsob zdůvodňování není vhodný v případě Boha, protože zatímco Měsíc a Pluto jsou přímo pozorovatelné, Bůh nikoliv. Otázka potom zní: Můžeme při rozhodování o závažných otázkách získat vědomost nepřímou? Je pravda, že dnes nemůžeme vidět Boha přímo. Můžeme tedy považovat některé závěry za jisté jen na základě toho, co viděli jiní lidé? Odpovědí je jednoznačné „Ano!“. Ve skutečnosti tak postupujeme stále! Například soudcové. Při rozhodování o něčí vině nebo nevině se nespolehnají na to, co přímo viděli, ale na to, co viděli jiní („svědkové“). Skutečnost, že soudcové neviděli přestupek, o kterém rozhodují, na vlastní oči, jim v žádném případě nebrání dospět ke správnému závěru. Všechno, co víme o lidské historii před tím, než jsme se narodili a většinu toho, co víme od narození, se dozvíme nepřímou, prostřednictvím svědectví jiných. Jestliže se poznání minulých událostí nemůže opírat o lidské svědectví, potom je argumentace evangelíí pro existenci Boha zcela chybná. Jestliže je však důvěryhodné lidské svědectví platným základem pro naše vědomosti, potom empirická argumentace pro existenci Boha poskytuje nejlepší prostředky pro důkaz Boží existence. Lidé, kteří odmítají historický důkaz o tom, že Ježíš je Bůh, činí tak kvůli svým předsudkům a ne pro to, že by bylo svědectví o historii

nespolehlivým základem pro vědomosti.

II. Ježíš je výjimečným zjevením Boha.

Když půjdete někdy ve Spojených státech na poštu, můžete si všimnout, že na nástěnkách někdy visí portréty hledaných osob a ne jen jejich popis. Důvod je zřejmý: „Obraz je v tomto případě vhodnější než tisíc slov“. *Deskriptivní definice* (nazývaná také určitá nebo intralingvistická definice), pomocí níž si vytváříme věty pro vysvětlení nějakého předmětu, není nikdy tak výstižná jako *denotativní definice* (nazývaná též ostenzivní, tj. přímo demonstrovatelná, extralingvistická definice), kde definujeme tak, že přímo ukážeme, označíme. Kdyby někdo neměl doposud zkušenosti s vodou, mohli byste mu ji vysvětlit lépe, než ukázat mu jezero (denotativní definice), namísto popisu, že voda je kapalina, která je bez vůně, chuti a zápachu, průhledná a skládá se ze dvou molekul vodíku a jedné molekuly kyslíku (deskriptivní definice)?

Klasické důkazy (kosmologické, teologické, ontologické, které všechny argumentují na základě závislosti výsledku a příčiny) se při snaze definovat Boha spoléhají především na deskriptivní definici. I když jsou účinné, mají svá omezení. Zatímco jsou tyto důkazy racionálními způsoby argumentace ve prospěch existence nadpřirozených sil, nejsou nám schopny říci nic bližšího o nadpřirozenosti. Co se týká diskuse o omezení klasických důkazů, přečtěte si knihu Jima McGuiggana *If God Came* (Kdyby přišel Bůh).

V evangeliích nás však při odpovídání na otázku o Bohu Ježíš neunavoval filozofickou disertací. Jednoduše poukázal na Sebe. „Filip mu řekl: Pane, ukaž nám Otce a postačí nám to. Ježíš mu řekl: Kdo Mne viděl, viděl Otce“ (Jan 14:8-9). Výhoda apologetiky založené na Ježíši spočívá v tom, že nejen dokazuje, že Bůh existuje, ale také nám říká, jaký Bůh je. Jak poznamenal Barclay ve své knize *The All-Sufficient Christ* (Úplně postačující Kristus), jedním z důvodů, proč je Ježíš úplně postačující je, že je obrazem Boha. „Eikon (obraz) je přesný popis dotyčné osoby. Když řekneme, že Ježíš je eikon Boha, znamená to, že Ježíš je dokonalým obrazem Boha. Takže jestliže chcete vidět, jak vypadá Bůh, podívejte se na Ježíše. V Ježíši se neviditelný Bůh stává viditelným pro lidi.“

Křesťanství je jediné náboženství, které definuje Boha označením (denotativně). Tímto zabijí dvě mouchy jednou ranou: existence Boha i jeho podoba jsou takto odhaleny.

Abychom docenili význam proroctví jako projevu božství, zamysleme se nad analýzou skutečného proroctví, kterou uvádí Harvey W. Everest ve své knize *The Divine Demonstration* (Projev Božství). „Kritéria pro skutečné proroctví jsou následovná:

A) Událost musí být mimo schopnosti člověka ji předvídat.

B) Musí být prokazatelné, že předpověď byla napsána před tím, než se událost

stala.

C) Předpověď se musí vztahovat na danou událost.

D) Jazyk předpovědi nesmí být dvojsmyslný a musí být bezchybný.

E) Předpověď musí mít jasnou a prokazatelnou splnitelnost.“ Bůh sám zdůrazňuje jedinečný význam proroctví, jako projevu božství, když se tímto způsobem vyjádřil k modlám: „Nechť nám přednesou a oznámí, co se má stát. Oznamte, co bylo nejdříve, a vezměte si to k srdci. Nebo nám zvěstujte budoucí věci, ať poznáme jejich konec! *Oznamte, co má přijít potom, a tak poznáme, že jste bohové*“ (Izaiáš 41:22-23).

Je to víra, když ji můžete dokázat?

Vylučují se navzájem víra a důkaz? Někdy i samotní křesťané tvrdí, že každé úsilí dokázat Boží existenci není slučitelné s vírou v to, že existuje. Tvrzení zní: „Jestliže je možné dokázat, že Bůh existuje, proč bychom potom potřebovali víru?“

Protože existuje mnoho lidí, kteří zastávají tento názor, musíme se k tomu vyjádřit. Vždyť předmětem sporu této studie je, zda je existence Boha dokazatelná. Dříve, než postoupíme dále, musíme si být jistí správností tohoto úsilí.

Zamysleme se nejdříve nad pasáží z knihy Geoga Salmona *The Infallibility of Church* (Neomylnost Církve). Na straně 60 doktor Salmon odpovídá na výrok pana Mallocka, který prohlásil, že „všechny snahy obraňovat křesťanství důkazy musí skončit neúspěchem.“ Salmon odpověděl následovně: „Byla vůbec někdy otázka křesťanství tak špatně obhajována? Kdyby byla na adresu mé povahy vyslovena hanebná obvinění, možná by se našel někdo mezi vámi, kdo má o mně dobré mínění a nevěřil by těmto obviněním bez toho, aby si je ověřil. Představte si, že by mě někdo obhajoval tímto způsobem: „Doktor Salmon o sobě tvrdí, že je dobrý člověk. Upřímně vás vyzývám, abyste věřili jeho slovům. Protože, kdybyste zkoumali obvinění proti němu, byli byste nuceni dospět k nepříznivým závěrům, které mohou být pro vás velmi nepříjemné, takže bude o mnoho rozumnější, když je nebudete dále zkoumat.“ Myslíte si, že bych byl vděčný za takovou obhajobu? Nebo bych měl spíše považovat autora této obhajoby také za protivníka, který si ani nedal námahu zamaskovat svoji nebezpečnost.“ Pan Salmon říká toto: Co bychom si pomysleli o obviněném člověku, který by se obhajoval takto: - „Jsem nevinný! Prosím, věřte mým slovům a nezkoumejte důkazy, protože pokud je budete zkoumat, můžete zjistit, že jsem vinný!“ Nezvýšila by taková obhajoba ještě více vaše podezření, než aby jej zmírnila? Pokud byste byli obviněni nespravedlivě ze zločinu, chtěli byste, aby vás obhajoval váš obhájce tímto způsobem? Samozřejmě, že ne! Proč by si potom někdo myslel, že Bůh, „který nepřestal dosvědčovat sám sebe“ (Skutky 14:17), by chtěl takovou obhajobu?

Bylo vysloveno obvinění, že Bůh není. Odpovědí na toto prohlášení je nám Nový zákon, který nás nežádá, abychom akceptovali nepodložené tvrzení, že Bůh existuje (podívej se na 1. Tesalonickým 1:5). Právě naopak, žádá nás, abychom obhajovali tvrzení na základě zkoumání důkazů. Pochybujícímu apoštolovi Tomášovi, který řekl „když neuvidím, neuvěřím“, vzkříšený Pán nabídl objektivní, empirický důkaz - své zjizvené tělo - společně s výzvou „a nebuď nevěřící, ale věřící“ (Jan 20:24-27). Lukáš nám říká, že Ježíš „se jim po svém umučení ukazoval a poskytl jim mnoho přesvědčivých důkazů o tom, že žije“ (Skutky 1:3). Později ve Skutcích apoštolů čteme o Pavlovi, jak „uváděl v úžas Židy, kteří bydleli v Damašku, tím, jak dokazoval, že On (tedy Ježíš) je Kristus“ (Skutky 9:22). Když apoštolové podávali „svědectví“ (Skutky 2:32; 3:15), jako „důkaz“ pro svá tvrzení nabízeli očitě svědectví. V případě Boží existence se určitě nejedná o výjimku z příkazu: „Všechno zkoumejte, dobrého se držte!“ (1. Tesalonickým 5:21). Na základě těchto citací měl R. L. Whiteside úplnou pravdu, když

napsal: „Někteří si myslí, že víra končí tam, kde začíná vědomost. Ale je to opravdu tak? Není spíše pravdou, že víra může být znásobena jen rozšířením vědomostí? Ztratíme víru, když něco uvidíme tak, jak jsme o tom často slyšeli před tím? Kde se o něčem takovém hovoří v Bibli? Neporozuměli jsme těmto věcem úplně špatně? Máme si nyní myslet, že čím více budeme poznávat Boha, tím méně v Něj budeme věřit? To si nemohu myslet!“ (*Doctrinal Discourses*).

V klasické knize Marka Twaina „Yankee z Connecticutu na dvoře krále Artura“ se nachází zajímavá pasáž, ve které se objeví nový kouzelník, který zastrašuje Yankeeho stojícího v kamelotu. Tento vychytralý Merlin prohlašoval, že má schopnost vědět, co dělá kterákoli osoba kdykoli a kdekoli. Když jste chtěli vědět, co dělá právě teď vládce na východě nebo král ze vzdálených zemí, dokázal vám to říct. A s každým dalším oznámením, co dělají lidé na druhé straně světa, z něj měli lidé stále větší strach. Mark Twain říká, že „tito lidé byli schopní uvěřit dobrodruhovi, který nemohl poskytnout žádný důkaz své moci, kromě svých nepodložených slov“. Kdyby tento Yankee pohotově nezareagoval, dosáhl by tento „úžasný“ kouzelník toho, čeho chtěl. Aby ho „vykolejil“, položil kouzelníkovi následující jednoduchou otázku: „Řekni mi, co právě dělám s mojí pravou rukou“. Pointa je samozřejmě v tom, že každý kdo ví, co dělá někdo deset tisíc mil vzdálený, neměl by mít žádné problémy říct, co dělá někdo vzdálený od něj jen několik metrů. Byl to jednoduchý test, ale kouzelník v něm selhal. Na základě toho, že neobstál, vyšlo najevo, že je podvodník a jeho kariéra na dvoře krále Artura rychle skončila. V evangeliích Ježíš neřádá od lidí, aby mu věřili jen na základě „nepotvrzeného slova“, i když je od Něj. Naopak, žádal je, aby testovali a prověřovali Jeho tvrzení, jestli je opravdu tím, za koho se prohlašuje (1. list Janův 4:1). Ježíš se neobával důkazů, On na nich trval. Neviděl neslučitelnost mezi vírou a důkazy. Takto bychom to měli vidět i my. Objektivní důkazy jsou základem, na kterém spočívá naše víra.

Podstata důkazu

„Metoda, která je správně aplikovaná v jedné oblasti, může být úplně nevyhovující, pokud je aplikovaná v jiné oblasti. Když se někdo snaží dokázat něco metodou, která je nesprávná pro oblast, ve které ji aplikuje, nemůže získat správnou odpověď. Toto selhání neznamená, že určitá oblast, potvrzená zkušeností, neexistuje, ani to, že se v této oblasti správná odpověď nenachází. Znamená to pouze, že badatel udělal chybu v tom, že chtěl získat důkaz metodou, která je nevhodná pro danou oblast. Jednoduše chtěl vyřešit něco metodou, která se nedá v daném případě použít.“ (James D. Bales, *How can Ye Believe* - Jak můžete věřit).

Před několika lety jsem si půjčil otcovu sekačku, abych posekal trávu. Protože byla nádrž prázdná, naplnil jsem ji tekutinou, kterou jsem našel v kanistru, a která vypadala jako benzín. Velmi rychle ale začala sekačka syčet, kašlat a kouřit, až nakonec úplně vypověděla službu. Nejprve jsem si pomyslel, že otec koupil špatnou sekačku. Po krátké prohlídce jsem však zjistil, že problém nebyl v sekačce, ale v tekutině, kterou jsem do ní nalil. Co vypadalo jako benzín, byl ve skutečnosti petrolej. A pokud sekačky

Sears 11 HP fungují bezchybně na benzín, mohu Vám říci, že vůbec nebudou na petrolej.

To, o čem hovoří Bales ve svém vysvětlení, a co se i já snažím vykreslit ve své příhodě je, že různá tvrzení si vyžadují různé druhy důkazů. Pokud nespojíte správný způsob dokazování určitého tvrzení se správnou metodou, je víc než pravděpodobné, že pravdu nenajdete. To, že benzínový motor nepracuje na petrolej, ještě neznámá, že nepracuje vůbec. Přesně jako v případě tvrzení, které nemůže být dokázáno jedním způsobem, to neznámá, že nemůže být dokázáno vůbec nebo že je nesprávné. Dokazování pravdivosti nebo nepravdivosti určitého tvrzení vyžaduje, abychom použili správnou metodu.

Analytičtí filozofové dvacátého století (jako například Bertrand Russell ve své knize *A History of Western Philosophy - Dějiny západní filozofie*), provedli hodnotný výzkum ve snaze zjistit, jak může být ověřena pravdivost jakéhokoli tvrzení. Zjistili, že prakticky každé tvrzení, které o sobě prohlašuje, že je pravdivé, se nachází v jedné ze dvou následujících kategorií.

Matematický nebo analytický důkaz se zabývá výlučně matematickými výroky nebo výroky z oblasti deduktivní logiky. Jsou to tvrzení, která jsou pravdivá na základě definice (např. $2 + 2 = 4$, všechny manželky jsou ženy, atd.). Důkazy tohoto charakteru poskytují nejvyšší stupeň jistoty.

Empirický nebo syntetický důkaz se zabývá tvrzeními, která jsou pravdivá na základě převahy svědectví (např. voda zmrzá při 0°C , očkování proti dětské obrně je účinné, Lincoln byl zastřelen ve Fordově divadle, atd.). Na rozdíl od matematického důkazu, empirické důkazy se nespolehnají na matematickou rovnici, ale na zhodnocení závažnosti svědectví. Zkoumají svědectví s cílem zjistit, zda je dostatečně věrohodné na podporu tvrzení. Na rozdíl od matematického důkazu, poznatek získaný empirickými prostředky nemůže nikdy přinést 100% jistotu, ale může nám ukázat vysokou pravděpodobnost.

V souvislosti s těmito dvěma typy důkazů a tvrzení, povšimněte si následující úvahy:

I. Většinu z toho, co dnes víme, jsme poznali empiricky, nikoli matematicky.

Věda, medicína, historie, právo a téměř všechno ostatní je založeno na empirickém důkazu, tj. na pravděpodobném nebo převažujícím svědectví. Když lékař stanoví diagnózu, když soud dospěje k rozsudku, nebo když vědec přednáší o atomech, všichni tak činí na základě znalostí, které získali pomocí svých smyslů. (Einstein dokonce odmítl akceptovat svoji teorii relativity jako pravdivou, dokud nebyly jeho matematické rovnice ověřeny empirickými pozorováními. (Paul Johnson, *Modern Times*). Jakmile vystoupíte z úzké oblasti matematiky, ocitnete se v širokém světě empirie, kde našich pět smyslů neustále přijímá, analyzuje a ověřuje všechny druhy údajů, na základě kterých přijímáme závěry založené na pravděpodobnosti, ne však na jistotě.

II. Existence Boha je dokázána empiricky, nikoli matematicky. Jednoduše řečeno, existenci Boha nemůžeme potvrdit se 100% jistotou. Nemusí Vás to však

znepokojoval, protože ani Vaše existence nemůže být potvrzena se 100% jistotou! Neexistuje matematická funkce, pomocí které byste mohli dokázat, že existujete, nebo že jste ten, kdo tvrdíte, že jste. Existuje však dostatek empirických důkazů, které můžete předložit na potvrzení své existence a identity. Jinak to není ani s Bohem. Neznám žádnou matematickou rovnici, která by s absolutní jistotou dokázala, že Bůh existuje. Co však určitě vím, je, že existuje nespočetné množství empirických důkazů, které potvrzují pravdivost Kristova tvrzení, že je Bůh. Připomeňme si náš základní argument, že jestliže je Kristovo tvrzení, že je Bohem, pravdivé, dokázali jsme, že Bůh existuje. Dokazování Ježíšovy božskosti je předmětem historie. Z tohoto důvodu používáme při dokazování faktu, že Kristus vstal z mrtvých, stejný postup, který používáme při dokazování historické události, že Peršané byli poraženi Řeky u Maratónu. Když bude použita správná metoda, dozvíme se pravdu o Kristu.

III. Když důkazy pro tvrzení budou jednoznačné a převažující, víra propojí propast od pravděpodobnosti k jistotě, a to nám umožní myslet a jednat s jistotou.

I když je většina našich vědomostí založená na pravděpodobnosti, věříme a jednáme, jako bychom měli jistotu. (Například: Jste si jistý svou identitou? Pravděpodobně odpovíte: „Úplně!“, i přes to, že nikdy nemůžete potvrdit svou identitu s úplnou jistotou.) Všechny podstatné a důležité věci v našem životě chápeme pomocí víry. (Podívejte se v encyklopedii na heslo „Heisenbergův princip nejistoty.“ Vidíme, že i vědci uznávají element víry ve vědeckém výzkumu.) Nikdo nepoužívá víru poprvé v náboženství. Všichni včetně ateistů neustále žijí s vírou.

Chesteron jednou řekl: „Úloha moderních idealistů je opravdu velmi ulehčena v důsledku toho, že jim bylo vždy řečeno, že pokud je něco poraženo, je to i vyvráceno.“ (*What's Wrong With The World*). Připouštím, že nevěřící byli schopni porazit úsilí ne dobře připravených věřících v jejich snaze dokázat Boží existenci s absolutní jistotou. Ale proč? Nemožnost matematicky dokázat existenci Boha nevyvrací Boží existenci o nic víc, jako nemožnost matematicky dokázat existenci královny Anglie nevyvrací skutečnost, že královna existuje. Když nalijete do nádrže správnou pohonnou látku, motor půjde. Když použijete aplikovatelnou metodu v případě Boha, zjistíte, že důkazy o Jeho existenci jsou tak převažující a jednoznačné, že nevíra se stává vrcholně iracionální.

Spolehlivost evangelií, 1. část

V této studii může být náš základní přístup k existenci Boha charakterizován následovně:

Jestliže Boha viděli, potom Bůh existuje.

Když viděli Ježíše, viděli Boha.

Ježíš poskytoval nezvratné důkazy, které potvrzují jeho tvrzení.

Je logické, že dříve, než prověříme platnost Ježíšových prohlášení, musíme nejprve dospět k určitému závěru ohledáním dokumentů, které tato prohlášení obsahují, tj. evangelií.

„Jsou naše evangelia, v jejich dnešní podobě, historicky důvěryhodná? Při důkladné úvaze o nadpřirozenosti Krista, není žádná otázka tak důležitá jako tato. Pokud jsou evangelia historicky přesná, tak vše co musíme udělat, je důkladně se seznámit s tím, co říkají. Naším cílem je zjistit, zda v nich Ježíš je nebo není zobrazený jako nadpřirozená osoba.“ (Wilbur Smith, *The Supernaturalness of Christ* - Kristova nadpřirozenost). Naše vědomosti o Kristově životě pocházejí především z prvních čtyř knih Nového zákona - tj. evangelia podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana. Co se týká Kristova života, jsou evangelia doplněna o několik detailů v listech apoštolů (např. 1. list Korintským 15:5-8, List Židům 5:7). Když se na základě uznávaných zásad historického bádání potvrdí, že tyto záznamy jsou pravé, zaslouží si pak naši nejvyšší důvěru a je maximálně oprávněné věnovat jim důkladnou pozornost. Naše tvrzení o Bohu není závislé na předpokladu o inspirovanosti evangelií. Chceme jen, aby se se zprávami evangelií zacházelo jako s kterýmkoli jiným historickým dokumentem. Pokud dodržíme tento přístup, potvrdí se, že evangelia jsou záznamy z prvního století, které obsahují primární zdroj svědectví týkajícího se osoby a prohlášení Ježíše z Nazaretu.

Poznámka: Kritici někdy argumentují, že nemůžeme použít Bibli při hodnocení prohlášení, která se v Bibli nacházejí. Tímto však upírají Bibli základní právo. Když je někdo obviněn, že je podvodník, nenecháváme ho hovořit na svou obhajobu? Samozřejmě, že ano! Proč by potom někdo odepíral tuto možnost Bibli, pokud nemá vůči jejímu tvrzení předsudky? Kdyby někdo tvrdil, že má na svém pozemku naftu a my bychom chtěli ověřit jeho tvrzení, kde navrtáme sondu? - na jeho pozemku nebo na sousedově? Vrtáme v blízkosti místa, o kterém se něco tvrdí. Přesně to samé bychom měli udělat i v případě evangelií. Tvrdí o sobě, že jsou nejuvěrohodnějšími svědectvími o Ježíšových nadpřirozených skutcích a výjimečném učení. Když chceme prověřit tato tvrzení, musíme si ověřit oblast samotného tvrzení a zkoumat evangelia.

Nevěřící prohlašují, že evangelia jsou nepravá, nehodná naší pozornosti a nejsou ničím jiným, než sbírkou mýtů a výmyslů. Přistupme tedy k prozkoumání tohoto obvinění a poskytněme evangeliím příležitost promluvit na svou obhajobu.

Ověřování autentičnosti starověkého dokumentu

Historici obvykle pro ověřování autentičnosti dokumentu používají tři testy. Ve své významné práci *Introduction to Research in English Literary History* (Úvod do zkoumání anglické literární historie) sumarizuje Chauncey Sanders kritéria, na základě kterých lze ověřit autentičnost starověké písemnosti: „Důkazy, o které se musíme opírat při pokusu vyřešit otázku autenticity, můžeme rozdělit na vnější, vnitřní a bibliografické.“ V rozhovorech, které jsem vedl s učiteli klasických předmětů na Univerzitě v Illinois, mi byla potvrzena platnost Sandersova přístupu. Nyní je před námi úloha zjistit, jak obstojí evangelia v těchto testech.

Bibliografický test

První test, na který se zaměříme, bude bibliografický. Snaží se odpovědět na otázku: „Jsou evangelia, která máme, pravdivou kopií originálů?“ Jelikož nemáme originální dokumenty, jsou tyto kopie přesným obrazem originálních dokumentů?

Abychom jasně pochopili, co je a co není zahrnuto v této otázce, chtěl bych zdůraznit jednu skutečnost. Pokud máme přesné kopie původních rukopisů, nevádí, že nemáme samotné originální rukopisy. Nikdo z nás nikdy neviděl originál *Romea a Julie*. Taktéž nikdo z nás neviděl originál Platónovy *Republiky* anebo Plutarchových *Životopisů*. Do jaké míry však lze dokázat, že kopie, které máme, jsou důvěryhodné reprodukce originálů, když žádný seriózní vědec nepochybuje, že dnes reprodukuje to, co původně vytvořili Shakespeare, Platón a Plutarchos.

Bibliografický text tedy určuje, zda se jedná o přesnou kopii původního rukopisu. Nezáleží na tom, že kopie byla napsána 1300 let po napsání originálu (jako je to v případě Herodotovy *Historie*). A nezáleží dokonce ani na tom, že je zachováno jen několik kopií literárních děl starověku (neexistuje více než padesát spolehlivých rukopisů ze starověku napsaných latinsky nebo řecky). Přes velký časový odstup mezi napsáním originálu a zhotovením prvních kopií, i přes relativní malou četnost existujících rukopisů, historici pomocí standardních bibliografických kritérií dokážou zjistit a ověřit, zda rukopis přesně zachoval obsah originálu.

Můžeme tedy shrnout, že:

1. Historikové nepovažují nedostatek originálů za vážný handicap,
2. ani tisíciletý nebo větší časový interval nepředstavuje nepřekonatelnou překážku při určení originálnosti textu,
3. jen pár kopií je potřeba k tomu, aby se zjistilo, co bylo skutečně původně napsáno. Majíce na paměti tyto skutečnosti, přistupme nyní k bibliografickým důkazům, které podporují autenticitu evangelií. Podívejme se blíže na časový interval mezi napsáním originálů a prvních zachovaných kopií, na počet kopií, o kterých víme, že existují a zda se tyto kopie shodují svým obsahem.

I. Otázka časového intervalu. Sir Frederik Kenyon, bývalý ředitel a knihovník v Britském muzeu řekl: „V žádném jiném případě není časový interval mezi napsáním knihy a datem vzniku prvních existujících rukopisů tak krátký jako v případě Nového zákona“. (*Handbook to the Textual Criticism of the New Testament*). Fragmenty papyrusových kopií knih Nového zákona pocházejí ze druhého a třetího století našeho letopočtu. Kopie nazvané Chester Beatty Biblical Papyri, které obsahují čtyři evangelia, byly napsány v první polovině třetího století n.l. Práce, která byla publikována v roce 1935 pod názvem *Fragments of an Unknown Gospel and Early Christian Papyri*, obsahuje části kopií evangelií, které byly napsány nejpozději v roce 150 n.l. Fragmenty od Johna Rylandse, které obsahují části Jan 18:31-33, 37 se na základě paleografických výzkumů datují do období okolo roku 130 n.l. To znamená, že kopie evangelia podle Jana, o kterých se podle tradice má za to, že bylo napsáno v letech 90 až 100 n.l., byly dostupné již čtyřicet let po napsání originálu. Podle Kurta Alanda z Institutu pro výzkum Nového zákona, se zjistilo o některých částech kopií Nového zákona, že byly napsány do 25 až 50 let po sepsání originálu. Nyní porovnejme časové schéma v případě vzniku kopií evangelií s časovými údaji vzniku jiných děl starověku: Césarova *Galská válka* napsaná v letech 58 až 50 př.n.l. - nejstarší zachovaná kopie vznikla 900 let po napsání originálu. Tacitovy *Anály* napsané okolo roku 100 n.l. - nejstarší známá kopie pochází z období o 800 let později. Thucidydova *Historie* napsaná v letech 460 až 400 př.n.l. - nejstarší kopie (s výjimkou několika papyrusových svitků) se datují do období let 900 n.l., tj. 1300 let po tom, co Thucydides napsal své dílo. Stejně časové schéma platí i v případě Herodota.

II. Otázka počtu zachovaných rukopisů. Institut pro výzkum Nového zákona zaznamenal více než 5000 rukopisů Nového zákona. Pro porovnání, dodnes existuje jen devět nebo deset kopií Césarovy *Galské války*, ze čtrnácti knih Tacitovy *Historie* se zachovaly jen čtyři a půl, ze šestnácti knih *Análů* se jen deset zachovalo vcelku a dvě částečně. V případě knih Herodota a Thucyclida zůstalo pouze osm rukopisů.

III. Otázka shodnosti textů. Dovolím si odpovědět na tuto otázku slovy Jamese D. Balese: „Hortův konečný názor je, že oblast pokrytá podstatnými variacemi by těžko mohla zformovat víc než tisícinu celého textu.“ Abychom získali představu, co tento výrok znamená, můžeme se vyjádřit velmi jednoduše. Nový zákon napsaný v řečtině, který leží přede mnou, obsahuje 560 stran, které nejsou větší než moje dlaň. Na většině stran se nachází určité množství řádků textu. Tisícina z toho by tedy představovala přibližně polovinu strany, tj. asi 15 až 16 těchto malých řádků. To skutečně není mnoho!“ (*You Believe*).

„Důkazy o autenticitě textů Nového zákona jsou mnohem větší, než důkazy o autenticitě děl mnohých klasických autorů, o kterých nikdo ani trochu nepochybuje. Kdyby byl Nový zákon sbírkou světských písemností, nebyla by o jejich autenticitě žádná pochybnost. Je paradoxní, že historikové důvěřovali textu Nového zákona v mnohem větší míře, než mnozí teologové.“ (F. F. Bruce *The New Testament Documents, Are They Reliable?*). „Projevit skepticismus, co se týká zachovaného textu knih Nového zákona, by mohlo vést ke zpochybnění autenticity veškeré klasické starověké literatury, jelikož žádné dokumenty starověku nejsou tak dobře bibliograficky

ověřené jako Nový zákon“. (J. W. Montgomery *Where Is History Going?*).

Kritik, který by chtěl zpochybnit spolehlivost evangelií, by se měl zaměřit na jinou oblast, protože bibliografické důkazy stojí na pevném základu.

Spolehlivost evangelií, 2. část

- Vnitřní test

Druhá klíčová otázka, kterou si kladou vědci při hodnocení spolehlivosti starověkého dokumentu, se týká jeho vnitřní konzistence, tj. diskvalifikuje se dokument sám tím, že obsahuje protiřečení nebo zřetelné faktické nepřesnosti? Dříve než se podíváme na tuto problematiku v případě evangelií, je potřebné zvážit následující skutečnosti:

I. Evangelia byla napsána v období, kdy vznikly některé z největších historických děl. Z římských autorů k nim můžeme zařadit historiky a životopisce Tacita a Plutarcha. Z řeckých historiků můžeme vzpomenout jména jako Strabo, Philo a Seneca, z židovských renomovaného historika Flavia Josepha. Většina vůči evangeliím nepřátelsky zaměřených kritiků je ochotna připustit, že kdyby evangelia neobsahovala nadpřirozené prvky, byla by bez problémů akceptovaná jako jedinečné příklady židovské historické literatury.

II. Evangelia jsou dokumenty s primárním zdrojem informací. Byla napsána lidmi, kteří byli buď očití svědkové činů, o kterých psali, nebo byli společníky těchto svědků. Jan, Petr a Pavel tvrdili, že mají přímé informace o tom, co napsali (Jan 19:35; 21:24; 1. list Janův 1:1-3; 2. list Petřův 1:16; List Galatským 1:11-12). Rovněž Matouš byl apoštol a byl přímým očitým svědkem toho, co psal. Lukáš zdůraznil, že před tím než napsal Theofilovi, důkladně prozkoumal skutečnosti o věcech, kterým uvěřil (Lukáš 1:14). Věc, kterou si spisovatelé evangelií určitě nemohli dovolit, bylo mylné zaznamenání událostí. Existovalo příliš mnoho nepřátel křesťanství, kteří byli velmi dobře obeznámeni s hlavními fakty z Ježíšova života a velmi rychle by odhalili a využili i tu nejmenší nesrovnalost.

III. Břemeno vznesení obvinění z vnitřního protiřečení v evangeliích je na kritikovi. Jedna věc je obvinít evangelia, že jsou plné „chyb a protiřečení“, druhá věc je tato obvinění dokázat. Obrátme tedy naši pozornost na obvinění, že v evangeliích se nacházejí protiřečení a sami se přesvědčme, zda jsou tato obvinění opodstatněná.

Nevěřící často tvrdí, že přítomnost protiřečení v evangeliích je činí historicky nespolehlivými. Zvažte například různé podání události v evangeliu podle Matouše 20:29-34, kde se mluví o tom, že Kristus uzdravil slepého **po tom**, co opustil Jericho a v evangeliu podle Lukáše 18:35-43, které říká, že se tak stalo **před tím**, než přišel do Jericha. Nevěřící prohlašují, že toto je příklad vnitřního zmatku, o němž tvrdí, že se nachází v evangeliích. Avšak je zde rozpor? Pokusme se to zjistit.

A. Podle definice, protiřečení existuje jen tehdy, když neexistuje žádný způsob, jak smířit dvě tvrzení. Jestliže existuje přijatelné vysvětlení, v tom případě se nejedná o protiřečení. Jestli se nám vysvětlení líbí nebo nelíbí, to není podstatné. Pokud

je vysvětlení logické a odpovídá na všechny známé údaje, nelze tvrdit, že existuje rozpor.

B. Údajné nesrovnalosti v evangeliích jsou známy už po staletí a byly efektivně zodpovězeny několika způsoby. V roce 1922 Leander S. Keyser napsal o údajných nesrovnalostech v Bibli: „Většina z nich byla úspěšně vysvětlena. Problém však je, že skeptici a literární kritici neberou ohled na kvalifikovanou obhajobu Bible, ale znovu a znovu opakují staré námitky. Stejná protiřečení, o kterých hovořili Driver, Cheyne, Bade a jiní, můžeme najít v Paineově *The Age of Reason*, v pracích deistů, Voltaira a dalších nevěřících v minulosti. Čím více však víme o hebrejštině a o příbuzných jazycích, z archeologie, historie a o zeměpisu minulých dob, tím více se ztrácejí tyto těžkosti“. (*A System of Christian Evidence*).

Profesor Keyser měl nesporně pravdu v nejméně dvou věcech:

- Skeptici ignorují logická vysvětlení, která jim byla dána v souvislosti s nesrovnalostmi.
- Další výzkum prakticky vyřešil všechny interní problémy v evangeliích.

V případě shora uvedeného „protiřečení“ mezi Matoušem a Lukášem vyřešily archeologické studie tento zjevný konflikt tím, že objevili dvojité Jericho, které existovalo v čase, kdy žil Ježíš. Lukáš měl pravděpodobně na mysli novozákonní město vybudované Herodesem Velkým jako zimní hlavní město, do kterého Kristus ještě nepřišel, zatímco Matouš pravděpodobně hovořil o starším kanaánském Jerichu, které leželo asi jednu míli na sever od Herodesova města. (Viz heslo: Jericho v *The Biblical World*).

C. Podle hlediska používaného v právu, variace, které se v evangeliích nacházejí, nesmírně podporují jejich důvěryhodnost.

Abychom to mohli demonstrovat, zamysleme se nad touto skutečností: Evangelia jsou buďto pravdivá nebo se jedná o výmysl. Pokud jsou výmyslem, mohla být vymyšlena dvěma způsoby: buď nezávisle, nebo dohodou. Evangelia však nemohla být napsána nezávisle, protože je v nich mnoho podstatných a shodných prvků. Ale nemohla být ani vymyšlena nebo vzniknout jako spiknutí, protože rozdílnosti jsou příliš zjevné a početné. Jestliže evangelia nebyla vymyšlena nezávisle a nevznikla ani jako spiknutí, neměli bychom z toho vyvodit závěr, že opravdu nebyla vymyšlena? (James Montgomery Boice, *The Christ of the Empty Tomb*).

Ve skutečnosti se věci mají takto: Evangelia jsou i se všemi odlišnostmi a zjevnými diskrepancemi přesně tím, co bychom očekávali od čtyř nezávislých opisů té samé události. „Ve skutečnosti všechny nesrovnalosti jsou spíše ve prospěch pravdivosti Nového zákona, než v jeho neprospěch. Není nic známějšího v oblasti občanského a trestního práva než fakt, že když je svědectví podané různými svědky úplně shodné, jeho platnost je právě z tohoto důvodu zpochybněna. Vypadá to jako spiknutí, vyvolává to podezření z původu a skutečně ohrožuje to, co by v jiném případě

mohl být dobrý skutek. Nebo snad vznikl někdy na světě vymyšlený případ, pro který by se lháři, podvodníci a dokonce lidé s chorobně živou fantazií sjednotili a shodli v potřebě spojit se jako by ve smrtelné křeči a svorně tvrdit a svědčit, že tento případ byl vymyšlen těmi, kteří se rozhodli oklamat celý svět, aby ten uvěřil, že Ježíš Kristus vstal z mrtvých? To, že autoři úplně selhali v tom, aby udělali tento případ přímým a jednotným svědectvím, aby se dal uznat bez jakékoli otázky, a též ustavičná kritika nevěřících, je dostatečným důkazem, že žádný takový pokus nebyl učiněn. Je zde však další problém: Pokusili se podat celý případ jednoduše tak, jak jej každý z nich viděl ze své perspektivy. Každý z nich vložil do svědectví své vlastní črty a použil své vlastní vyjadřování. Když to udělali, každý z nich hodil svůj rukopis k nohám světu a vyzval k jeho kritice po všechny doby, které mají přijít.“ (Moses E. Lard, „*The Resurrection of Christ*“, *Lard's Quarterly*).

Ukončím tuto kapitolu slovy z pera Harryho Emersona Fosdicka, modernisty dvacátého století. „Celkový dojem badatelů Nového zákona... je autenticita bona fide. Evangelia jsou pravými historickými dokumenty,... pravé portréty skutečné osoby, jejíž obraz se upřímně snažili vykreslit. „ (*The Man From Nazareth*).

Spolehlivost evangelií, 3. část

- Vnější test

Poslední otázka, které se věnují historikové při ověřování spolehlivosti starověkého dokumentu, se nazývá vnější (externí) test. Pomocí něj se zjišťuje, zda existují jiné historické materiály, které potvrzují interní svědectví ve zkoumaném dokumentu. V případě evangelií by byla otázka postavena následovně:

Literární zdroje: Z pohanských spisovatelů prvního a druhého století našeho letopočtu můžeme nalézt následující zmínky o Ježíšovi:

Cornelius Tacitus (cca 55-120 n.l.). Byl nazýván „největším historikem“ starověkého Říma. V jeho *Análech*, (které pokrývají období od smrti Augusta až do smrti Nera), podává následující zprávu o požáru, který vznikl v Římě v průběhu Neronovy vlády: „Proto, aby se zbavil zodpovědnosti, připsal Nero zodpovědnost a uvalil nejhorší utrpení na skupinu nenáviděnou pro jejich ohavnosti, kterou ostatní dav nazýval křesťany. Kristus, podle kterého tento název vznikl, byl potrestán nejvyšším trestem za vlády Tibéria, v zastoupení Pontia Piláta...“ (F. F. Bruce poznamenává, že toto je jediná zmínka o Pilátovi v pohanském dokumentu, která se nám dochovala. Vzpomínají jej však oba židovští autoři Josephus a Philo).

Gaius Suetonius Tranquillas. Byl hlavním komorníkem císaře Hadriána (117-138 n.l.). Asi okolo roku 120 n.l. sestavil biografie prvních dvanácti císařů. V díle *Život Claudia* zmiňuje vyhnání Židů z Říma pro „neustálé nepokoje při zastávání se Krista (Chrestus)...“ (porovnej Skutky 18:2; „Chrestus“ je variantou jména „Kristus“).

Tallus. Na základě svého původu byl považován za Samařana. Kolem roku 52 n.l. napsal dějiny východního středomoří, od doby Trojské války až po svou současnost. I když se jeho dílo nezachovalo, byl znám spisovateli ze třetího století (asi 221 n.l.) jménem Julius Africanus. Při zprávě o Kristově smrti a tmě, která pokryla zemi na tři hodiny, říká: „Ve své třetí knize historie vysvětluje Tallus bezdůvodné zatmění slunce, alespoň tak se mi to zdá.“ Potom zdůrazňuje, že zatmění nemůže být vysvětleno na základě zatmění slunce, protože Ježíš byl ukřižován, když byl Měsíc v úplňku, kdy je zatmění slunce nemožné.

Plinius mladší. Byl římským vládcem v Bithynii, v Malé Asii (asi roku 111 n.l.). Přívlastek „mladší“ mu byl dán, aby jej odlišili od jeho slavného strýce „Plinia staršího“ (přírodovědce, který zemřel při výbuchu sopky Vesuv v roce 79 n.l.). Vliv křesťanství v oblasti, ve které žil byl tak velký, že se začal obávat o osud pohanských náboženství. V dopisech císaři Trajánovi vysvětloval, jak zacházel s křesťany, kteří byli uvězněni nebo přivedeni k němu. Vyslechl je a zjišťoval, jestli jsou věřící. Když odpověděli ano, zeptal se jich na to ještě dvakrát pod hrozbou smrti. Když se odmítli vzdát své víry, přikázal je popravit. „Měli ve zvyku (křesťané) scházet se v určitý stanovený den před úsvitem, kdy zpívali ve střídavých verších oslavné písně Kristu, svému Bohu, zavázáni byli slavnostní přísahou, nečinili žádné zlé skutky, nikdy nepodváděli, nekradli a nesmilnili, nikdy křivě nesvědčili a nikdy nezklamali důvěru, když se na ně obrátili. Potom co se rozešli, znovu se shromáždili při jídle, které bylo běžné a nevinného druhu.“

Lucian. Byl řeckým satirikem ve druhém století. Při zesměšňování křesťanů pro jejich jednoduché oklamání napsal: „Víte, křesťané uctívají člověka dnešních dní - výjimečnou osobnost, který zavedl jejich nové obřady, kvůli kterým byl i ukřižován.“ I když není jmenován přímo, není pochyb o tom, že „člověk“, o kterém se mluví, je Kristus.

Mara bar-Serapion. Další implicitní zmínka o Ježíši pochází z pera tohoto člověka. (Jeho dopis se nachází v Britském muzeu.) V dopise svému synovi Serapionovi kolem roku 73 n.l., jej Mara bar-Serapion povzbuzuje k tomu, aby hledal moudrost a zároveň apeloval, že ti, kteří pronásledují moudré lidi často neuspěli. Aby to potvrdil, uvádí tři příklady: Sokrata, Pythagora a Krista. „Jakou výhodu měli Židé z toho, že popravili svého moudrého Krále? Krátce na to bylo jejich království zrušeno.“

Josephus (cca 37-97 n.l.). Zmiňuje se o Ježíšovi ve svých *Židovských starožitnostech XVIII, iii.3 a XX, ix.1*. „Teď, nebylo to tak dávno, existoval moudrý muž jménem Ježíš (pokud jsme vůbec oprávněni nazývat jej člověkem), který konal zázračné skutky. Byl učitelem lidí, kteří přijímali pravdu s radostí. Přitáhl k sobě mnohé Židy, a

také mnohé pohany. Byl Kristem, a když jej Pilát na návrh nejvýznamnějších mužů z nás odsoudil na kříž, ti, kteří jej milovali od začátku, jej neopustili, protože se jim ukázal živý třetího dne.“

Talmud. Nachází se v něm mnoho odkazů na Krista. Talmud je sepsanou sbírkou židovské ústní tradice, kterou uspořádal Rabbi Akiba před rokem 135 n.l. Talmud obsahuje „Mišnu“, což je skutečná tradice, a také „Gemará“, což jsou starověké diskuse, které se vztahují na texty Mišny. (Podrobný rozbor těchto mimobiblických zdrojů můžeme najít v díle F. F. Brucea *Jesus and Christian Origins Outside the New Testament* a Gary R. Habermase *The Verdict of History*.)

V knize *Did Jesus Rise From Dead, The Resurrection Debate* (Vstal Kristus z mrtvých?, Diskuse o vzkříšení) shrnuje Gary Habermas mimobiblické potvrzení evangelií následovně: „V průběhu 100 až 150 let po narození Krista zmiňuje Krista přibližně 18 nekřesťanských mimobiblických zdrojů z náboženských dějin. Tyto udávají více než stovku různých faktů, předmětů víry, učení Krista, včetně téměř každého detailu z Ježíšova života, zázraků, vzkříšení a Jeho tvrzení, že je Bůh.“

Neliterární (archeologické) důkazy a zdroje: Úsilí destruktivní kritiky bylo svého času podporované nadějí, že archeologický výzkum potvrdí oprávněnost útoků na historickou spolehlivost evangelií. Jak je ukázáno v poslední kapitole, byl právě tento destruktivní kriticismus poražen archeologickými pracemi, které v množství oblastí archeologie ilustrovali, doplnili a potvrdili biblické zprávy.

Yohan Ben Ha'galgol. Jeden z nejzajímavějších archeologických objevů, který potvrdil záznamy evangelií, se uskutečnil v červnu 1968. V průběhu přípravných prací při výstavbě nového sídliště v Jeruzalémě bylo odhaleno staré židovské pohřebiště, na kterém se našly pozůstatky třiceti pěti Židů. Odborníci určili jejich smrt do období okolo roku 70 n.l., tj. do období židovského povstání proti Římu. Některé z koster nesly známky násilné smrti. Jedna, nazvaná Yohan Ben Ha'galgol (jeho jméno bylo napsáno na kamenné urně v aramejštině) byla zvláště zajímavá. Abychom si přiblížili jeho osud, budu citovat z knihy od Habermase *The Verdict of History*: „Yohan byl asi pět stop a sedm palců vysoký, měl asi dvacet čtyři až dvacet osm let, měl rozštěp patra a byl obětí ukřižování. Hřeb, který přerazil jeho nohy, byl asi sedm palců dlouhý a byl zatlačen z boku skrz jeho patní kosti, takže ukazuje směr, kterým byly jeho nohy zkroucené, aby mohly být připevněny na kříž. Hřeb procházel nejprve přes akáciové dřevo, potom skrz paty a dále přes vertikální rameno kříže, které bylo upevněno v zemi. Malé kousky dřeva, které byly připevněny k hřebu, potvrdily, že se jednalo o olivové dřevo. Další zkoumání odhalilo, že hřeby byly zatlučené i mezi vřetenní a loketní kost na distálním konci předloktí. Vřetenní kost byla skutečně poškrábaná a místy vyhlazená. Byl to zjevný důsledek opakovaného třecího pohybu, který byl způsoben tím, že se oběť ukřižování vytahovala nahoru, aby se mohla nadechnout, s následným spuštěním se dolů. Tím, jak se váha těla opakovaně pohybovala s cílem uvolnit si prsní a mezižeberní svaly, které bránily dýchání ve spuštěné poloze, se vřetenní kost odírala. Navíc se zjistilo, že Yohanovy holeně byly zlomené. Levá holenní a lýtková kost a pravá holenní kost byly zjevně rozdraceny jedním úderem. Úplně to souhlasí s obávaným

způsobem lámání holení Římany (*crucifragium*), jak se to popisuje v evangeliu podle Jana 19:31-32. Byl to běžný postup u obětí ukřižování. Umírání se tak urychlilo, protože oběť nebyla schopna vytáhnout se na kříži směrem nahoru, aby mohla dýchat a smrt nastala za poměrně krátkou dobu.“ Tento objev významným způsobem potvrdil postup ukřižování, tak jak byl zaznamenán v evangeliích.

Kaifáš. V srpnu 1992 publikoval Zvi Geenhut, hlavní archeolog v Jeruzalémě, v *Biblical Archeology Review* zprávu o tom, že před dvěma lety dělníci při budování vodovodu jižně od Starého města Jeruzaléma objevili jeskyni, která mohla být konečným místem odpočinku Kaifášovy rodiny. Kaifáš byl nejvýznamnějším představitelem vysokých kněží, kteří vydali Ježíše Římanům, aby ho ukřižovali. V této jeskyni objevil Geenhut 12 kamenných boxů, které pocházely z prvního století. Šest z vápencových hrobů bylo porušeno vykradači hrobů. Avšak na jednom z nepoškozených náhrobků byl nápis „Yehosef bar Qayafa“, čili Josef syn Kaifášův. Obsahoval pozůstatky muže a ženy ve věku okolo šedesáti let a čtyř dětí. Vnější strana náhrobku byla vyzdobena místy složitým vzorem ze soustředných kruhů a rozet, jak si zřejmě zaslouhuval hrob kněze. (V roce 1873 byla objevena jeskyně v Bethanii, ve které se nacházely náhrobky nesoucí jména Marie, Marta a Eleazar, což je řecké jméno Lazara (*The Stones and the Scriptures*, Edwin Yamauchi).

Z těchto tří kapitol o spolehlivosti evangelií lze vyvodit následující závěry:

- a. Ani jeden mimo-biblický objev nevyvrátil byt' jen jedno tvrzení Bible.
- b. Po letech důkladného zkoumání zůstávají evangelia zcela důvěryhodnými a nesmírně přesnými dokumenty nejvyšší historické hodnoty.
- c. Jestli nejsou evangelia nijak zfalšována, o čemž svědčí vnitřní, vnější a bibliografické důkazy, měla by být akceptována přinejmenším jako spolehlivé a primární zdroje záznamů o Ježíšově životě a učení.

Lze tedy konstatovat, že dle principů dokumentární kritiky jsou evangelia historicky přesná.

„Nyní potřebujeme zjistit, co evangelia říkají, abychom se mohli rozhodnout, zda je nebo není Kristus zobrazován skutečně jako nadpřirozená bytost.“ (Wilbur Smith)

Nejvýznamnější důkaz

Kristus zemřel

„Mohu říct, že o detailech těsně před a těsně po smrti Ježíše jako i o událostech v Jeruzalémě a v jeho okolí víme o mnoho více, než o smrti kteréhokoliv člověka v celém starověku“. (Wilbur Smith, *Therefore, Stand*).

Zmrtvýchvstání by mělo být tím nejdůležitějším znamením na potvrzení Ježíšova božství. Abychom se mohli rozhodnout, zda se tak doopravdy stalo, musíme se zaměřit na čtyři skutečnosti: Ježíšovu smrt, Jeho pohřeb, otázku prázdného hrobu a věrohodnost svědectví těch, kteří tvrdili, že Ho viděli po Jeho smrti. Obraťme nyní svou pozornost na první z nich.

Co se týče Kristovy smrti existují dvě věci, o kterých můžeme mluvit s jistotou:

I. Ježíš zemřel ponižující smrtí.

V době, kdy se stal kříž symbolem hrdinské oběti a ústředním bodem náboženské úcty, je těžké představit si jeho význam, jaký měl v prvním století. Kříž nebyl vytvořen, aby představoval náboženskou ikonu, ale aby plnil funkci ponižující formy popravky a působil fyzickou i duševní bolest. Nepocházel od Římanů, ale byl jimi zapůjčen a „zdokonalen“ za účelem „kruté a neobvyklé“ formy nejvyššího trestu. Zemřít na kříži znamenalo úplné selhání, odvrhnutí Bohem i lidmi. Proto bylo hlásání o „ukřižovaném Kristovi“ takovou urážkou pro Židy (1. list Korintským 1:23). Protože jejich právo hlásalo prokletí nad ukřižovaným člověkem (Deuteronomium 21:23), bylo kacířstvím tvrdit, že Ježíš, ukřižovaný člověk (Matouš 27:35), prokletý Bohem, by měl být Mesiáš, člověk Bohem nejpožehnanější. Zemřít ukřižováním bylo zemřít v potupě, nikoli ve slávě.

Ježíš zemřel. Odhlédneme-li úplně od duchovních souvislostí Kristova ukřižování, zůstává historickou skutečností, že zemřel. V tomto bodě neponechávají spisovatelé evangelíí žádné místo pro popírání tohoto faktu nebo pro diskusi.

Protože římscí legionáři potvrdili skutečnost, že je již mrtvý, *crucifragium*, tj. lámání nohou na urychlení smrti nepovažovali již za potřebné (Jan 19:33).

Jan osobně viděl, jak kopím prorazili Kristův bok, ze kterého vytekla krev a voda (Jan 19:34-35). Neapanuje shoda názorů ohledně toho, co způsobilo tento jev. „Odborníci v medicíně se neshodují v tom, který orgán byl probodnutý. Dvě nejznámější teorie jsou tyto: (a) Kopí probodlo Ježíšovi srdce, takže se krev ze srdce smíchala s tekutinou v

osrdečnickovém vaku, což způsobilo „vytečení krve a vody“. (b) Na rozdíl od první teorie, existují také názory, že tekutina z osrdečnickového vaku nemohla tak rychle uniknout z těla přes takovou ránu. Vyplnila by hrudní dutinu a zaplnila by tak prostor okolo plic a potom by prosakovala do samotných plic přes ránu vytvořenou kopím. Na základě testů vykonaných na mrtvolách se ukázalo, že v případě, že je hrudník těžce zraněný i bez penetračního poranění, může se vytvářet mezi pleurální výstelkou hrudního koše a poplicnicí hemoragická tekutina. V ní se odděluje průhlednější část séra na povrchu a hlubší, červená vrstva v nižších částech. Kdyby byla v tomto případě probodnuta hrudní dutina v dolní části, vytekly by obě vrstvy.“ (Carson, D.A. *The Gospel of John*, str. 623). Bez ohledu na to, na čem se experti v medicíně k této konkrétní otázce posléze dohodnou, všichni se shodují na tom, že výtok krve a vody bez jakýchkoli pochybností potvrdil Kristovu smrt.

Jelikož Pilát věděl, že se smrt při ukřižování obvykle nedostaví do šesti hodin (usmrcení člověka ukřižováním trvá třicet šest až sedmdesát dva hodin), setník, který zjevně dohlížel na popravu, mu první podal zprávu, která potvrzovala Kristovu smrt. (Marek 15:39-44).

Když Josef a Nikodém připravovali tělo na pohřeb, nepozorovali žádné známky života. (V Novém zákoně vydaném v řečtině v roce 1966 Alandem, et. al., se v Markovi 15:45 vyskytuje slovo *ptoma*, což znamená „mrtvé tělo“ nebo „mrtvola“. Toto slovo se používá v jiném významu než *soma*, což je běžný výraz pro „tělo“).

Všechny dostupné důkazy tedy potvrzují pravdivost toho, co učil Pavel: „Odevzdal jsem vám především to, co jsem i sám přijal - že Kristus zemřel“ (1. Korintským 15:3).

II. Kristus byl pochován

„O pohřbu Pána Ježíše víme víc, než o pohřbu kohokoli jiného v celém starověku.“ (Wilbur Smith, *Ibid*).

Zatímco Římané obvykle ponechali těla ukřižovaných viset na kříži tak dlouho, dokud se nerozložila nebo je nesežrala divoká zvířata, Židé měli zvyk (založený na slovech Deuteronomia 21:23) sundat tělo z kříže a pochovat jej. Všechny čtyři evangelia potvrdily, že to samé se stalo i s tělem Ježíše.

Průzkum evangelií přinesl následující informace o Kristově pohřbu:

1. Víme, kdo se postaral o pohřeb. Josef z Arimatie, bohatý Ježíšův učedník (Matouš 27:57), který byl také členem Nejvyšší židovské rady (Lukáš 27:50), osobně požádal Piláta o Ježíšovo tělo, v čemž mu bylo vyhověno (Matouš 27:58). Josefovi při přípravách pohřbu pomáhal Nikodém (Jan 19:39).

2. Víme, jak bylo Ježíšovo tělo připraveno k pochování. Na zabalení těla bylo

použito čisté plátno (Matouš 27:59). Dále se použilo asi 100 funtů myrhy smíchané s aloe „jak je u Židů zvykem pochovávat“, tj. v podobě mumie (Jan 19:39-40, srov. Jan 11:44). Myrha a aloe byly voňavé látky, které byly velmi drahé, takže byly při pochovávání používány jen v případě velmi bohatých osob.

3. Víme o hrobu, do kterého bylo Ježíšovo tělo položeno. Byl majetkem Josefa (Matouš 27:60) a nacházel se v zahradě nedaleko místa, kde byl Ježíš ukřižován (Jan 19:41). Byl jen krátce před tím vytesán do skály (Matouš 27:60), neleželo v něm před tím žádné tělo (Lukáš 23:53). Na uzavření vchodu byl použit velký kámen (Matouš 27:60). Navíc ženy, které Ježíše následovaly až z Galileje, si dobře zapamatovaly, kde se hrob nacházel a „jak bylo (Kristovo) tělo uloženo“ (Lukáš 23:55).

4. Nakonec víme, jaká mimořádná opatření byla učiněna, aby se zajistilo, že Kristovo tělo zůstane v hrobě. Na základě naléhání Židů byl kámen, který uzavíral hrob, zapečetěn (Matouš 27:66). Docílilo se toho pravděpodobně napnutím lana napříč kamennými dveřmi a zajištěním obou jeho konců. Nepochybně to bylo uděláno proto, aby odradili nebo poznali narušení. Navíc před Ježíšův hrob byla postavena vícečlenná stráž, aby překazila úmysly možným vykradačům hrobek (Matouš 27:62-66). Pomocí těchto opatření Židé zabezpečili hrobku nejlépe, jak mohli.

To, co napsal Pavel, je tedy z historického hlediska nepopiratelné: „Odevzdal jsem Vám..., že Kristus zemřel... a byl pochován.“ (1. list Korintským 15:3-4).

Prázdný hrob: Svědectví křesťanů

V celé literatuře, kterou jsem četl ohledně Ježíšovy smrti, existuje jeden fakt, který je všeobecně uznávaný věřícími i nevěřícími - totiž, že hrob, do kterého byl Ježíš uložen, byl po třech dnech prázdný. Důkaz o tom je tak jednoznačný, že ani ti nejnepřátelštější kritici Krista se to neodvažují popírat.

I. Prvními svědky prázdné hrobky byly ženy, které přibližně třicet šest hodin před tím pozorně sledovaly Kristův pohřeb. (Lukáš 23:55). „V první den po sobotě, velmi brzy ráno šly k hrobu a nesly vonné a jiné věci, které připravily a našly kámen odvalený od hrobu. A když vešly dovnitř, nenašly tělo Pána Ježíše.“ (Lukáš 24:1-3). Zajímavý pohled na tuto návštěvu podává židovský učenec Gaalyah Cornfeld ve své práci *The Historical Jesus*. Cornfeld je toho názoru, že důvod, proč ženy navštívily hrob, byly i rabínské předpisy, které přikazovaly příbuzným podívat se na mrtvého do tří dnů po pohřbu (*Mishna Semahot*). Cílem této návštěvy bylo ujistit se, zda někdo, kdo byl považován za mrtvého, byl skutečně mrtvý a ne jen v komatózním stavu. Marek však říká, že důvodem návštěvy žen u hrobu bylo dokončení pomazání Kristova těla (Marek 16:1). Svůj úmysl však již nemohly vykonat, protože Ježíšovo tělo tam již nebylo. (Marek 16:6).

II. Další svědkové, kteří potvrdili, že hrob je prázdný, byli Petr a Jan. Potom, co ženy, které spěchaly do Jeruzaléma (Matouš 28:8), oznámily svůj objev učedníkům, Petr a Jan běželi ke hrobu (Jan 20:1-4). Jan přišel první a „nahlédl a viděl tam ležet plachty... potom přišel i Šimon Petr..., vstoupil do hrobu a viděl tam plachty ležet. Ale šátek, který měl Ježíš na hlavě, nebyl mezi plachtami, ale zvláště svinutý na jiném místě.“ (Jan 20:5-7).

Svědectví žen a dvou apoštolů jsou jednoznačné: hrob, který byl zapečetěn a hlídán, byl nalezen nezapečetěný, nehlídáný a otevřený a i když plachty v hrobě zůstaly, Ježíšovo tělo bylo pryč.

Prázdný hrob: Svědectví Židů

„Dokonce ani nepřátelé Krista a křesťanství nikdy nepopřeli, že hrob byl prázdný, i přes to, že ho zapečetili a hlídali“ (Jim McGuigan).

Pro některé nebyla nejpřesvědčivějším důkazem toho, že Kristův hrob zůstal třetího dne prázdný, křesťanská svědectví, ale reakce Židů na zmrtvýchvstání.

I. Když apoštolové hlásali v Jeruzalémě Kristovo zmrtvýchvstání, tehdejší náboženští představitelé neoponovali tím, že by šli k Josefovu hrobu a ukázali všem, že Ježíšovo tělo je stále na svém místě.

II. V žádné ze židovských písemností z prvního století se netvrdí, že Ježíšovo tělo bylo i třetí den po pohřbu stále v hrobě. Uznává se, že hrob byl

prázdný a vysvětluje se to většinou přirozeným způsobem.

III. Nehledě na prázdný hrob, ostatní zkušenosti popsané v Matoušovi 28:11-15, jsou těžko vysvětlitelné. Proč by se hlavní kněží snažili celou záležitost ututlat a podplatit stráž, aby tvrdila, že Kristovo tělo bylo ukradeno, kdyby jeho tělo neopustilo hrob?

I když měl Josephus, známá židovská autorita, velkou náchylnost dělat si posměch z falešného Mesiáše, nikde do svých spisů nevložit Ježíšovo prohlášení, které by se mu hodilo při tvrzení, že Ježíšovo tělo je stále pochováno.

Ve svém „Dialogu s Typho“ (cca 150 n.l.) nám Justin Martyr říká, že židovští představitelé vysvětlovali prázdný hrob tím, že Kristovi učedníci ukradli Jeho tělo.

Je pravda, že ne všechny z předcházejících argumentů jsou stejně závažné. Když však zvážíme mimořádné vysvětlení prázdného hrobu apoštoly a rizika, která tato skutečnost přinášela vedoucím židovským představitelům, neschopnost Židů najít Kristovo tělo je nesmírně důležitým faktem.

Na závěr mi dovoluňte citovat Cornfelda: „Když pozorně a upřímně zvážíme všechny důkazy, můžeme na základě principů historického bádání skutečně souhlasit s tím, že hrob Josefa z Arimatey, do kterého byl Ježíš pochovaný, byl skutečně první Velikonoční neděli prázdný. Dosud se nenašel v literatuře ani v archeologii nejmenší důkaz, který by vyvracel toto tvrzení.“

Základní nepopíratelné fakty

The Historical Jesus, A Scholarly View of the Man and His World (Macmillan, 1982) je kniha vydaná Gaalahem Cornfeldem, známým židovským historikem, vydavatelem a publicistou. Nesmí být podceňována především pro její kritické zhodnocení historických údajů týkajících se Ježíše z Nazareta. Podává zjištění současného vědce, který není ani křesťanem ani věřícím v Ježíšovo božství, který se však upřímně snaží ověřit si jednotlivé fakty ze života Krista, které lze nepopíratelně prokázat.

Na základě svého výzkumu dospěl Cornfeld k následujícím závěrům:

I. Ježíš byl člověkem a ne mýtem. „Moderní archeologie a vědecké bádání potvrdili, že člověk známý jako Ježíš z historického hlediska nepochybně existoval, takže kritika skeptiků, kteří popírali jeho existenci, byla neopodstatněná... Čerpáním z poznatků dnešního autentického prostředí, jako i z písemných záznamů, jsme bez jakýchkoli pochybností schopni potvrdit historickou skutečnost, že Ježíš existoval.“

II. Zemřel na římském kříži. „Na základě světského obvinění byl odsouzen Pilátem, aby zemřel potupnou smrtí na římském kříži.“

III. Byl pochován. Jeho tělo bylo „zabaleno do plachet napuštěných vonnými

směsmi, byl uložen do hrobu, tj. byl položen na kamennou plošinu a nebyl pokryt zemí.“ (str. 174)

IV. Hrob byl hlídán „židovskou chrámovou stráží, což je obdoba bezpečnostní služby, jejíž úlohou je dohlížet na pořádek v chrámu a v jeho okolí“.

V. O tři dny později našli hrob prázdný. „Bez ohledu na řecká evangelia můžeme shromáždit významné historické důkazy o tom, že *hrob byl ráno na velikonoční neděli prázdný*“ (zdůrazňuje Cornfeld).

Nestranný, nezávislý výzkum se jasně shoduje v tom, že první tři základní fakty, které jsou nutné pro potvrzení zmrtvýchvstání, jsou nesporné. V následující části začneme kriticky zkoumat čtvrtou důležitou skutečnost, tj. očitá svědectví těch, kteří tvrdili, že viděli Ježíše živého poté, co zemřel.

Vysvětlení prázdného hrobu pomocí přirozených příčin

Když jsme se na základě zkoumání historických faktů shodli v tom, že hrob Josefa z Arimatie byl třetí den poté, co do něj bylo uloženo Ježíšovo tělo prázdný, jsme připraveni odpovědět na otázku: Jak je možné, že hrob zůstal prázdný? Toto je nejdůležitější bod v celé studii, protože na odpovědi na tuto otázku stojí a padá křesťanství (1. list Korintským 15:13-19).

Když uvažujeme nad touto otázkou, mělo by být zřejmé, že existují jen dvě možné odpovědi: Přirozená příčina nebo nadpřirozená příčina. Při hledání odpovědi na otázku: „Která příčina je pravdivá?“, budeme nejprve uvažovat o možnosti vysvětlení prázdného hrobu na základě přirozených příčin.

I. Teorie o ukradení těla: „Řekněte: Jeho učedníci přišli v noci a ukradli Ho, když jsme spali.“ (Matouš 28:11-15). První vysvětlení prázdného hrobu na základě přirozených příčin, které jsou zaznamenány, bylo zosnováno židovskými vůdci, kteří tvrdili, že Ježíšovi učedníci ukradli Jeho tělo. Že je takové vysvětlení absurdní, bude zřejmé, jestliže zvážíme následující fakty:

Učedníci nebyli ve stavu ukradnout Kristovo tělo. Při Kristově uvěznění „Ho všichni apoštolové opustili a utekli“ (Marek 14:50). Ostatní učedníci, mimo apoštolský kruh, byli zarmoucení Jeho smrtí (Lukáš 24:13-21). Třetí den po Jeho smrti byli všichni apoštolové stále ještě schovaní za zavřenými dveřmi, protože se báli židovské odplaty (Jan 20:19).

Kdyby strážci spali, tak jako tvrdili (Matouš 28:13), jak by mohli vědět, co se stalo s tělem? Zveme lidi, kteří spali v průběhu zločinu, k soudu, aby svědčili, co se stalo? Kdyby i strážci zaspali během služby, uvedli by to na svou obhajobu, když věděli, že za takové zanedbání povinností se běžně uděloval trest smrti? Nevzbudil by je hluk při odvalování skály, jejíž hmotnost byla přibližně 250 až 300 kilogramů? A kdo může uvěřit tomu, že strážci rozestavení přímo před hrobem proto, aby nedovolili učedníkům ukradnout tělo (Matouš 27:62-66), by natolik zanedbali svoje povinnosti, že by dopustili, aby se přihodilo přesně to, čemu měli zabránit?

Avšak nejvíce překvapující je, že podle této hypotézy by apoštolové hlásali Kristovo vzkříšení, přes pronásledování a hrozbu smrti, a přitom by věděli, že nikdy z mrtvých nevstal. Každý, kdo je obeznámen s tím, co později vytrpěli apoštolové proto, že kázali o vzkříšení, ví, že k tomu, aby kázali lži, je nemohl vést žádný běžný lidský motiv (2. Korintským 11:23-33).

Tato vymyšlená židovská teorie o ukradeném těle nemá žádné opodstatnění, včetně svědectví mužů, kteří tvrdili, že během tohoto skutku zaspali. Je vyloženým nesmyslem. Jen troufalci a lidé, které je možno lehce oklamat, tomuto mohou uvěřit.

II. Teorie o zemdení: ve druhém století po Kristu (n.l.) římský filosof Celsus vyslovil názor, že Ježíš na kříži nezemřel, ale pouze se *jevil* jako mrtvý (Origen, *Contra Celsus*). Koncem 18. a v 19. století oživil tuto teorii Karl Bahrdt a Karl Venturini (William Lane Craig, *Apologetics, An Introduction*). Tato teorie tvrdí, že Ježíš ztratil vědomí v důsledku bolesti, šoku a ztráty krve. Mylně se domnívali, že je mrtvý. Sňali Ho z kříže a položili do Josefova hrobu. Později se probral a podařilo se mu nějakým způsobem utéct. Když Jej uviděli učedníci, spletli si toto oživení se zmrtvýchvstáním. Nejnovější zastánci tohoto názoru patří k sektě Muslimů nazývaných Ahmadiya (J.N.D. Anderson, *Christianity: The Whitness of History* a Hugh J. Schonfield a jeho práce z roku 1965 *The Passover Plot*).

Je pochopitelné, že tato teorie je atraktivní, protože vysvětluje prázdný hrob a následné zjevení se Ježíše. Avšak důkazy, které svědčí proti této teorii, jsou převažující a jednoznačné.

a) Římští vojáci byli při ukřižováních velmi efektivní; jejich oběti jim neunikly živé. Všechny historické informace, které máme počínaje od apoštola Jana, přes římské vojáky, setníka, až po Josefa z Arimatie potvrzují, že Ježíš nepřežil ukřižování.

b) I kdyby Ježíš přežil ukřižování, probral se v hrobě, vysvobodil se z pevně zamotaných plachet (Jan 11:44 a 19:40), vyšel z hrobky a přelstil strážce, které hlídaly hrob, mýsl by si skutečně nějaký inteligentní člověk, který by Ho viděl, že byl vzkříšen? Byl by schopen těžce raněný, téměř mrtvý člověk inspirovat Svě učedníky, aby věřili v Jeho vzkříšení? Kritik David Strauss, sám nevěřící v Kristovo vzkříšení, zasadil klasický úder teorii „zemdení“: „Je možné, aby člověk, který právě vyšel z hrobu napůl mrtvý, který se potácel raněný a nemocný, který potřeboval lékařské ošetření, obvázání ran, posílnění a šetrné zacházení, vyvolal u Svých učedníků dojem, že On je tím, který pokořil smrt a hrob - že On je Princem Života?“ (citace z *Therefore, Stand.*, str. 383).

Teorie zemdení je důmyslná, ale neobstojí ve světle všech historických důkazů. Proto nikdo z prvních oponentů křesťanství nikdy nepomyslel na prosazování této teorie. Golgota bylo místo, kde Ježíš zemřel, nikoliv kde téměř zemřel.

I když byly teorie ukradeného těla a zemdení nejdéle existujícími přirozenými vysvětleními prázdného hrobu, vyskytly se i jiné, které byly v určitém období preferovány.

III. Podle teorie halucinace bylo zjevení Krista po jeho smrti „psychickými následky hluboké touhy, aby se něco splnilo“. Problémem však je, že toto odporuje téměř všemu, co víme o podstatě halucinací. Apoštolové (například Tomáš) určitě nebyli skupinou lidí, která by halucinovala (Jan 20:24-25). Je nepravděpodobné a prakticky nemožné, aby dvanáct nebo pět set lidí mělo ve stejném čase stejné halucinace (1. list Korintským 15:6).

IV. Teorie nesprávného hrobu argumentuje, že z různých důvodů - že bylo velmi brzy ráno, že světlo bylo slabé (Marek 16:2), oči oslepené slzami,

neobeznámenost žen s okolím Jeruzaléma, atd. - ženy omylem vešly do prázdného hrobu a myslely si, že jsou v Kristově hrobu. Kdyby to však byla pravda, proč by Židé nešli do správného hrobu a nepřinesli Ježíšovo tělo, když apoštolové hlásali Jeho vzkříšení? Šli Petr a Jan do nesprávného hrobu? (Jan 20:1-7). Hlídaly strážce nesprávný hrob? (Matouš 28:11-15).

Mezi další teorie patří: teorie vykrádačů hrobů, salátová teorie, teorie bratrů-dvojčat, teorie o tom, že Josef ukryl tělo a podobné marné pokusy nevěřících, aby se vyhnuli skutečným důvodům, proč zůstal hrob prázdný. Je pravdou, že všechny tyto teorie jsou možné, ale problémem je, že nejsou pravděpodobné, protože jsou v rozporu se všemi historickými údaji, respektive nejsou schopny je vysvětlit.

„Zajisté těmto teoriím o přirozených příčinách není možno upřít lidskou vynalézavost, ale při každé z nich je potřeba minimálně tolik víry v jejich platnost, kolik je jí potřeba k víře ve zmrtnýchvstání. Žádná z těchto teorií však nepředstavuje pevnou bázi pro historickou rekonstrukci toho, co se skutečně stalo a všechny se sebou přinášejí více problémů, než jejich řešení“ (Cornfeld).

Vysvětlení prázdného hrobu pomocí nadpřirozených příčin

Ze všech spisovatelů, kteří napsali Nový zákon, nikdo by nevěděl lépe než lékař Lukáš, že mrtví lidé neožívají (List Koloským 4:14). Avšak po prověření „Mnohých nepochybných důkazů“ (Skutky 1:1-3), byl lékař Lukáš přesvědčen, že mrtvý muž, Ježíš z Nazaretu, znovu ožil. Obráťme naši pozornost k důkazům potvrzujícím zmrtvýchvstání a začněme zkoumat podstatu důkazů, které se nacházejí v evangeliích.

Vědci soustavně a správně tvrdí, že nejlepší cesta pro zjištění pravdy je pomocí empirických důkazů, při kterých se zkoumá daný předmět lidskými smysly. Právníci to označují jako „autoptická preference nebo reálný důkaz“. Znamená to, že konkrétní předmět je přímo předložen porotě za účelem bezprostředního přezkoumání. (Simon Greenleaf, *Evidence*). Pravděpodobnost pravdivosti tvrzení vždy vzroste přímo úměrně s množstvím empirických důkazů, které ho podporují.

S tímto na mysli se pozorně podívejme na následující skutečnosti:

I. Lukáš 1:1-2: „I když se již mnozí pokusili vypravovat události, které se u nás staly, jak nám je předali ti, kteří byli *očitými svědky*...“. Řecké slovo pro „očitého svědka“ je *autoptes*. Z něj vznikly u nás slova jako „autopsie“ nebo „autoptický“. *Autoptes* je složené slovo odvozené od slova *auto* – „sám“ a *optomai* - „vidět“. Doslovný překlad tedy znamená „sám vidět“ nebo vidět na vlastní oči. (Lékař, který vykonává autopsi (pitvu), se snaží „na vlastní oči“ zjistit, co bylo příčinou smrti.) Lukášovo stanovisko bylo, „že události, které se u nás staly“, nejsou potvrzeny neurčitými důkazy nebo získané z doslechu, ale jsou svědectvími lidí, kteří na vlastní oči viděli to, co hlásali.

II. Přidejme k prohlášení Lukáše 1. list Janův 1:1-3: „Co od počátku bylo, co jsme slyšeli, co na vlastní oči viděli, na co jsme se dívali a čeho se naše ruce dotýkaly, o tom svědčíme“. Toto prohlášení z prvního století se dnes nazývá „vědeckou metodou“. Tak, jak se vědci pokoušejí objevit fakty pomocí *pozorování a experimentování* s přírodními jevy, tím stejným způsobem hledal Jan pravdu aplikováním těchto metod v oblasti nadpřirozených jevů. Jeho víra v to, že Ježíš vstal z mrtvých, se potvrdila na základě jeho vlastních pozorování a hmatatelných experimentů, při kterých využíval svoje smysly, jakými jsou zrak, sluch a hmat. Podobně jako vědci, kteří dospěli k pozoruhodným objevům, také Jan *publikoval* výsledky svých zjištění (1:3). Mohl by dnešní vědec udělat víc, než potvrzení toho, že Kristus žil po Své smrti, než co udělal Jan?

Chceme ukázat, že metoda dokazování, na kterou se dnes spoléhají vědci při potvrzování pravdivosti, je přesně tatáž, jaká je použita v evangeliích v případě vzkříšení Ježíše Krista.

My všichni jsme toho svědky...

Toto jsou svědci Ježíšova vzkříšení:

I. Marie Magdaléna - Marek 16:9: „A když Ježíš vstal za úsvitu první den po sobotě, zjevil se nejprve Marii Magdaléně.“ (Přečtěte si také Jana 20:11-18).

II. Marie, matka Jakubova a Salome - Marek 16:1, Matouš 28:9: „A když to šli zvěstovat Jeho učedníkům, hle, Ježíš je potkal a řekl: Buďte pozdraveny! A ony přistoupily, objaly Mu nohy a klaněly se Mu.“

III. Petr - Lukáš 24:34: „Vskutku vstal Pán a ukázal se Šimonovi“. (Podívejte se i na 1. Korintským 15:5).

IV. Kleofáš a jeho přítel - Marek 16:12: „Potom se zjevil v jiné podobě dvěma z nich na procházce, když šli do polí“. (Přečtěte si také Lukáše 24:13-35).

V. Apoštolové - Jan 20:19,24: „V ten samý první den po sobotě, když už byla tma a dveře, kde byli učedníci, byly zavřené ze strachu před Židy, přišel Ježíš a postavil se do jejich středu... Ale Tomáš, jeden z dvanácti, příjmením Dvojče, nebyl s nimi, když Ježíš přišel“. (Podívejte se i do Marka 16:14-18 a Lukáše 24:36-40). Jan 20:26: „Po osmi dnech byli opět uvnitř a Tomáš s nimi. Ježíš přišel zavřenými dveřmi. Postavil se doprostřed a řekl: Pokoj Vám!“ Jan 21:1-2, Matouš 28:16-17, Lukáš 24:50-51 a Marek 16:19 se všichni shodují při popisu na zjevení se Ježíše apoštolům po Svém vzkříšení. Podívejte se také na Skutky 1:1-9 a 2:32, kde Petr říká: „Tohoto Ježíše vzkřísil Bůh a *my všichni jsme toho svědky*“. V 1. listu Korintským 15:6-7 se říká, že Ježíš se zjevil Jakubovi a více než pěti stům dalších najednou.

Naše situace se, s ohledem na toto historické svědectví, dá porovnat s postavením poroty u soudu. My jsme nebyli přímými svědky uvedené události, tj. Kristova zmrtnýchvstání, a proto je náš závěr o zmrtnýchvstání závislý jen na svědectvích těch, kteří Ho viděli živého po Jeho smrti. A jak jsme již připomněli, nepřímá podstata této vědomosti nepředstavuje žádný problém při poznání, co se vlastně stalo, protože faktem zůstává, že většinu z toho, co víme, víme nepřímou. „Vědomosti, které získá jednotlivec pomocí svého vlastního vnímání a odrazu jsou jen malou částí toho, co vlastní. Mnohé z toho, co spokojeně považujeme za vědomosti a podle toho i konáme, bylo získáno prostřednictvím vnímání jiných.“ (Greenleaf, *Ibid*).

Můžeme však věřit svědkům vzkříšení? Tato otázka musí být vyslovena, protože naše víra ve zmrtnýchvstání je v konečném důsledku závislá na naší víře v jejich příběhy. Jejich věrohodnost je tedy otázkou, kterou bychom měli nyní prověřit.

Křížový výslech svědků

Simon Greenleaf, bývalý královský profesor a dánský profesor na Harvardské Univerzitě, byl jedním z nejlepších právníků minulého století. Je to především jeho zásluha, že Harvardská právnická fakulta má dnes tak významné postavení. Je považován za autoritu při posuzování kritérií věrohodnosti svědků. Ve své rozsáhlé práci nazvané *Evidence* cituje Greenleaf pět kritérií. Abychom mohli dospět k nezávislému závěru o přípustnosti a hodnotě svědectví apoštolů o zmrtvýchvstání, použijeme těchto pět kritérií na testování jejich svědectví.

I. Měli apoštolové reputaci čestných lidí? Pavel otevřeně uznává, že pokud Kristus nebyl vzkříšen, v tom případě byli apoštolové lháři (1. list Korintským 5:15). Avšak lhali apoštolové? Existují nejméně tři důvody, které nasvědčují, že tomu tak není:

- Napsali by tito lidé Nový Zákon, knihu o morální statečnosti, tím způsobem, že by založili toto etické učení na lži, kterou sami vymysleli?

- Mohl by je vlastní vymyšlený příběh změnit tak, že se ze zbabělců stali hrdinové? (Jan 20:19, Skutky 14:36)

- Hovoří něco jasněji o čestnosti apoštolů, než jejich ochota akceptovat pronásledování, namísto odvolání jejich svědectví? (Skutky 4:13-21; 5:17-42; 12:1-2; atd.)

Již tehdy se dobře vědělo, že nejlepší vynalezený prostředek na zjištění pravdy byl tzv. „třetí stupeň“. Nic nevytáhne informace z člověka rychleji než mučení. Ve Skutcích 22:24, když kapitán římské posádky usoudil, že Pavel nemluví pravdu, nařídil, aby byl Pavel „vyslýchán bičováním“ („kázal jej zbičovat, aby se dozvěděl...“). Avšak i přes brutální zacházení, zesměšňování a dokonce i smrt, apoštolové trvali na pravdivosti svého svědectví. Greenleaf se přesvědčil, že perzekuce poskytovala apoštolům možnost prověřit si „každý možný motiv a opodstatněnost své víry, jako i důkazy svědčící pro významné skutečnosti a pravdy, které obhajovali. Tyto motivy jim byly násilně a se smutnou a otřesnou frekvencí předkládány k pozornosti“. (*The Testimony of the Evangelists*). I přes toto všechno zůstali pevní. Natolik, že řecké slovo „svědek“ -*martyr* - označuje toho, kdo si raději zvolí smrt, než by zapřel svoji víru. Pokud bylo něco „nevyhnutelným zlem“, tak to bylo pronásledování apoštolů. Bylo nevyhnutelné, aby přesvědčili cynický svět o své upřímnosti a čestnosti.

II. Jaké byly jejich intelektuální schopnosti a možnosti hodnotit skutečnosti, o kterých hovořili? Je pravda, že žádný z apoštolů nebyl špičkový vědec, avšak musí být člověk držitelem Nobelovy ceny, aby poznal, zda mrtvý člověk znovu ožil? Apoštolové byli kompetentní, tak jako kdokoli jiný, aby přesně popsali to, co viděli. Matouš pracoval pro státní služby (Marek 4:14-17). Petr, Ondřej, Jakub a Jan byli obchodníci (Matouš 4:18-22). A Tomáš prokázal všechen potřebný skepticismus filozofického pozitivisty (tj. věřil, že žádné tvrzení o faktech nemá smysl, pokud nemůže

být ověřeno vlastními smysly - Jan 20:24-25). Apoštolové nebyli hlupáci. Byli to opatrní, až skeptičtí lidé, kteří a priori neprojevíli náchylnost podporovat Kristovo vzkříšení. Obzvláště Marek zdůrazňoval nedůvěru, se kterou jedenáct apoštolů přijalo první zprávy o této události (Marek 16:11, 13:14). Co se týká možnosti přesvědčit se o vzkříšení, měli apoštolové „místa v první řadě“. Jejich blízká přítomnost u Ježíše v průběhu čtyřiceti dní od Jeho vzkříšení až po Jeho nanebevstoupení, v různých časových intervalech dne a na různých místech, je staví do pozice vědět nejlépe, co se opravdu stalo. (Jan 20:19-20; Skutky 1:3; Jan 21:1; Lukáš 24:50)

III. Měli apoštolové nějaký skrytý motiv pro zkreslení pravdy? Pokud měli, potom nikdo dosud neodhalil jaký. Apoštol Pavel napsal o osudu apoštolů: „Zdá se mi, že nám apoštolům, vykázal Bůh poslední místo jako odsouzeným na smrt. Vždyť jsme se stali podívanou světu, i andělům, i lidem. My jsme blázni pro Krista a vy rozumní v Kristu. My jsme slabí, vy silní. Vy slavní a my znevažováni. Až do této hodiny jsme i hladoví, i nazí, i pohlavkováni i bez přístřeší. Namáháme se, pracujeme vlastníma rukama. Zlořečí nám a my jim žehnáme. Pronásledují nás a my trpíme. Hanobí nás a my se přimlouváme. Až doposud jsme vydědenci světa, na které se všechno svaluje.“ (1. list Korintským 4:9-13). Toto je asi těžko život plný slávy a štěstí! Jen hluboké přesvědčení o pravdě může pomoci lidem vydržet takové zacházení.

IV. Protiřečí si jejich výpovědi navzájem? Skeptici samozřejmě tvrdí, že ano. Tvrdí, že „kontradikce a nesrovnalosti“ v evangeliích je činí nepřijatelnými k tomu, aby mohla být považována za pravdivá svědectví. Co se týká těchto obvinění, prosíme, abyste měli na paměti tyto skutečnosti:

Tyto takzvané „kontraindikace a údajné nesrovnalosti jsou známy již po staletí. Byly vyřešeny různými efektivními metodami.“ (J. F. Montgomery, *Crisis in Lutheran Theology*).

Z právního hlediska variace, které existují v evangeliích, spíše podporují jejich důvěryhodnost, než by ji negovaly. „Je mezi nimi dost odlišností, aby se mohlo tvrdit, že mezi autory existovala dohoda, avšak existuje tu značná shoda, aby se mohlo poukázat na skutečnost, že všichni nezávisle na sobě opsali ty samé události tak, jak se opravdu staly.“ (Greenleaf, *The Testimony of the Evangelists*).

V neposlední řadě, neexistuje žádná pochybnost ohledně podstatných faktů, které jsou potřebné pro potvrzení Ježíšova vzkříšení, hlavně však Jeho smrti, pochování, prázdného hrobu a výpovědí apoštolů, že skutečně viděli Krista po Jeho zmrtvýchvstání. (Gary Habermas a jeho poznámky o „základních historických faktech“ *Did Jesus Rise From the Dead?*).

V. Na závěr - existuje něco, co potvrzuje toto svědectví? Nevěřící se snažili zpochybnit toto svědectví o vzkříšení tím, že není potvrzeno žádným neutrálním nebo protichůdným názorem.

I kdyby bylo toto obvinění pravdivé, anulovalo by to automaticky svědectví apoštolů? Odkdy nepřítomnost protichůdného názoru neguje pravdivost nějakého svědectví? Proto, aby profesor geologie mohl učit, že Země je kulatá, musí mít u sebe vždy zastávce alternativního názoru, že Země je plochá? Někdy se (záměrně) zapomíná

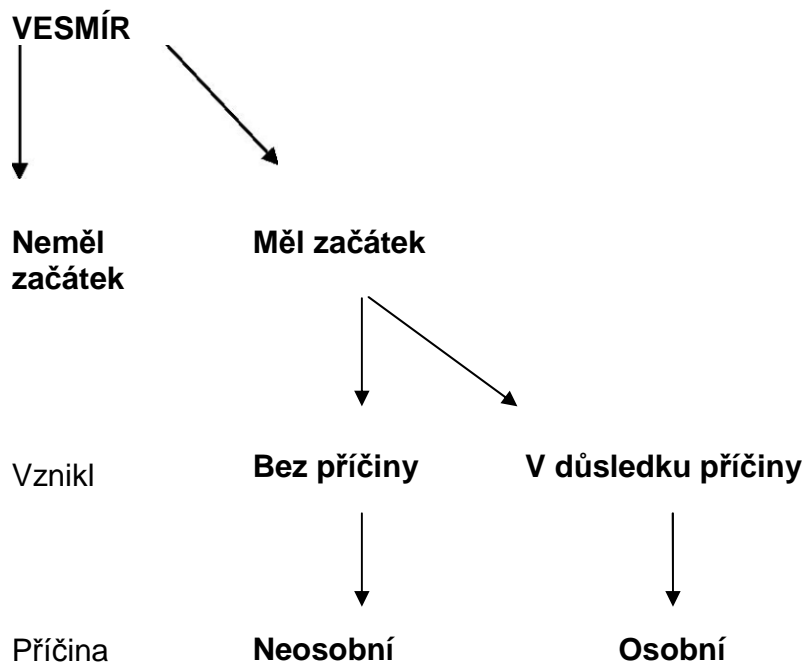

na skutečnost, že vzkříšení bylo potvrzeno i nepřátelským svědkem, který byl v prvním století úhlavní nepřítel křesťanů - Saul z Tarsu. Byl to muž, o kterém se říkalo, že „zuřil proti učedníkům Pánovým, dychtil po jejich vyvraždění“ (Skutky 9:1). On „až na smrt pronásledoval toto učení, dal svázat a uvrhnout do vězení mnoho mužů a žen.“ (Skutky 22:4). Sám říká: „A když křesťany zabíjeli, schvaloval jsem to. Ano, po všech synagogách jsem je často tresty nutil rouhat se a v nesmírné zuřivosti pronásledoval jsem je i v cizích městech.“ (Skutky 26:10-11). Udělal některý jiný člověk více pro to, aby zastavil křesťanství, než Saul? I přes to se tento velký nepřítel Krista a církve stal na základě nepopíratelného důkazu kazatelem vzkříšení (List Galatským 1:11-24).

Tato zkoumání věrohodnosti apoštolských svědectví upevnila jejich spolehlivost a důvěryhodnost. Jejich svědectví o vzkříšení zůstala pevná, i přes to nejvíce vyčerpávající zkoumání a kritiku skeptiků. Na základě principů, které se běžně používají k testování věrohodnosti lidí, svědectví apoštolů nemohou být falešná. Souhlasíme s Greenleafem, který řekl: „Buď byli tito lidé z Galileje nesmírně moudří a měli velmi velké vědomosti a zkušenosti i vynikající zručnost v podvádění, větší než měli lidé kdykoli před nimi a po nich, a nebo pravdivě popsali události, které viděli a slyšeli.“ (*The Testimony of the Evangelists*). Z mnoha závažných důvodů je to jasně ta druhá možnost, které bychom měli věřit.

Kosmologické alternativy

„Kosmologie“ je součástí filosofie, která zkoumá původ vesmíru. I když se tato věda může zdát odstrašující, hlavně pro ty, kteří nemají specifické vědecké vzdělání (jako v mém případě), v diskusi o Boží existenci představuje stále významnou oblast. Nejnovější pokroky v oblasti astronomie a astrofyziky vytvořily několik významných implikací, které nevěřící nemohou ignorovat. Všimněme si následujícího schématu:

VESMÍR:

Základním předpokladem je, že vesmír existuje. Jestliže existuje jediná skutečnost, kterou si můžeme být jisti, pak je to tato. Přemýšlející lidé se však nikdy jednoduše nespokojili jen s tím, že uznali existenci vesmíru. Hugh Gilmore to vyjádřil takto: „Lidská mysl je stejným způsobem nucena uvažovat, jako je tělo nuceno usilovat o přežití.“ Pokud chceme porozumět, kdo nebo co způsobilo vznik vesmíru, stručně zvažme následující možnosti.

VESMÍR BEZ ZAČÁTKU: Jednou z možných odpovědí je, že vesmír existoval vždy, tj. že je věčný. V průběhu posledních čtyřiceti let tento názor zastávaly dvě teorie. Jsou známé jako teorie „Steady State“ (Stálý stav) a „Oscillating theory“ (Teorie oscilování). Žádná z nich nemá v současnosti mnoho zastánců ve vědeckých kruzích a to z jednoduchého důvodu: Neexistuje žádný fyzikální důkaz, který by je podporoval. Odporují rovněž zjištěním observační kosmologie. Tyto teorie, i když to jejich zastánci přímo neformulují, se v podstatě snaží obhajovat teorii kosmického perpetuum mobile.

Avšak ty samé zákony fyziky, pro které je nemožné sestrojení věčně pracujícího stroje na zemi, platí i v případě „věčného“ vesmíru. (Filozofické argumenty proti možnosti nekonečného vesmíru: *Does God Exist*, str.37-38).

VESMÍR MĚL ZAČÁTEK: Dvě oblasti vědy potvrzují, že vesmír měl začátek.

I. Na základě vynikající práce osobností jako Edwin Hubble (- v roce 1929 objevil jev známý jako „red shift“, červený posun, který mluví o tom, že prostor se rozpíná, a že všechna tělesa ve vesmíru se od sebe vzdalují), Milton Hudson, V.M. Slipher a další, vzniklo jediné pro mnohé překvapující vysvětlení existence vesmíru. Pohyb galaxií, zákony termodynamiky a osudy hvězd, to vše vede k jednoznačnému závěru, že v určitém bodě v minulosti měl vesmír počátek. Dnes tuto teorii známe pod populárním názvem „Big Bang“ (Velký třesk). Víra, že vesmír měl svůj začátek, je v současnosti ve vědeckém světě bez jakýchkoli pochybností.

II. Druhý zákon termodynamiky (nazvaný fyzikem -Sirem Arthurem Eddingtonem nejjistějším a nezákladnějším ze všech zákonů fyziky) říká, že v uzavřeném systému se energie potřebná na vykonání práce vždy snaží rozptýlit a má tendenci k většímu nepořádku a náhodnosti (zvýšení entropie). Pro vesmír to znamená, že směřuje ke studené smrti, ke konečnému stavu úplné stagnace energie. Hlavním důsledkem této skutečnosti je, že vesmír není věčný. Nemohl existovat věčně, protože kdyby existoval věčně, dosáhl by svého rovnovážného stavu. Gordon J. Van Wylen a Richard E. Sonntag ve své učebnici *Fundamentals of Classical Thermodynamics*, používané na univerzitách ve Spojených státech, uzavírají svoji kapitolu o „entropii“ těmito slovy: „Na závěr je potřeba říci, že druhý zákon termodynamiky a princip narůstání entropie má filosofické důsledky... Autoři chápou druhý zákon termodynamiky jako lidský popis prvotní a přetrvávající práce Stvořitele, který vlastní odpověď ohledně budoucího osudu lidstva a vesmíru“.

VZNIKL BEZ PŘÍČINY: Když tedy měl vesmír svůj začátek, co podnítilo jeho vznik? Existují pouze dvě možnosti: buď byl začátek bez příčiny, nebo vznikl v důsledku nějaké příčiny. Pokud se týká první alternativy, zamysleme se nad tímto tvrzením: „Cokoliv začne existovat, musí mít svoji příčinu.“ Axiomatická podstata této pravdy se stane zřejmou, pokud se zamyslíme nad antitezí, která by zněla: „Cokoliv začne existovat, vzniklo bez příčiny.“ Má někdo důkaz, aby mohl popřít staré pravidlo, že „z ničeho nic nevzniká“? Vznikl vesmír spontánně z ničeho, absolutně bez jakékoliv příčiny (bez žádné hmoty, času, energie a podobně), která by vysvětlovala následek? Buďte si jistí, že kdyby v minulosti nic neexistovalo, tak by neexistovalo, resp. existovalo by nic také dnes. Ze skutečnosti, že dnes něco existuje, logicky vyplývá, že něco vždy existovalo. Není nic nevědecktějšího než představa, že vesmír mohl vzniknout z úplně ničeho. Něco tu muselo být, co dalo podnět k vzniku toho, co existuje dnes. Ateisté i teisté si neprotiřečí v tom, zda existuje nějaká věčná realita. Neshodují se v otázce podstaty této reality. Ateisté věří, že je to neživá hmota, teisté věří, že je to živý Bůh.

VZNIKL V DŮSLEDKU PŘÍČINY: Je zřejmé, že jediné logické stanovisko ohledně toho, zda vesmír vznikl (a věda říká, že ano), je, že vesmír vznikl v důsledku

nějaké příčiny. Při hledání podstaty příčiny vzniku vesmíru je jasné, že existují pouze dvě možné příčiny.

NEOSOBNÍ PŘÍČINA: Tato první možnost znamená, že vesmír vznikl v důsledku působení neosobních sil. Aby však byla tato odpověď věrohodná, musíme odpovědět na několik důležitých otázek. Existuje nějaký vědecký důkaz o tom, jak může vzniknout inteligence z neinteligence? Bylo někdy dokázáno, že život vznikl z něčeho neživého? Jaké experimenty ukázaly, že vědomí může spontánně vzniknout z nevědomí? I když nikdo nemůže skutečně vyčíslit pravděpodobnost vytvoření vesmíru nebo jeho spontánního vzniku, následující údaj nám může poskytnout jistou představu, kterou musí ateisté vzít v úvahu. Donald Page z Princeton's Institute for Advanced Study vypočítal, že pravděpodobnost zformování se vesmíru jen na základě fyzikálních zákonů je $1:10\,000\,000\,000^{124}$.

Frank Tipler a John Barrow se ve své publikaci *The Anthropic Cosmological Principle* pokusili na základě sestavení deseti kroků (jako například aerobní respirace, autotrofní fotosyntéza, vnitřní struktura, apod.), které jsou potřebné k tomu, aby vznikl člověk, vypočítat pravděpodobnost spontánní evoluce neživé hmoty v inteligentní formu života a vznik Homo sapiens. Vypočítali také pravděpodobnost proti vytvoření lidského genomu (tj. kompletní výbavy chromozomů) včetně všech genů a spojovacích struktur. Dospěli k číslu mezi $(4^{-180})^{110\,000}$ a $(4^{-360})^{110\,000}$.

Je velmi nepravděpodobné, že něco závisející na těchto číslech může někdy existovat. (Čísla jsou citována z práce Williama Lane Craiga *Does God Exist*)

Abych ilustroval, jaký zmatek mají ateisté při vysvětlování prvotní příčiny, všimněme si těchto výroků z mé středoškolské učebnice biologie: „**Mýtus spontánního vývoje.** Od dávné minulosti, až do doby méně než jednoho století zpět, lidé ve všeobecnosti věřili, že některé neživé nebo mrtvé materiály by mohly být přetransformovány v živé organismy. Tuto víru nazýváme *abiogenezí*, nebo také **spontánním vznikem.**“

Pasteurova rozhodující porážka teorie spontánního vzniku

Zůstalo to na Louis Pasteurovi (1822 - 1895), francouzském chemikovi, aby zasadil poslední a rozhodující ránu teorii spontánního vzniku. Tak se stalo, že Louis Pasteur nahradil tuto teorii, která byla akceptována po celá staletí bez jakéhokoli skutečného důkazu, dokázanou a platnou koncepcí biogeneze. Život pochází jen ze života. Experimentální důkazy to potvrzovaly od časů Pasteura až dodnes. Nemůžeme si však myslet, že abiogeneze se nikdy neuskutečnila, nebo že by se nemohla ještě někdy zopakovat“. (James H. Otto, Albert Towle, *Modern Biology*). Moje *vědecká učebnice* mě implicitně nutí věřit v *nevědecký mýtus!* Tento nonsens ilustruje absurditu, do které se musí ateismus zahalovat, aby si udržel svoji pozici proti Bohu. Vytrvale připisuje přírodě to, co příroda nikdy neudělala, především však spontánní vytvoření živého z neživého, anebo něčeho z ničeho. (V této souvislosti existuje výrok, který je připisován Napoleonovi: „Je zvláštní, čemu všemu dokáží lidé uvěřit, pokud to není v Bibli.“) Ateisté věří, že věda má schopnost vysvětlit všechny fakty o člověku bez potřeby Boha. Avšak věda, namísto toho, aby podkopávala víru v Boha, zůstává hlavním

svědkem existující lidské potřeby mít Boha, který stvořil vesmír. Trueblood to řekl velmi výřečně: „Příroda při vysvětlování přírody poukazuje za hranice přírody.“ (*Philosophy of Religion*). Ateisté nadále věří, že vesmír pochází ze slepé, nemyslící, neinteligentní, mrtvé hmoty. Věří tomu, i když bylo jednoznačně dokázáno, že na základě fyzikálních zákonů je to nemožné. Jestli toto není slepá víra, potom co je to?

OSOBNÍ PŘÍČINA: Zdaleka nepřijatelnější vysvětlení, které se vyhýbá hloupým a nevědeckým představám, že něco vzniká z ničeho, anebo že mrtvá hmota dává život, je vysvětlení podané na prvních stranách Bible: „Na počátku Bůh stvořil nebesa a zemi.“ Je to úplně v souladu s principem biogeneze, že „život vzniká jen ze života.“

Na závěr této kapitoly si prosím všimněte následujících faktů o ateismu:

Ateisté chtějí, abychom věřili, že se řídí zásadami logiky a rozumného zdůvodňování, zatímco křesťané žijí z víry. Chtějí, abychom věřili, že zastávají stanovisko založené na objektivní empirické vědě, zatímco křesťané se přidržují mýtů a legend. Nic však není vzdálenější pravdě, než toto tvrzení.

Ateista je také věřící, který žije podle víry. Když označím ateistu za „nevěřícího“, neznamená to, že v nic nevěří, ale to, že odmítl víru v Boha ve prospěch jiných. Když hovoříte s ateisty, brzy odhalíte, že jsou mimořádně slabí, když přijde k obhajování důkazů ateismu. Zdá se, že si to uvědomují, a proto se snaží vědomě nebo nevědomě odvrátit pozornost od své iracionální, nelogické víry tím, že útočí na víru křesťanů.

Něco, ze základní víry ateismu:

I. Buď věří, že něco vzniklo z ničeho, nebo věří ve věčnou existenci hmoty. Věří v jednu z těchto dvou možností i přes tvrzení vědy, že ani jedna z nich není možná ani přijatelná.

II. Říkají, že je hloupé věřit v myšlenku věčného Boha a myslí si, že je vědecké věřit ve věčný vesmír.

III. Věří, že život vznikl spontánně z neživé hmoty. Věří, že mrtvá nemyslící hmota vytvořila to, co člověk se svou inteligencí a vědeckými přístroji nebyl schopen vytvořit. Konkrétně se jedná o stvoření života. Je to větší zázrak, než kterýkoli zaznamenaný v Bibli! Křesťan věří, že živý Bůh stvořil všechny věci. Avšak ateisté věří, že všechny věci stvořila mrtvá hmota. (Nedávno jsem slyšel, jak jedna osobnost v oblasti vědy vyjmenovala komponenty prvotního roztoku, ze kterého údajně spontánně vznikl život ve formě „záračných“ molekul.)

IV. Někteří ateisté s posměchem kladou otázku: „Jak Bůh stvořil člověka, kdo stvořil Boha?“ Neradi však slyší podobnou otázku: „Jak hmota stvořila člověka, kdo stvořil hmotu?“

Když se argumenty ateistické a teistické víry položí vedle sebe na stůl, aby je všichni viděli, je zřejmé, že právě předpoklady ateismu nemají podporu důkazů. Ať se

žádný věřící nestydí přiznat, že „pomocí víry chápeme, že světy byly stvořeny Božím slovem.“ Jsou to ateisté, kteří by se měli červenat za to, v co věří, a ne křesťané.

Kulturní apologetika

V předcházející kapitole jsme se z pohledu vědy podívali na to, čemu věří ateisté. V této kapitole se podíváme na víru ateistů z perspektivy kultury. „Kulturní apologetika“ je oblast studia, která zkoumá účinky skepticismu na společnost. Tento přístup nenabízí žádný jistý důkaz pro existenci Boha, avšak dokumentuje devastující následky pro společnost, ve které není místo pro Boha.

Filozofové vědí již dávno, že základní otázky související s lidskou existencí jsou zaměřené na lidské *bytí*: Co je člověk?; na *epistemologii*: Co je pravda?; a na *etiku*: Co je správné a co je nesprávné? (I když si filozofové i Bible kladou podobné otázky /Žalm 8:4, Jan 18:38, List Židům 5:14/, jejich odpovědi jsou protichůdné.) Abychom viděli následky pro společnost, kdyby neexistoval Bůh, proberme si postupně tyto otázky.

I. EXISTENCE: „Člověk je produktem příčin, které nepředvídalý konec, ke kterému směřují... Jeho původ, vývoj, naděje a strach, jeho lásky a víry, jsou jen výsledkem náhodného seskupení atomů“. (Bertrand Russel, *Why I Am Not A Christian*). Nevěřící si myslí, že člověk je jen o něco víc než náhoda. Proto sestavili mnohá vědecky nepotvrzená schémata, aby teoreticky vysvětlili vznik člověka. Avšak jakkoli bychom četli následující formule: Hmota + Čas + Příležitost = Bůh, Osobnost = Neosobnost + Komplexnost nebo Anorganická hmota + Energie + Přírodní zákony = Člověk, je třeba podotknout, že stejné vzorce, které vysvětlují podstatu člověka, vysvětlují i všechno ostatní. Jednoduše řečeno - pokud je člověk jen produktem příčin, které nedokázaly předvídat výsledek, tj. kam směřují, není kvalitativní rozdíl mezi ním, slizem, slimákem a tchořem, nakolik všechno je výsledkem těch stejných slepých sil.

Je smutné, že mnozí, možná i většina lidí v naší společnosti, přijímají toto vysvětlení lidské existence. Právě tento názor přímo způsobil mnohé z vážných problémů, které dnes ničí naši společnost. Kdykoli člověk zapomene na to, že byl stvořen jen o něco menší, než jsou andělé, korunovaný slávou a ctí a bylo mu uloženo dohlížet na dílo božích rukou, zákonitě začíná upadat. Tento úpadek vede až k duchovním, morálním a kulturním ruinám. „Tvrdí, že jsou moudří, ale stali se blázny. Zaměnili slávu neporušitelného Boha za zpodobení obrazu porušitelného člověka, ptáků, čtvernožců a plazů. Proto je Bůh skrze žádosti jejich srdcí vydal do nečistoty, aby navzájem zneuctivali svá těla; vyměnili Boží pravdu za lež, kořili se a sloužili tvorstvu více než Stvořiteli... Proto je Bůh vydal do potupných vášní. Jejich ženy vyměnily přirozený styk za nepřirozený a stejně i muži zanechali přirozeného styku s ženou a ve své touze se rozpálili jeden k druhému, muži s muži páchají hanebnost a sami na sobě dostávají zaslouženou odplatu za svoje poblouzení. Právě tak, jako neuznali za dobré poznávat Boha, vydal je Bůh jejich neosvědčené myslí, aby dělali, co se nesluší: Jsou

naplnění veškerou nepravostí, smilstvem, ničemností, chamtivostí, špatností, jsou plni závisti, vraždy, sváru, lsti, zlomyslnosti, jsou donašeči, pomlouvači, Bohu odporní, zpupní, domýšliví, chlubitiví. Vymýšlejí zlé věci, neposlouchají rodiče, jsou nerozumní, věrolomní, bezcitní a nemilosrdní.“ (List Římanům 1:22-31).

Důvod, proč tento starý text vypadá přesně tak, jako titulní stránka dnešních novin, je úplně jasný. Když lidé popřou, že jsou zvláštním stvořením Božím, snižují se tím na úroveň zvířat. Proč bychom tedy měli být překvapeni, když se zvíře chová jako zvíře?

Ukažme si to na příkladu. Pokud není člověk kvalitativně odlišný od zvířat, zavraždění člověka by nemělo vzbudit větší protest, než zabití potkana. V lednu 1918 Lenin vydal dekret, ve kterém vyzýval státní orgány, aby „očistili ruskou zemi od všech druhů škodlivého hmyzu“. „Hmyz“, který měl na mysli, byli vlastníci domů, učitelé, představitelé odborů,... (*Modern Times*). Sidney Harris postřehl, že „Dvacáté století je nejvražednější éra v historii lidstva“. Skutečně v tomto století měli jeho současníci na svědomí větší destrukci, než v celé dosud zaznamenané historii. Vědci jako Paul Johnson (*Modern Times*) a John W. Whitehead (*The Second American Revolution*) uveřejnili otřesné statistiky o lidech, kteří se stali oběťmi Stalina, Hitlera, Mao, Pol Pota a dalších. Genocida, bratrovraždy, potraty, zabíjení dětí a eutanazie pokračují nezmírněným tempem. A vůbec se tomu nelze divit. Kdekoli je lidský život degradovaný na úroveň života zvířete, je i zničení lidského života považováno za tak bezvýznamné, jako zabití prasete.

II. EPISTOMOLOGIE: Jestliže Bůh neexistuje, jak to ovlivní poznání a pravdu? Řekne to za nás Dr. Albert Ellis: „Ve světě neexistuje jistota, dokonalost, ani absolutní pravda. Ať se nám to líbí nebo ne, žijeme ve světě pravděpodobnosti a náhody a nemůžeme si být jisti ničím, co je mimo nás.“ (*Reason and Emotion in Psychotherapy*). Když něco takového čtu, na mysl mi přijdou dvě věci. Za prvé, hovořit o absolutnu na základě učení, že absolutno neexistuje, je zřejmě protiřečení. Za druhé, bez absolutního Bytí, které zjevilo absolutní pravdu, je pravdou to, co říká Ellis: neexistuje absolutní nebo konečná pravda; všechno je relativní. (Ateisté však učí a jednají, jako by jejich učení bylo absolutní pravdou.)

Poté, co se oddělil od pravdy, kterou zjevil Bůh, hledá dnešní člověk poznání v tzv. myšlence většiny „odborníků“, ve zdravém úsudku nebo intuici. Ukazuje se však, že každá z těchto cest osvícenectví končí jako slepá ulice, která upírá hledajícímu najít absolutní pravdu a poznání.

V hluboce dojemné knize *Trough the Valley of the Kwai* popisuje Ernest Gordon otřesné zkoušky, které musel vytrpět spolu se svými britskými přáteli jako vojenský zajatec v jihovýchodní Asii za druhé světové války. Před válkou Gordon bez těžkostí odmítal víru v Boha a vydal se cestou hledání světské radosti a smyslnosti. Avšak uprostřed bezpráví v japonském zajateckém táboře, kde se s lidmi zacházelo jako se zvířaty, Gordon rychle pochopil, že jeho humanismus se rozbil na marné kousky a již nebyl schopen unést tíhu svých potřeb a obav. V těchto podmínkách nakonec dospěl k

hlubokému přesvědčení, že to, co lidé skutečně potřebují, se dá zredukovat na tři slova: víra, naděje a láska. První se přímo vztahuje k tématu této diskuse, protože lidé potřebují v něco věřit. Vyjádříme to slovy Archiméda: „Potřebují místo, kde mohou stát“, jistý a objektivní základ pravdy a poznání, na kterém mohou budovat svůj život. Když se člověk rozhodl žít bez Boha, musí přijmout fatální následky a žít bez absolutní pravdy. Bez pravdy však zůstává jen pesimismus a slabomyslnost.

III. ETIKA: Pro ateistu neznamena morálka něco, co je uloženo člověku od Nejvyšší Bytosti, ale je to otázka lidských zvyků a tradic. Protože se však zvyky mění, mění se i morálka. Navíc, být morální, je pro danou kulturu relativní pojem a jedna kultura nemůže soudit druhou podle svých etických hodnot. Teoreticky jsou pro všechny společnosti stejně dobré.

Vyrůstal jsem v šedesátých letech, v době, kdy morálka starších byla označována jako staromódní a společnost byla vyzývána k tomu, aby si osvojila „novou morálku“. Učitelé nové morálky argumentovali, že každý člověk má právo sám se rozhodnout, jakou morálku si vybere. Kazatelé nové morálky byli velmi úspěšní při přesvědčování lidí, aby následovali jejich příklad. Kam nás však tento „věk Vodnáře“ přivedl? K tomu, že děti nosí do školy ve svých taškách střelné zbraně na svou ochranu. K podvádění při zkouškách, aby se dostaly na universitu. K omlouvání znásilnění se zdůvodněním, že mladý muž má právo něco očekávat za peníze, které zaplatí. K tomu, že Amerika se stala vyspělým národem s největším násilím na světě. K epidemii požívání drog a alkoholu. K explozi otěhotnění mladistvých. K explozi zneužívání a týrání dětí. K potratům a eutanazii. K nepokojům, žhářství a k drancování v Los Angeles poté, co je vyřčen nepopulární verdikt. K nepokojům, žhářství a k drancování v Chicagu, když jejich profesionální basketbalové mužstvo vyhraje mistrovství. K tomu, že masmédia zobrazují sex a násilí. Ke vzniku a šíření AIDS. K rokovým koncertům, kde hlučná hudba vychvaluje surové vášně a násilí. K neexistujícím rodinám. Ke světskému umění, které tvrdí, že neexistuje pevný a objektivní standard pro to, co je správné a co je nesprávné. Mnohonásobní vrahové, mafie, kanibalové, násilníci, lháři, podvodníci a zrádci dělají jen to, co je pro ně typické. Na základě filozofie ateismu, mají na to právo.

Na závěr chci říci, že existují pouze dva možné způsoby, jak uzákonit pravdu a morálku (porovnejte Matouš 21:23-25). Naše standardy vycházejí buď z **Božské authority**, podle které je pravda a morálka pevná a nemění se, anebo z **lidské (osobní) authority**, podle které je pravda relativní, subjektivní, měnící se a určovaná každým jednotlivcem. První stanovisko se opírá o List Římanům 3:4: „ať se ukáže, že Bůh je pravdomluvný a každý člověk lhář“, zatímco druhé stanovisko je popsáno v Knize soudců 21:25: „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za vhodné.“ Ti, kteří se rozhodují pro lidskou autoritu, koupili si lež, kterou zaslechla Eva v zahradě Eden: „Budete jako bohové, budete znát dobro i zlo“ (Genesis 3:5). A právě toto druhé stanovisko, při rozhodnutí se pro jednu z těchto autorit, převládá v dnešním světě. Pokud bude naše společnost pokračovat ve světské orientaci, postupně bude upadat a nakonec zanikne. (Lidé, kteří jsou překvapení, že choroby společnosti nereagují na nabízená světská řešení, se podobají slepici z pohádky, která vytrvale seděla na hadích vejcích a potom byla velmi překvapená, když namísto kuřátek vyseděla hady.)

Trueblood správně zkonstatoval, že „Cesta dopředu neznámá hledání stanovisek, o kterých nejsou žádné pochybnosti, ale spíše akceptování možnosti, ve které je těchto pochybných prvků málo.“ (*A Place To Stand*). Někdo si může myslet, že intelektuální problémy teismu jsou velké, ale intelektuální, morální a emocionální následky ateismu jsou o mnoho větší. Jsou tak velké, že pokud si je někdo v plné míře uvědomí, přinutí jej to vážně prozkoumat důkazy pro víru. „Všechno, co jsem dosud slyšel o křesťanské teologii, mě od ní vzdalovalo. Ve dvanácti letech jsem byl pohan, a když mě bylo šestnáct, byl jsem úplný agnostik. Četl jsem vědeckou a skeptickou literaturu mé doby, kterou jsem našel okolo sebe. Nikdy jsem nepřečetl ani řádek křesťanské apologetiky. Byl to Huxley a Herbert Spencer a také Bradlaugh, kteří mě přivedli zpět k ortodoxní teologii. Zaseli v mé mysli velké pochybnosti o mých pochybnostech. Naše babičky měly pravdu, když říkaly, že Tom Paine a slaboduší nedokážou uspokojit mysl. Naopak moji mysl rozhárli úplně. Racionalisté způsobili, že jsem si začal klást otázku, zda někdy vůbec mělo zdůvodňování nějaký smysl. Když jsem však poprvé přečetl knihu Herberta Spencera, začal jsem poprvé pochybovat, zda existovala vůbec nějaká evoluce. Po přečtení posledních ateistických přednášek Colónela Ingersolla mi proběhla myslí zvláštní myšlenka: „Dokonce i ty mě přesvědčuješ, abych byl křesťanem“ (G. K. Chesterton. *Orthodoxy*)

Inspirace a kánon

Inspirace

Výraz „inspirace“ pochází z latinského slova *inspirare* a doslova znamená „vdechnout“. Jediné použití tohoto slova v Bibli ve Druhém listu Timoteovi 3:16 - „Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem...“. Na tomto místě je přeloženo řecké slovo *theopneustos*, které znamená „Bůh vdechl“ (viz Genesis 2:7). Co měl však Pavel na mysli, když prohlásil, že všechno Písmo je „Bohem vdechnuto“? To, že je výsledkem božího působení. „Inspirace“ znamená, že autorem Bible je Bůh. Písmo je Jeho slovo a v originálních rukopisech bylo zapisováno Jeho Duchem prostřednictvím lidských spisovatelů.

Je toho mnoho, o čem nevíme „jakým způsobem“ probíhala tato inspiraci. To, co víme, je však důležité a potřebné na to, aby tuto skutečnost pochopili a uznali všichni, kteří v Něj věří.

I. Křesťané věří, že Ježíš je Bůh ne proto, že je Bible inspirovaná. Věří, že Bible je inspirovaná proto, že Ježíš je Bůh.

Jak bylo poznamenáno na začátku této studie, evangelia nezakládají svůj důkaz o Bohu a priori na předpokladu o inspirovanosti Bible. Místo toho začínají tím, že podrobují Bibli stejným historiografickým kritériím, která jsou používána na ověření

kteréhokoli starověkého dokumentu. Tímto testováním Bible zjistíme její nezvratnou historickou důvěryhodnost. Na základě důkazů poskytnutých důvěryhodnými evangelií, je Božství Ježíše potvrzeno tím, že vstal z mrtvých. Pokud jsme při tom potvrdili Kristovo Božství, máme objektivní základ pro víru v inspirovanost Bible, protože Ježíš, „Bůh s námi“, tak jasně učinil.

Poznámky ke Starému zákonu (SZ):

Kristus věřil, že Starý zákon je pravdivý - ne vymyšlený. Potvrdil historickou pravdivost příběhů, které se zdály být pro skeptiky nejproblematictější, včetně popisu stvoření (Matouš 19:4), příběhu o Noemovi a potopě (Matouš 24:37-38), o potrestání Sodomy (Matouš 11:24), o Lotově ženě (Lukáš 17:32), o Jonášovi a velrybě (Matouš 12:40) a jiných.

Kristus věřil, že SZ byl pravdivě zaznamenávaný. Ani jednou neukázal nejmenší pochybnost, když měl citovat z kopií originálních rukopisů nebo Septuaginty - překladu hebrejského textu do řečtiny (Matouš 21:42). Ježíš neměl k dispozici originální rukopisy, ale věřil, že rukopisy a verze, které používá, jsou shodné s originálem.

Kristus věřil, že SZ je spolehlivým návodem. Na poušti odolával ďáblu pokušení spolehnutím se na psané slovo (Matouš 4:1-11). Kristus věřil, že to, co bylo napsáno, je úplně dostačující na odolávání ďáblu.

Kristus věřil, že SZ je Slovo Boží. Opakovaně potvrzoval, že to byl Bůh, kdo v minulosti mluvil k otcům prostřednictvím proroků. „*Vždyť Bůh přikázal: „Cti otce svého i matku svou!”*“ (Matouš 15:4). „A o zmrtvýchvstání, copak jste nečetli, *co vám řekl Bůh?*“ (Matouš 22:31)

Vždy a všude považoval Kristus Písmo Starého zákona za dokument, který měl autoritu a jehož autorem je samotný Bůh. Je to Boží autorství, které je zárukou, že „Písmo nemůže být zrušeno“. (Jan 10:35)

Poznámky k Novému zákonu (NZ):

V Janovi 16:13 Kristus přislíbil, že pošle Svatého Ducha, který uvede apoštoly do veškeré pravdy. „Když však přijde On, Duch pravdy, uvede nás do veškeré pravdy, protože nebude mluvit sám za sebe, ale bude mluvit, co uslyší. A oznámí vám, co má přijít.“ (Abyste viděli plný rozsah Jeho přislíbu, přečtěte si Jana 16:14-16).

Na mnohých místech v textu apoštolové prohlašují, že to, co napsali, je ve skutečnosti výsledkem toho, že byli vedeni Duchem. Například: „My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha“ (1. list Korintským 2:12). „Myslím si, že také mám Ducha Božího“. (Pochybuje někdo o tom, že tu Pavel uvažoval správně? Podívejte se také do 1. listu Korintským 14:37 a 1. listu Petrova 1:12). Na základě

Pánova příslibu svým apoštolům, Jeho božské schopnosti plnit svůj slib, apoštolové tvrdí, že to, co napsali, bylo splněním Kristova slibu a zázračným potvrzením, které provázelo jejich práci (Marek 16:17-20, List Židům 2:3-4, atd.). Závěr, který musíme z toho vyvodit je, že kázání a psaní apoštolů nebylo jejich vlastní, ale Boží. Popírat to, znamená zpochybňovat Boží službu a Boží pravdomluvnost. „Proto i my, neustále děkujeme Bohu, že když jste přijali naše kázání o Bohu, přijali jste ho ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží - čím skutečně je.“ (1.Tesalonickým 2:13).

Naše víra v inspirovanost Písma (2. Timoteovi 3:16-17) spočívá proto výhradně na naší víře v Ježíše Krista. Učení o inspiraci je proto přirozeným důsledkem Jeho Božské podstaty. Při obhajobě Boha v evangeliích nezačínáme tím, že tvrdíme, že Bible je inspirovaná. K této skutečnosti však nakonec přicházíme.

II. Bible ukazuje diktování, respektive mechanický způsob inspirace

Mezi autory, kteří píšou o této problematice, existují značně protichůdné názory ohledně mechanismu inspirace. Běžný názor je, že Kristus „inspiroval“ spisovatele Bible přesně tím stejným způsobem, jako učitel „inspiruje“ žáka nebo řečník „inspiruje“ své publikum. Blízko tomuto názoru je tvrzení, že to, co bibličtí spisovatelé prožili, bylo spíše osvětlením než inspirací; tj. když jim bylo následkem osvětlení umožněno poznat celkovou pravdu, napsali vlastně pochopení skutečnosti. Přitažlivost těchto teorií spočívá v tom, že umožňuje hrát na obou stranách hřiště: mohou se hlásit k víře v „inspirovanost“ Bible a zároveň se přidržit názoru, že Bible obsahuje historické nepřesnosti způsobené lidskými autory. Problém takového pochopení je však v tom, že se tu ignoruje to, co samotná Bible tvrdí ohledně inspirace.

„A my jsme nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom věděli, co nám Bůh daroval. O tom také mluvíme - ne však slovy, kterým vyučuje lidská moudrost, ale těmi, jímž vyučuje Duch svatý; duchovní věci vysvětlujeme duchovními slovy.“ (1. list Korintským 2:12-13). „Věci“, o kterých Pavel hovoří, se týkají zjevení dobré zprávy z evangelia (podívejte se na jeho slova v kontextu). Při výkladu tohoto zjevení používal slova, která ho naučil Duch Svätý, ne lidská moudrost. Proto při oznamování „věcí“, které se dozvěděl od Boha, byla konkrétní slova volena podle Ducha Božího. Ze slovníku každého autora si Duch vybral ta slova, která přesně podávala Božské zjevení („a vysvětlil duchovní věci duchovními slovy“).

Myšlenky a slova spolu souvisejí tak neoddělitelně, že platí pravidlo: „Pokud změníme slova, změní se i myšlenka.“ Například, pokud se chce ředitel v obchodních záležitostech ujistit, že komunikace přesně odevzdá jeho úmysl, diktuje sekretářce svoje vlastní slova. Nepředpokládá, že si sekretářka osvojí jeho všeobecné myšlenky, a potom přesně vyjádří důležité, komplikované a snad i delikátní záležitosti. Bible hovoří o mnohých věcech, které jsou absolutně mimo rámec lidského chápání (např. podstata a vlastnosti Boha, původ a smysl člověka, hřích, vykoupení, Kristova oběť, nebe, peklo, atd.). Smyslem inspirace bylo zabezpečit spolehlivé zaznamenávání pravdy ohledně těchto životně důležitých témat. Nepřekvapuje proto, že Duch Svätý, aby zabezpečil

pravdivé informace o těchto záležitostech, přesně nadiktoval svým sekretářům svá slova.

Metoda „diktování“ Písma je obsažena i v 1. listu Petra 1:10-12, kde nám říká, že proroci Starého zákona ne vždy rozuměli tomu, co říkali. „Po tomto spasení toužili a pátrali proroci, kteří prorokovali o milosti vám připravené. Pátrali totiž, na který a na jaký čas Duch Kristův, který přebýval v nich, oznamoval utrpení pro Krista a slávu po nich...“ Pokud by byli proroci odkázáni při volbě slov, která napsali, jen na svou vlastní moudrost a vlastní uvážení, jak by mohli srozumitelně podat to, čemu nerozuměli? Ale jestliže Duch Boží, „Který byl v nich“, vybíral slova, která používali, mohli hovořit a psát o věcech, kterým úplně nerozuměli (právě tak, jak může psát student na tabuli matematický vzorec, kterému nemusí sám rozumět, pokud mu jej diktuje jeho učitel).

III. Výběr slov ze slovní zásoby lidských autorů, který provedl Duch, vysvětluje množství stylů, které v Bibli existují

V Listu Židům 1:1 se říká, že Bůh se přimlouval k otcům skrze proroky mnohými odlišnými způsoby. Jedním z těchto způsobů bylo i využití prorokovy vlastní slovní zásoby. Výsledná různorodost stylů a idiomů je skutečně velkou pomůckou při podání Božského zjevení, protože všichni víme, že jednotvárný styl může ztížit komunikaci pro svou monotónnost. Boží pravda představuje množství aspektů. Popsání těchto hledisek někdy vyžadovalo „umělecké vyjádření, někdy zase jiné pojmenování pojmů, nebo až analytickou přesnost. Vyžadovalo to poetické nadání Davida, moudrost Šalamouna, zanícenost Ámose, brilantní argumenty Pavla, intuitivní srozumitelnost u Jana a Lukášovo podání historie. „Text, který by byl více uniformní, by byl v porovnání s bibli ochuzenější. Nezobrazoval by tak jasně neuvěřitelnou cenu našeho spasení v Ježíši Kristu“ (John M. Frame, „The Spirit and the Scriptures,“ v *Hermeneutics, Authority and Canon*).

IV. Bible je neomylná

„Neomylný“ znamená „bez chyb“. Hovořit o biblické neomylnosti znamená tvrdit, že Bible je pravdivá v každé oblasti, které se dotýká - duchovní, geografické, topografické, politické, historické, numismatické a podobně. Liberálně smýšlející teologové dlouho tvrdili, že Bible se nemýlí v otázkách náboženství a teologie, avšak obsahuje chyby v jiných oblastech. Toto stanovisko vyvolává některé nepříjemné otázky. Jestli Bůh zabránil lidským autorům v děláních chyb v duchovních otázkách, proč by tak neučinil i v ostatních oblastech? Jaký důvod by mohl mít Bůh, aby vytvořil jen částečně neomylnou Bibli? Pokud by Bible obsahovala chyby a nepřesnosti v otázkách, které se netýkají duchovní problematiky, jak může někdo s jistotou tvrdit, že je neomylná v duchovních oblastech?

Při všech hovorech o „protiřečeních a nepřesnostech v Bibli“, nikdo nebyl doposud schopný tato obvinění dokázat (podívejte se na kapitolu 4). Faktem zůstává, že

nekonečná přesnost Bible v oblastech, které jsou ověřitelné, nám dává jistotu i v oblastech, které si nemůžeme objektivně ověřit. Její přesnost ve věcech dočasných nám dává jistotu v situacích, ve kterých hovoří o věcech věčných.

Robert Dick Wilson

Pro ilustraci úžasné přesnosti Bible, vzpomeňme na tomto místě práci, kterou vykonal Robert Dick Wilson. Wilsonovi (1856-1930) byl udělen doktorát Princeton University, později pokračoval dva roky v postgraduálním studiu na Univerzitě v Berlíně. Když měl 25 let, rozhodl se věnovat svůj život vědeckému studiu biblického textu. Na základě dlouhověkosti svých předků si vypočítal, že bude žít do svých sedmdesáti let (zemřel v 74 letech). Věřil, že mu zůstává ještě čtyřicet pět let života na práci, proto rozdělil tento čas na tři období po 15 letech. V každém z těchto období se věnoval osobitému studiu.

V průběhu prvních patnácti let studoval všechny starověké jazyky, které měly vztah k textům Starého zákona. V té době ovládal 45 jazyků, včetně hebrejštiny, všechny příbuzné jazyky a všechny jazyky, do kterých byla Bible přeložena do roku 600 n.l. Rozhodl se být tak zběhlý v každém jazyku, který souvisel s biblickým textem, aby mohl přímo studovat každý závažný problém.

V průběhu druhého patnáctiletého období prozkoumal každou souhlásku v hebrejském Starém zákoně (v hebrejském jazyce nejsou samohlásky). Tato impozantní úloha zahrnovala přibližně 1,25 milionů písmen. Jak se sám vyjádřil, udělal to pro to, aby redukoval kritiku Starého zákona na úplně objektivní vědu, na něco, co je založeno na důkaze a nikoliv na názoru. Aby se mohl stát textovým odborníkem tohoto druhu, bylo nevyhnutelné, aby se stal mistrem v paleografii a filologii a aby měl přesné znalosti nejméně z tuctu jazyků. Rozhodl se podrobně přezkoumat každé slovo.

V posledních patnácti letech omezil Wilson své zkoumání pouze na psaní. Aby demonstroval maximální přesnost textů Starého zákona v porovnání s jinými starověkými dokumenty, poskytl následující příklad: „Ve starověku existovalo 29 králů, jejichž jména jsou vzpomenuata nejen v Bibli, ale i na památkách z jejich doby. Mnohé z nich se dnes pozorně zkoumají. V těchto dvaceti devíti jménech je dohromady 195 souhlásek. Přes to zjišťujeme, že v dokumentech hebrejského Starého zákona jsou jen dvě nebo tři z těchto 195 souhlásek, o kterých je sporné, zda jsou napsány přesně tím stejným způsobem, jak byly napsány na památnících těchto králů. Některé z nich jsou staré dva tisíce let, některé až čtyři tisíce let. Písmena jsou napsána tak, že každé je jasné a správné. Je to skutečně překvapující. Porovnejme tuto přesnost s ostatními písemnostmi. Vezměme si seznam napsaný největším učitelem své doby, knihovníkem z Alexandrie, v roce 200 před Kristem. Sepsal katalog králů Egypta, kterých bylo dohromady 38. Z celkového počtu jen tři nebo čtyři jsou identifikovatelní. Vyhotoval také seznam králů Asýrie. Jen v jednom případě můžeme říci, koho měl na mysli. Vezměme si například Ptolemaia, který sestavil jmenoslov 18 králů Babylónu. Ani jeden z nich není napsaný správně. Nedali by se vůbec rozpoznat, kdybychom neměli informace z jiných

zdrojů o tom, co popisuje. Pokud někdo říká něco proti Bibli, zeptejte se ho na krále, kteří jsou v ní zmíněni. Je v ní dvacet devět králů Egypta, Izraele, Moábu, Damašku, Týru, Babylónu, Asýrie a Persie. Popisuje se v ní deset různých států. Všechno toto je zaznamenáno v biblických zprávách a také na vzpomínaných památnících. Každý z králů je v Bibli pojmenován správně, jeho stát je nazýván správně a jsou vzpomenu ti ve správném chronologickém pořadí. Zamyslete se, co to znamená! Skutečně zauvažujte!“ Samotný závěr tohoto odborníka *par excellence* na Starý zákon zněl: „Mohu dodat, že výsledek mého čtyřicetipětiletého studia Bible mě vedl po celou dobu ke stále pevnější víře, že ve Starém zákoně máme pravdivou zprávu o historii izraelského národa, a že mám právo toto oznámit těm nadaným mužům a ženám, kteří si myslí, že se mohou smát křesťanovi a těm, kteří věří Božímu Slovu“ (Robert Dick Wilson, „Is the Higher Criticism Scholarly?“ *Which Bible*).

Kánon

Nežřídka se lze dočíst dokonce i mezi konzervativními evangelickými spisovateli, že „kánon Nového zákona byl uzákoněn až přibližně v pátém století našeho letopočtu.“ Abychom chápali, co takové tvrzení znamená, potřebujeme několik definic.

„Kánon“ bylo původně semitské slovo na označení „třtiny“. Postupně se začalo toto slovo používat v přeneseném významu jako „měrná tyč“ nebo „pravidlo“. Později se tato definice trochu změnila ve smyslu „normy“ nebo „standardu“. Nakonec se začalo používat na označení „seznamu“ nebo „katalogu“. V tomto svém posledním významu je použito i zde. „Kánon“ představuje sbírku knih, které byly inspirované Bohem. Tyto inspirované knihy se nazývají kanonickými knihami.

Co se tedy myslí tvrzením, že „kánon Nového zákona nebyl přesně stanovený dříve, než přibližně v pátém století po Kristu?“ Znamená to, že mnohé, snad i většina listů Nového zákona, nebyly uznávány, že „patří do Bible“, když je objevili poprvé. Tvrdí se, že v případě některých knih trvalo staletí, než byly uznány jako inspirované, a to jen po tom, když tak o nich rozhodla „Církev“ a uznala je za Písmo.

Tuto teorii úplně odmítám. Kánon Nového zákona není dílem „Církev“. To spíše církev je dílem kánonu Nového zákona. Je pravdou, že Kristus nezanechal žádný explicitní záznam, podle kterého by se měl sestavit kánon Nového zákona, avšak zanechal jistá implicitní kritéria, podle kterých mohou křesťané poznat kanonizované texty.

I. Jak se apoštolové vyjadřovali o tom, co napsali?

Ve 2. listě Petra 3:2 postavil Petr příkazy apoštolů na stejnou úroveň, jako příkazy „svatých proroků“. Později, v té samé kapitole, se tím stejným způsobem vyjádřil i o Pavlových listech: „O tomto hovořil ve všech svých listech, ve kterých některým věcem lze těžko rozumět. A naučení a neutvrzení lidé je právě tak jako ostatní Písma překrucují ke své vlastní zkáze“ (3:16). Takže Petr, jehož apoštolství nikdo nepopírá, potvrzuje autoritu všech apoštolů a prohlašuje Pavlovy listy za Písmo hned, jak se objevily.

Pavel považuje Lukášovo evangelium za rovnocenné knihám Mojžíšovým. V 1. listu Timoteovi 5:18 čteme: „Neboť Písmo praví: „Nezavážeš ústa volovi, když mlátí!“, (citace z Deuteronomium 25:4), a „Hoden je pracovník své mzdy“ (Lukáš 10:7). Předpokládá se, že 1. list Timoteovi byl napsán do pěti let po napsání evangelia podle Lukáše. Pokud je to pravda, potom bylo Lukášovo evangelium uznáno a vyhlášeno za Písmo autoritou apoštolů „ihned po napsání“. Dojem, který zanechaly tyto verše je, že listy apoštolů a Lukášovo evangelium byly uznány jako inspirované ještě v době apoštolů.

K výše uvedeným listům je třeba připojit verše v knize Zjevení 22:18-19 a 2. list Petřův 3:16, které varují před falšováním a překrucováním Písma. Nepředpokládá toto varování, že knihy Písma byly známy a uznány již o mnoho dříve? Jak bychom měli chápat toto varování, pokud by byl kánon Nového zákona stanoven až čtyři sta let potom, co byli tyto knihy napsány.

II. Patristika

Jedná se o označení pro neinspirované listy věřících, které byly napsány v období po apoštolech. Z jejich dopisů je úplně zřejmé, že uznali jako inspirované ty samé knihy, které my známe jako Písmo.

a) Klement z Říma napsal Korintským asi roku 96 n.l. Ve svém listu cituje Starý i Nový zákon. Odvolává se na ně, jako na takové, které mají autoritu. Jako „svaté slovo“ označuje verše ze Žalmu 118:18 a z Listu Židům. 1. list Korintským připisuje „požehnanému Pavlovi, apoštolovi“, který „Ti napsal se skutečnou inspirací...“

b) Polykarp byl osobním učedníkem apoštola Jana. Existuje dopis, který napsal církevnímu sboru ve Filipech okolo roku 115 n.l. Cituje v něm Matouše, Lukáše, Skutky, List Římanům, 1. a 2. list Korintským, List Galatským, Efezským, Filipským, Koloským, 1. a 2. list Tesalonickým, 1. a 2. list Timoteovi, 1. a 2. list Petřův a 1. list Janův. Nacházejí se v něm i zmínky o evangeliu podle Marka, o Listu Židům, o Listu Jakubově a o 2. a 3. listu Jana. Dohromady cituje 22 z 27 knih Nového zákona.

III. Tři úvahy o uznání inspirovanosti listu:

a) Na jakém základu by první křesťané uznali skutečnost, že kniha je inspirovaná?

Na základě důkazu, že byl inspirovaný autor. Jak však mohl samotný spisovatel prokázat, že je inspirovaný? Potvrzením prostřednictvím zázraků (Marek 2:1-12, 16:17-20, 2. list Korintským 12:12, List Židům 2:3-4). Poselství nepřišlo jen prostřednictvím slova, „ale i v moci a v Duchu Svatém a v naprosté jistotě“ (1. list Tesalonickým 1:5). Ukázky zázračné moci byly prostředky, pomocí kterých byla dokázána autentičnost apoštolů a proroků jako Kristových mluvčích. Pokud náboženská obec nebo jednotlivec dostali dopis od „obdařeného“ (Efezským 4:7-11), přijímali jej přirozeně se stejným respektem, který věnovali jeho mluvenému slovu.

b) Jaké byly závazky církve nebo jednotlivce, kteří dostali inspirovaný dopis?

Ve verši 4:16 Listu Koloským se říká: „Když si tento list přečtete, postarejte se, aby jej přečetli i v církevním sboru laodikejském, a abyste si zase vy přečetli ten laodikejský.“ Koloská církev byla poučená Pavlem, aby oznámila obsah listu Laodikejským a oni, aby si přečetli list z Laodikeje. „Zavazuji Vás jménem Pána, abyste dali přečíst tento list všem bratřím.“ (1. Tesalonickým 5:27). Jak snad vysvětluje

poznámka ve vaší Bibli, „zavazovat“ je překlad řeckého slova označujícího „přisahat, vzít do přísahy.“ Pavel požádal Tesalonické, aby přísahali, že dají jeho list číst všem křesťanům. Toto zavázání jasně podtrhuje velkou zodpovědnost a povinnost pro ty, kteří dostali inspirovaný dopis, aby jej šířili mezi věřícími.

c) Jaké jednání bychom očekávali u těch, kteří byli pověřeni šířením inspirovaného listu?

Neočekávali bychom, že budou maximálně starostliví a opatrní při zachovávání a přepisování toho, co považovali za Boží Slovo? (1. Tesalonickým 2:13) To, že byla v tomto ohledu vynaložena velká starostlivost, je zřetelné na příběhu svitků nalezených u Mrtvého moře. Kromě papyru z Nash, malého fragmentu, který obsahoval deset přikázání, a ze Shema (Deuteronomium 6:4ff), byl před rokem 1947 nejstarším existujícím rukopisem Petěrburský rukopis prorockých knih z roku 916 n.l. V roce 1947 byl však v jeskyni v Quamarne u Mrtvého moře objeven větší počet svitků Starého zákona. Tyto svitky, které obsahovaly části každé starozákonní knihy s výjimkou Knihy Ester, pocházely ještě z předkřesťanského období, což znamenalo, že byly přibližně o tisíc let starší, než kterýkoli jiný doposud známý rukopis Starého zákona. Přes tento obrovský časový rozdíl po důkladném studiu zjistili, že texty nalezené u Mrtvého moře jsou skutečně ty samé jako dnešní text Starého zákona. Například ve slavném svitku knihy proroka Izaiáše se v 66 kapitolách zjistilo jen 13 drobných odlišností v porovnání s dnešním textem. „Ve všeobecnosti svitky potvrzují spolehlivost našeho Starého zákona, a to ve větší míře, než mnozí lidé očekávali.“ (D. A. Carson, *U.S. News & World Report*). Stejný zájem a starost, jež vedli k přesnému zachování Starého zákona, nepochybně zabezpečili i přenos (prostřednictvím přepisování a rozšiřování) Nového zákona.

Výroky apoštolů, varování před překrucováním Písma, patristické využití listů Nového zákona, zavázání „všechno zkoumejte, dobrého se držte (1. Tesalonickým 5:21) a základní lidská touha opatrně zacházet a ochraňovat Boží zprávu. Všechny fakty svědčí o tom, že kánon Nového zákona byl přijat již za apoštolského období a ne až o několik století později.

(Poznámka: V souvislosti s veršem z listu Koloským 4:16 se někdy vynořuje otázka, zda se mohlo ztratit něco z listů Nového zákona, jmenovitě List Laodikejským. Není však důvod z tohoto vyvozovat, že „epištola z Laodikeje“ byl inspirovaný list, který byl původně poslán do Laodikeje. Nejpravděpodobnější je, že „epištola z Laodikeje“ byl inspirovaný list (pravděpodobněji kopie, než originální rukopis), který dostali od jiné církve nebo od jednotlivce. Verš z listu Koloským 4:16 proto nejen ukazuje, ale zároveň přikazuje, aby se rozšiřovaly knihy Nového zákona.

IV. Kánon Nového zákona

Když církve nebo jednotlivci dostali dopis, který byl představen jako takový, který má božskou autoritu, bylo o tomto rozhodnuto na základě té skutečnosti, že dopis pocházel od apoštolů nebo od proroků. Skrze ně totiž Duch Svatý zjevoval své

inspirované slovo (List Efezským 2:20). Pavel řekl Tesalonickým, aby nebyli vyvedeni z míry „dopisem údajně naším“ (2.Tesalonickým 2:2, Filipova verze). Aby potvrdil autenticitu textu, Pavel jednou vzal pero ze svého stolku (viz List Římanům 16:22) a ukončil dopis svým vlastním rukopisem (List Galatským 6:11, 1. Korintským 16:21, List Koloským 4:18).

V Novém zákoně je dvacet jedna, možná dvacet dva (v závislosti na autorství Židů) knih, které pocházejí od čtyř apoštolů. Jsou to evangelia podle Matouše a Jana, Zjevení a následující listy: 1., 2. a 3. list Janův, List Římanům, 1. a 2.list Korintským, listy Galatským, Efezským, Filipským, Koloským, 1. a 2.list Tesalonickým, 1. a 2.list Timoteovi, listy Titovi a Filemonovi, 1. a 2.list Petrův. Co se týká autorství Listu Židům, přes to, že pisatele neznáme, můžeme si být jistí, že jej původní čitatelé znali, protože první křesťané by jinak list neuznali. Zbýlých pět knih je připisováno novozákonním prorokům: Marek byl společníkem Pavla a proroka Barnabáše (Skutky 13:13, 15:39; 2. list Timoteovi 4:11; podle tradice se říká, že Marek napsal evangelium pod Petrovým vedením). Lukáš (také Pavlův společník) napsal třetí evangelium a Skutky; Jakub, o jehož listu se říká, že se více podobá Kázání na Hoře, než kterákoli kniha Nového zákona. List Judův se zabývá stejnými základními otázkami jako 2. list Petrův. Podle tradice se má za to, že Jakub a Juda jsou nevlastními bratry Pána (Marek 6:3). Opět si můžeme být jisti, že jejich kvalifikace, jako spisovatelů Písma, byla plně potvrzena prvotní církví.

V. „Oficiální“ církevní seznamy

Církevní seznamy prvních století kánon Nového zákona sice nevytvořili, ale uznali jej. Jak jsme již ukázali, důkazy nás vedou k závěru, že listy Nového zákona byly uznány za Písmo hned, jak se objevily. Kanonizované seznamy sestavené v po-apoštolském období neznamenaají, že by do té doby neuznávali, že knihy Nového zákona patří k Bibli. Jejich posláním bylo spíše kompenzovat tvrzení Heretiků (jako Marciona), kteří při rozšiřování svého učení ubírali nebo přidávali k tomu, co bylo považováno za kánon Nového zákona.

Nakonec musíme prohlásit, že naše víra v inspirovanost a kanonizaci Nového zákona je otázkou víry. Avšak je to víra založená na faktech. Víra, která se spoléhá na Boží slib: „Ušychá tráva, vadne květ, ale Slovo našeho Boha zůstává navěky“ (Izaiáš 40:8).

Závěrečné slovo

Základní argument v této studii zní: Jestli Bůh byl viděn, potom Bůh existuje. I když závěr (Bůh je) logicky vyplývá z prvotního předpokladu (Bůh byl viděn), pravdivost tohoto argumentu závisí na pravdivosti prvotního předpokladu. Jak tedy víme, že Bůh byl viděn?

I. Ježíš Nazaretský byl viděn, jak činí skutky, které je možné vysvětlit jen na základě existence nadpřirozena.

II. Dokumenty, které popisují Jeho nadpřirozené skutky, jsou zcela důvěryhodné.

III. Svědkové, kteří svědčili o Jeho nadpřirozených skutcích, byli nepochybně čestní a vyrovnaní lidé, kteří neměli důvod lhát.

Předpokládejme, že Ježíš byl nejvíce oprávněn vědět, proč dělal skutky, které dělal, a musíme spolu s Ním zkonstatovat, že Jeho nadpřirozené skutky byly možné z důvodu Jeho božskosti.

Jednou vysvětloval Sherlock Holmes doktoru Watsonovi svou deduktivní metodu tímto způsobem: „Kolikrát jsem Vám, Watsone, vysvětloval, že pokud jste vyloučil nemožné, potom cokoliv zůstane, i kdyby to bylo nepravděpodobné, musí to být pravda.“ Slavný detektiv Arthur Conan Doylea jen zkonstatoval variaci Ockhamova pravidla, které říká: „Jsme oprávněni postulovat nebo tvrdit, že nepozorované nebo nepozorovatelné bytosti reálně existují pouze tehdy, pokud je jejich existence nevyhnutelná pro vysvětlení pozorovaných jevů.“ (Vzpomeňme si na Lowelovu postulaci o existenci Pluta dvacet pět let před tím, než bylo zpozorováno (1. kapitola). Pro naši studii to znamená, že jakkoli nepravděpodobná nebo skeptická se může zdát neviditelná božskost (2. list Korintským 4:18), pro vysvětlení jevů, které lidé pozorovali před dvěma tisíci lety, musíme postulovat existenci Boha. Přirozená vysvětlení musí být zavrhnuta, protože obhajují nepravděpodobné nebo nemožné a jednoznačně selhávají při vysvětlování důkazů. Jedinou racionální možností, jediným vysvětlením, které souhlasí s historickými údaji je, že Ježíš Kristus byl po své smrti vzkříšen k životu. A protože toto dokáže jen Bůh, nevyhnutelně z toho vyplývá, že je Bohem.

Nevěřící Bertrand Russell napsal: „Zvyk zakládat přesvědčení na důkazu a dávat mu jen ten stupeň jistoty, který si vyžaduje, by mohlo, pokud by se to stalo všeobecným pravidlem, vyléčit většinu neduhů, kterými svět trpí“ (*Why I Am Not A Christian*). Je to přesně to, co zastává křesťanství. Křesťan nedělá slepý krok víry, ale racionálně odpovídá na nepochybně historické svědectví. „Odmítnout vzkříšení znamená jít proti všem zákonům logiky, které člověk objevil.“ (Wilbur Smith, *Therefore, Stand*).

Jsou to nevěřící, kteří spáchali intelektuální sebevraždu v souvislosti s otázkou existence Boha. Ať se nikdy věřící neomlouvá, že zakládá svou víru na vzkříšení Ježíše Krista. Ze všech událostí zaznamenaných na stránkách historie je tato nejjistější z

jistých.

Smrt je tím, co činí vzkříšení důležitým. Z vědeckého hlediska nevíme, proč lidé umírají. Z biologického hlediska je smrt nevysvětlitelná. I když vědci dokážou v laboratoři udržet virus naživu, nedokážou trvale udržet při životě lidi.

Pokud se na věc díváme zdaleka očima třetí osoby, smrt nás netrápí. Avšak jednou budeme tuto otázku zvažovat v první osobě. Jednou se nám tento strašák podívá přímo do očí a stane se naším posledním. (Myslím si, že Kipling měl pravdu, když napsal, že západní civilizace více lpí na strachu ze smrti, než má naději na život.) I když se někdo snaží vysmívat se při myšlence na vlastní smrt a odkazují ji do stejné kategorie jako pigmentové změny na kůži, i když někteří lidé si říkají ve svém srdci: „Mnou nic neotřese, nikdy mě nepotká nic zlého“ (Žalm 10:6), „hrozbu nebytí“ však nelze jen tak lehce zahnat. Smrt zůstává nejzákladnějším lidským problémem. Je to problém, při kterém jsme nejvíce odkázáni na pomoc.

Před dvěma tisíci lety se objevil Někdo, kdo řekl, že vyřeší problém smrti, nejen své, ale i naší. A důkaz Jeho moci bude Jeho vlastní vzkříšení z hrobu třetího dne po jeho smrti. Byl vzkříšen právě, jak slíbil. Když to učinil, nabídl nám naději našeho vlastního, konečného vítězství nad smrtí. Jestli existuje nějaký důvod, proč bychom měli padnout na kolena a říct: „můj Pán a Můj Bůh“ (Jan 20:28), vzkříšení Ježíše Krista je tím důvodem. Neodvažujme se zanedbat důkaz o vzkříšení Ježíše Krista. Pokud mu nebudeme věnovat pozornost, dopustíme se největší chyby, protože prohrajeme ve chvíli největší nouze.

Literatura:

Anderson, J. N. D. *Christianity: The Whiteness of History* Bales, James D. *How Can Ye Believe?* Boice, James Montgomery. *The Christ of The Empty Tomb* Bruce, F. F. *Jesus and Christian Origins Outside the New Testament*
The New Testament Documents: Are They Reliable? Cornfeld, Gaalyah. *The Historical Jesus* Craig, William Lane. *Apologetics: An Introduction*
The Existence of God and the Beginning of the Universe Geisler, Norman and Nix, William E. *From God to Us* Greenlaf, Simon. *The Testimony of the Evangelists*
Habermas, Gary. *The Verdict of History* Habermas, Gary and Flew, Anthony. *Did Jesus Rise From the Dead?*
The Resurrection Debate Jastrow, Robert. *God and the Astronomers* Johnson, Paul. *Modern Times* Moreland, J.P. and Nielsen, Kai. *Does God Exist?* McGuiggan, Jim. *If God Came* Montgomery, J. W. *Christianity For the Tough-Minded*
Crisis in Lutheran Theology, Vol. 1 & 2 Faith Founded on Fact God's Inerrant Word *The Shape of the Past* *The Shaping of America* *Where is History Going?*
Russell, Bertrand. *Why I Am Not A Christian* Smith, Wilbur. *Therefore, Stand The Supernaturalness of Christ* Trueblood, Elton. *A Place to Stand*
Philosophy of Religion Wharton, Ed. *Christianity, A Clear Case of History* Whitehead, John W. *The Second American Revolution*

Úvod do biblického proroctví a jeho naplnění

Úvod:

Naplněné proroctví je jedním z nejsilnějších důkazů o tom, že Bible je specifické boží zjevení, Boží slovo. Bible zmiňuje, jak byla „vdechnuta“, mluví o své vlastní inspiraci. My se zaměříme na externí historická svědectví.

Co se myslí proroctvím?

A. M'Llvaine řekl o proroctví, že to „je takové vyhlášení budoucích událostí, kterého není schopna žádná lidská moudrost či předpověď, vyhlášení závisející na znalosti nespočetných souvislostí lidských osudů, náležející výlučně Boží vševědouce; takže ze své pravé podstaty musí být proroctví božím zjevením“ (*Evidences of Christianity*, s. 238).

B. Justin Martyr (činný v letech 130-165 n. l.) řekl, „vyhlásit věc, která se má stát dlouho předtím, než se stane, a potom vše zařídit podle tohoto vyhlášení - toto, nebo nic jiného, je Boží záležitostí“ (Mark Hopkins, *Evidences of Christianity*, s. 299).

C. Homer Hailey vyjádřil problém ve formě sylogismu:
Člověk nemůže znát budoucnost, pouze Bůh může předpovídat historii či události. Bible předpověděla osud národů a příchod Krista. Tímto se Bible prokazuje, že je slovem Božím, nikoli slovem člověka.

Co proroctví není

Proroctví není hádání, předpověď, kalkulace, pouhý dohad, nejasné zevšeobecňování či analýza nastávající situace na základě zkušenosti. Přes veškeré vědecké metody meteorologové dosud často neuspějí ve správné předpovědi počasí. Meteorologové předpověděli pro Boston v roce 1974 nejhorší sněhovou bouři sezony. Školní vyučování bylo zrušeno a byly připraveny sněhové pluhy, avšak nepadla ani jedna sněhová vločka! (*Newsweek*, 25. března, 1974). „The National Weather Service přiznal, že jejich schopnost dlouhodobě předpovídat počasí je omezena na max. 60% přesnost a to pouze pro předpověď, zda teplota a srážky budou nad nebo pod dlouhodobým normálem“ (*The Houston Post*, 4. březen, 1979).

Henri M. Morris zkoumal 72 „proroctví“ z 10-ti předních médií v *The National Enquirer* (3. ledna) pro nový rok 1978. Některá byla nejasná, ale většinou byla docela jednoznačná a pojednávala o lidech a událostech, které by zajistily pokrytí novinových

titulků, pokud by se uskutečnily. Stojí za povšimnutí, že se v roce 1978 nenaplnilo ani jedno! (*Christian Heritage Courier*, Uttar, 1979).

Biblické prorokování nevytváří množství předpovědí o budoucnosti, aby se jich uskutečnilo aspoň několik či dokonce většina. V biblickém prorokování se uskutečnilo všechno, co bylo předpovězeno. Je ale nutné počítat s tím, že některá proroctví byla podmíněna. Změna podmínek mohla způsobit jiný výsledek proroctví.

Kritéria pravého proroctví

H. W. Everest (*The Divine Demonstration*, s. 260) uvedl následující kritéria skutečného proroctví:

- Událost musí předčít lidskou schopnost předvídat. Není to vize naděje či strachu, ani výsledek matematické kalkulace, předpovědi politického nebo vědeckého ostrovtipu, ani vydařený odhad.
- Musí být prokázáno, že předpověď byla napsaná před událostí.
- Předpověď musí příslušet dané události.
- Jazyk předpovědi musí být jednoznačný a zřejmý.
- Předpověď musí mít jasné a prokazatelné naplnění.

Boží odhad proroctví

Bůh Jahve opírá svůj nárok na božství svou schopností vypovídat o budoucnosti a zapříčinit to, co se má stát. Za těch dnů, kdy bylo severní království Izraele těsně před podrobením Asýrii (732-722 př. n. l.), vyzval Bůh jejich bůžky, aby oznámili budoucnost. Viz Izaiáš 41:21-23, 26; 42:8; 44:6-8.

Bůh vyzval modly, aby vyhlásily to, co se má stát, aby dokázaly, že jsou bohové. Tvrdil, že On může ohlásit konec od počátku. Jasně řekl, že je jediným Bohem. Naplněné proroctví bylo jeho důkazem, který podpořil toto tvrzení. Řekl, že Izraelité byli jeho svědky, že On předpověděl budoucnost. Přečtěte si pěknou pasáž o pošetilosti modloslužebnictví (Izaiáš 44:9-20; srov. Žalm 115:1-8).

Definice pojmu „prorok“

Definice slova prorok jak je užíváno v Bibli: prorok byl ten, který hovořil přímo pro Boha. Bůh učinil Mojžíše „Bohem pro faraona“ a Áron, jeho bratr, byl jeho „prorokem“ (Exodus 7:1). Jde pouze o analogii. Mojžíš nebyl nejvyšší autoritou; mohl promlouvat pouze tak, jak nařídil Bůh. Exodus 4:16 říká, že Áron byl Mojžíšovým „mluvčím“ či „ústý“ (a ten mu byl Bohem). To znamená, že prorok je *Božím mluvčím* či *Božími ústy*. Když Bůh uvedl své požadavky na proroky, řekl: „Do jeho úst vložím svá slova a on jim bude mluvit vše, co mu přikážu“ (Deteronomy 18:18-19).

Výraz „prorok“ naznačuje, že to byl někdo, kdo promlouval k budoucnosti, avšak nebyl to

nezbytně věštec. Velká část díla vykonaná těmito lidmi se týkala jejich vlastní generace. My však zde přemýšlíme o jejich věštění.

Účelem naplněného proroctví je poskytnutí důkazu

Prostudujte Deuteronomium 18:9-22. Povšimněte si obzvláště v. 22. Naplnění je pronikavým testem. Jeremiáš je dobrý příklad skutečného proroka; Chananiáš je dobrým příkladem proroka falešného (Jeremiáš 28:1-17). Naplnění proroctví je důkazem, že promluvil Bůh.

Ježíš použil proroctví a jeho naplnění, aby ukázal, že je od Boha (*Jan 5:39, 46; Lukáš 18:31*). Ukázal ÚČEL naplněného proroctví (*Jan 14:29*). Také apoštolové poukazovali na naplněné proroctví jako na důkaz, že Ježíš byl Kristus (*Skutky 2*). Všimněte si odkazu na proroka Joela (v. 16) a Davida (v. 25, 30, 34). Viz také *Skutky 3:18,22-24*.

Hodnota proroctví

Hodnota proroctví je spatřována v jeho naplnění. Jestliže se to, o čem se mluvilo, nesplní, potom víte, že nepromluvil Hospodin (*Deuteronomium 18:9-22*). Účelem proroctví je poskytnout důkaz, že Bůh promluvil a způsobit tak, že člověk uvěří (*Jan 14:29*). Síla argumentu roste s časem a je silnější dnes než ve dnech vyřčení. Obzvláště je to patrné v případech, kdy Bůh řekl, že jistá města nebudou nikdy obnovena, nebo že národ nebude nikdy opět vládnout nad jinými národy.

Proroctví je hodnotnější než svědectví očitých svědků (*2. Petr 1:19-21*).

Zázrak byl velmi působivý na toho, kdo ho viděl. Proroctví by mělo více působit na nás. Je demonstrováno před našima očima. M'Llvaine řekl, že proroctví je, „důkazem před našima očima, určené našim smyslům“ (*v práci citované výše, s. 246*). Povšimněte si rozdíl mezi očitým svědectvím a proroctvím (*2. Petr 1:16-21; zvl. 16, 19*). Verš 19 „Máme také jistější prorocké slovo.“ tj. *naplněním se stalo jasnějším než vyslovením*.

„Zázrak a proroctví - na tyto dva zásadní pilíře křesťanského důkazu si nečiní nárok dokonce ani mohamedanismus, ani nejsou podkladem, na kterém se pokoušelo uvést jakékoliv jiné náboženství“ (*Hopkins, v práci citované výše, s. 300*).

Proroctví, která se vyskytují mimo Bibli, nelze srovnávat s biblickými, protože zcela nevyhovují požadovaným testům pro důkaz nadpřirozené síly.

Stačí jediný případ skutečně naplněného proroctví

Bernard Ramm řekl: „Jeden skutečný případ naplněného proroctví by prokázal nadpřirozený čin. Jestliže je však naše interpretace prorockých pasáží správná, je jich velký počet. Jeden jednoznačný zázrak, jedno nepochybně naplněné proroctví, ukáže

klamnou představu naturalismu, protože příčinné předivo vesmíru bude protrženo a skrze tento bod se vetře to, co je nadpřirozené“. (*Protestant Christian Evidences*, s. 86). Jinde praví: „Nepřítel křesťanství musí umlčet všechny naše zbraně; my potřebujeme odpálit pouze jednu z nich“ (*Ibid.*, s. 88).

Závěr:

Nyní jsme připraveni podívat se na pár příkladů naplněného proroctví o národech i Mesiáši.

Egypt v proroctví

Úvod:

„Starověký Egypt byl jednou z nejranějších civilizací a po mnoho století jedním z nejmocnějších národů“ (J. A. Wilson. „Egypt,“ *The Interpreter's Dictionary of the Bible*. II:39). Egyptská historie byla rozdělena do 30 dynastií, od roku 3 200 př. n. l. do 332 př. n. l. Současní egyptologové rozdělují historii do sedmi period.

Tato kapitola se soustředí na několik biblických proroctví o starověkém egyptském národu.

Egyptská země má být zpusťována a obrácena v trosky (Ezechiel 29:9-12)

Egypt má být ponížným národem (Ezechiel 19:14-15)

Nikdy víc nemá vládnout národům. Porovnejte toto s faktem, že Babylón a Týr se měly stát navěky zpusťovanými. Egypt měl „být sražen ze své nadvlády, měl ztratit svou starověkou významnost, měl být ponížěn a měl být přinucen sloužit a stát se ponížným mezi národy“ (Patrick Fairbairn, citováno Wilgurem Smithem, *Egypt in Biblical Prophecy*, s. 104).

Z egyptské země nevzejde už žádný kníže (Ezechiel 30:13)

Od roku 350 př. n. l. do současnosti nevládl zemi žádný rodilý princ. Znovu a znovu měnil Egypt cizí pány. (John Urquhart, *Wonders of Prophecy*, s. 40)

„Každý následný vládce byl vyzdvižen do nejvyššího úřadu z pozice cizince a otroka; žádný syn někdejšího vládce, žádný rodilý Egyptan nenastoupil ve svrchovanost; avšak hlava byla vždy vybrána mezi novou rasou importovaných otroků“ (Wilbur Smith. s. 101).

Starověcí Egyptané byli potomky Cháma skrze jeho syna Misrajima (Genesis 10:6).

Misrajim je hebrejské slovo pro Egypt. Dnes je většina obyvatel Egypta arabská (semitští potomci Séma a Abrahama skrze Izmaela).

Předešní prezidenti. Gamal Abdel Nasser a Anwar Sadat byli Arabové stejně jako i současný vládce Hoshni Mubarak. Wilbur Smith řekl o Nasserovi. „On může být vládcem Egypta, ale není tím, co proroci mínili „egyptským princem“; v jeho žilách není žádná královská krev“ (Smith. str. 102).

HISTORICKÝ VÝVOJ NAPLNĚNÍ PROROCTVÍ

1. Asyrský král Sancherib porazil egyptské síly u Eltekeh v jižní Palestině v roce 700 př. n. l.
2. Esarchadon pronikl do Egypta a dobyl Memfis v roce 671 př. n. l.
3. Nabukadnesar, Babylónský korunní princ, porazil faraona Neka u Karkemiše v roce 605 př. n. l.
4. „V roce 525 př. n. l., padl Egypt jako přezrálé ovoce do rukou Peršanů pod Kambýsem a existuje dobrý důkaz, že dobyvatel měl egyptské kolaboranty“ (IDB, II:55).
5. Dareios I (522-486 př. n. l.) se pokoušel vystupovat vůči Egyptanům jako legitimní faraon. Egypt upadal. „Perské období je jedním z krátkých záblesků energie s dlouhým obdobím doutnající netečnosti“ (*Ibid.*).
6. Alexandr Makedonský vstoupil do Memfisu v roce 332 př. n. l. Založil nové město Alexandrii na středomořském pobřeží.
7. Jeden z Alexandrových generálů, Ptolemájos, vládl Egyptu po Alexandrově smrti. Ptolemájevská dynastie trvala od roku 305 př. n. l. do roku 30 př. n. l.
8. Po smrti Kleopatry v roce 30 př. n. l., „se Egypt stal po mnoho století vazalským státem. Římská vláda v Egyptě byla despotická“ (IDB, 11:56).
9. V sedmém století n. l. vstoupili do Alexandrie muslimští útočníci.
10. Později vládli saracénové, potom mamelukové.

Země se má stát méně úrodnou (Ezechiel 30:12; Izaiáš 19:5-6)

„Je pravdou, že Egypt zásoboval milióny lidí bez přerušení po staletí, avšak nyní velká bída provází větší část populace. Snad nikde jinde na světě není tolik miliónů lidí natlačeno do tak malé oblasti jako je tomu v žalostných blátivých vesnicích roztroušených podél Nilu. Tato starověká země mohla být zároveň obilnicí světa a

proslavena svojí bavlnou, později zimním střediskem pro bohaté a rájem archeologů, avšak postavení chudých v Egyptě je tragičtější než cokoliv na celém Blízkém východě“ (Smith, s. 100).

„Navštívil jsem Egypt při mnoha příležitostech a poznal jsem jeho chudobu. Stěsnané podmínky a obecný úpadek je velmi skličující. Přes 50 miliónů lidí žije na 32 000 km² orné půdy. Káhira je africké největší město (skoro 9 miliónů) a jedno z nejpřeplněnějších měst světa“. (*National Geographic*, březen 1977)

Řecký historik Hérodot přitom dříve nazýval Egypt „darem Nilu“ (Kniha 11, část 5-10).

Dokonce i moderní pokus zvýšit produktivitu nebyl moc úspěšný. Asuánská přehrada zadržuje vodu od roku 1964 a produkuje elektřinu od roku 1967. „Nicméně přehrada vlastně do velké míry vyčerpala už tak strádající národ vytlačáním ryb z východního středomoří, vystavením egyptského pobřeží erozi, ohrožením každého mostu a přehradní zdi po obou stranách Nilu od Asuánu k moři, ohrožením miliónu akrů zhoubným vlivem salinity, způsobením obrovského nárůstu onemocnění pocházejících z vody a promarněním právě té vody, jejíž ušetření bylo zamýšleno“ (Claire Sterling, „Asuan Dam Looses a Flood of Problems“, *Life Magazine*, 12. únor, 1971).

Závěr:

Těchto několik proroctví o Egyptu vyslovených 550-750 let před Kristem a příslušně se naplňujících v takovém dlouhém časovém úseku, demonstrují, že Bible pravdivě předpověděla historii Egypta.

Babylón v proroctví

Úvod:

Babylón bylo jedním z největších měst starověkého světa. Největší Babylónský král Nabukadnesar popsal své město: „Zdali není veliký tento Babylón, který jsem svou mocí a silou vybuodoval jako královský dům ke slávě své důstojnosti?“ (Daniel 4:27). Město Babylón se rozkládalo na ploše asi 512 km² na obou stranách Eufratu. Bylo tam 27 km hradeb, nahoře širokých dost, aby se zde minuly dvoukolové vozy. Na hradbách bylo 250 věží a 8 bran, nejslavnější z nich byla Ištařina brána. Babylón měl zikkurat s chrámem Marduka na vrcholku, velkou procesní ulici a síť kanálů. Vysuté zahrady byly považovány za jeden ze sedmi divů starověkého světa. Babylónská říše, jejíž hlavním městem byl Babylón, si udržela světovou nadvládu v rozmezí let 626 a 539 př. n. l.

Velikost a moc starověkého Babylónu je možné ocenit při studiu archeologických pozůstatků, které se vztahují k říši a které jsou nyní umístěny v Britském muzeu. Nejlépe zachovalé a nejpůsobivější památky jsou k vidění ve Vorderasiatisches Museum (Muzeum Blízkého východu) na Muzejním ostrovu ve Východním Berlíně. Je zde rekonstruovaná Ištařina brána a procesní ulice.

Babylón v proroctví. Izaiáš 13:17-22; 50:51

Data: Izaiáš, 740-700 př. n. l.; Jeremiáš, 627-585 př. n. l.

A) Babylón měl být úplně vyvrácen a měl být jako Sodoma a Gomora. Není řečeno, že se tak stane stejným způsobem. Zkáza bude definitivní. Médové měli porazit Babylóňany (Izaiáš 13:17-19).

B) Babylón neměl být nikdy osídlen či obydlen po všechna pokolení (Izaiáš 13:20-22; Jeremiáš 51:26).

C) Arab odmítne postavit si tam svůj stan (Izaiáš 13:20).

D) Divoká zvěř tam bude odpočívat (Izaiáš 13:21-22).

E) Město se stane hromadou (Jeremiáš 51:37). Poznámka: Uprostřed Babylónu Bůh přislíbil království, které nebude nikdy zničeno (Daniel 2:44).

Naplnění proroctví

V roce 539 př. n. l., médský Kýros dobyl Babylón bez poboření hradeb. Řecký historik Hérodot (asi 484-425 př. n. l.) zaznamenává, že Kýros se svými muži odklonil vodu, která protékala pod městskými hradbami okolo města. Útočníci pak prošli pod městskou hradbou a překvapili Babylóňany, kteří měli právě hostinu (Hérodot 191). Kýrův válec (nalezen Hormudzem Rassamem, asi v r. 1879) zaznamenává Kýrovu verzi perského dobytí Babylónu. Peršané učinili dočasně Babylón svým hlavním městem, avšak koncem 5. století př. n. l. poklesl zájem o Babylón. Peršané měli svá hlavní města v Persepolis a v Slisy (biblický Susa).

Alexandr Veliký přišel do Babylónu v roce 331 př. n. l. a byl nadšeně uvítán perskými hodnostáři, kteří zde dosud byli. Pustil se do obnovování chrámu. Zamýšlel učinit Babylón hlavním městem nové obchodní říše a postavit zde přístav. Nic z toho se však nemělo stát. Alexandr zemřel v Babylónu v sevření nějakého náhlého a záhadného onemocnění v červnu roku 323 př. n. l., po 12 letech vlády a pouhých 32 letech života. (Francis E. Peters, *The Harvest of Hellenism: A History of the Near East from Alexander the Great to the Triumph of Christianity*, s. 54) V roce 272 př. n. l. postavil Antiochos nové hlavní město v Seuléki, asi 64 km severně od Babylónu na řece Tigris.

Partové: „....příchod Partů na scénu uspíšil úpadek a odňal městu jeho podstatu. Poslední zmínka o Babylónu je na tabulce z roku 10 př. n. l. Jeho památky zanikly“ (Andre Parrot, *Babylón and the Old Testament*, s. 148).

Čím je Babylón dnes?

Babylón je jednou z nejbezútešnějších ruin, které jsem kdy navštívil, i když archeologové zde odvedli kus práce. Mnoho starověkých historiků a cestovatelů hovořilo o pustotě v Babylónu (*Strabo, Oio Cassius, aj.*). Mnoho cestovatelů 15. a 16. století si myslelo, že Babylón leží někde jinde (Wiseman, ISBE, I:390). Nejvýznamnější archeologická práce byla provedena Němci pod vedením Roberta Koldeweye, 1899-

1917. Werner Keller vysvětluje, že němečtí archeologové museli odklidit milión kubických metrů předtím, než odkryli část Mardukova chrámu“ (*The Bible as History*, s. 299).

Edward Chiera, který dělal vykopávky v Nuzi a v Chorsabádu v roce 1928-29, napsal dopis, ve kterém popisoval Babylón v oněch časech. Zde je několik výňatků: „Na všechny strany je poušť... Rozsáhlá síť kanálů... nyní představuje série malých vyvýšenin země rozbíhajících se na všechny strany. Dokonce i Eufkrat opustil tuto zemi tím, že změnil tok... Slunce právě zmizelo a fialová obloha se směje nedbaje této scény úpadku... Mrtvé město. Navštívil jsem Pompeje a Ostii a procházel jsem se prázdnými chodbami Palatinu. Avšak tato města nejsou mrtva; jsou pouze dočasně opuštěna... Pouze zde je skutečná smrt. Nestojí tu ani sloup nebo oblouk, aby tak daly najevo trvalost lidské práce. Všechno se rozpadlo v prach... Pod mými šlépějemi jsou nějaké díry, které vyhrabali lišky a šakali... Začíná být skutečná tma a ustala tklivá píseň Araba. Nic neprolomí smrtelné ticho...“ (*They Wrote on Clay*, s. XI-XV).

H. V. Morton, který napsal tolik cestopisů, řekl v roce 1938 o Babylónu: „A když jsme procházeli kolem osamocených hromad, tichých mimo bzukot divokých včel a sršňů, přemýšlel jsem, jak doslovně se naplnilo Izaiášovo proroctví o pádu Babylónu. Je opravdu vyvrácen tak, jak Bůh vyvrátil Sodomu a Gomoru.

Široké zdi Babylónu byly úplně rozbity, jak prorokoval Jeremiáš, jeho brány byly vypáleny ohněm a město se skutečně stalo pro okolní národy varováním. Jeremiášova slova se stala doslovně pravdou, město je jen „hromada sutin“. Jaké slovo lépe popíše tento hrozný úpadek: „A Babylón bude jen hromada sutin“ (*Through Lands of the Bible*, s. 77).

Je pravdou, že Arab nepostaví svůj stan v Babylónu a nenechá své ovce, aby si tam lehly. To je zvláště zajímavé ve srovnání s proroctvím o Ninive: „v jeho středu budou odpočívat stáda“ (Sofoniáš 2:14). Když jsem navštívil Babylón, nebyly tam nikde ovce, avšak v Ninive jsem viděl mnoho ovcí, jak se pasou na vršku ruin tohoto kdysi velkého města.

Shrnutí

- Médové se pozvedli proti Babylónu. Město skončilo jako Sodoma a Gomora.
- Babylón nebyl osídlen či obydlen po více jak 2 000 let. Soudobé pokusy irácké vlády rekonstruovat některé z budov v Babylónu ve prospěch turistů, žádným způsobem nevylučují toto proroctví.
- Arab tam nestaví svůj stan.
- Pastervec nepřivádí svá stáda do Babylónu.
- Divoká zvířata byla tam, kde se jednou procházeli král a královna.

Závěr:

Bůh skutečně promluvil. Trosky v Babylónu stojí jako tichý památník skutečnosti, že

Bible je slovo Boží.

Mesiášská proroctví

Úvod:

Henrymu Liddonovi je připisováno tvrzení, že v Kristu se naplnilo celkem 332 proroctví. Matematická pravděpodobnost, že by se všechna naplnila v jedné osobě pouze náhodou, byla vypočítána na 1 : 84 (se 123 nulami). To je $1 : 84 \times 10^{123}$

Proroctví musí být mimo možnosti člověka předvídat. Všechna starozákonní proroctví o Mesiáši spadají do této kategorie. Hebrejský SZ byl přeložen do řečtiny (Septuaginta, LXX). Tento překlad byl započat v Alexandrii v Egyptě okolo roku 280 př. n. l. a pro dokončení bylo potřeba skoro 100 let.

Mesiáš je hebrejské slovo, které znamená „pomazaný král“. Kristus je řecké slovo, které také znamená „pomazaný“.

Edward J. Young poukázal na to, že ve starozákonním pojmu Mesiáš je pět základních očekávání (*Old Testament Prophecy*, s. 17-18).

NADPŘIROZENÁ - příchod Mesiáše znamená příchod Boha. Práce Mesiáše je prací Boha samého.

ESCHATOLOGICKÁ - (Eschatologie je nauka o posledních věcech.) Mesiáš má být předzvěstí „posledních dní.“ Viz Galatským 4:4; Izaiáš 2:2-4; Skutky 2:16-17; Židům 1:1-2.

AUTORITATIVNÍ či KRÁLOVSKÁ - To znamená, že Mesiáš je přemožitel a král.

VYKUPITELSKÁ - Mesiáš má být především Vykupitel Srov. jméno „Ježíš“ (Matouš 1:21).

BOŽSKOST - Mesiáš je -sám -Bůh. Srov. Izaiáš 7: 14, S námi Bůh = Immanuel.

Ježíš a apoštolové tvrdili, že Kristus naplnil proroctví

A. Kristus. Jan 5:39,46; Lukáš 24:44, 45.

B. Apoštolové. Skutky 2:16 (Joel), 25, 30-31, 34 (David, Žalmy); Skutky 3:18,21,22,24; Skutky 8:30.

Místo Mesiášova narození Micheáš 5:2; Matouš 2:1-6

Datum: Micheáš, 735-700 př. n. l. Je zde příklad nepatrných detailů, které charakterizují některá proroctví. V Palestině jsou dvě města pojmenovaná Betlém.

Betlém v Zabulónu -10 km severozápadně od Nazaretu (Jozue 19:15).

Betlém v Judeji = Betlém Efrata, 10 km severozápadně od Jeruzaléma (viz Genesis 48:7; 35:9-27).

Betlém v Judsku byl tak malý a nevýznamný, že byl dvakrát vypuštěn ze seznamu měst v Judsku (Jozue 15; Nehemiáš 11:25). V Janovi 7:42 se o Betlému hovoří pouze jako o

vesnici (řecky, *kome*; město by bylo *polis*).

Mesiášův původ

- A. Semeno ženy. Proroctví: Genesis 3:15. Naplnění: Galatským 4:4.
- B. Potomek Séma. Proroctví: Genesis 9:26-27. Naplnění: Jan 4:22; Římanům 11:11.
- C. Semeno Abrahama. Proroctví: Genesis 12:1-3; 22:18. Naplnění: Galatským 3:16; Skutky 3:25-26.
- D. Semeno Izáka. Proroctví: Genesis 26:4. Naplnění: Totéž jako C.
- E. Semeno Jákoba (Izrael). Proroctví: Genesis 28:14. Naplnění: Totéž jako C.
- F. Kmen Juda. Proroctví: Genesis 49: 10. Naplnění: Židům 7: 14.
- G. Semeno Davida. Proroctví: 2. Samuelova 7:12-14. Naplnění: Lukáš 1:32; Skutky 2:29, 36; 13:23; Římanům 1:3.
- H. Zrozen z panny. Proroctví: Izaiáš 7:14. Naplnění: Matouš 1:21-25.

Hlavní události Mesiášova života byly prorokovány

Jeho příchod oznámen vyvoleným poslem.

- Hlas připravující cestu. Izaiáš 40:3; Matouš 3:3.
- Nejdříve musí přijít Eliáš. Malachiáš 3:1; 4:5; Matouš 17:9-13; Marek 9:9-13; Lukáš 1:17.

Pomazán Duchem svatým. Izaiáš 42: 1; Matouš 3: 16-17; srov. Skutky 10:38; Izaiáš 61:1; Lukáš 4:16-21.

Působení v Galilei pohanů. Izaiáš 9:1-2; Matouš 4:12-17.

Poznámka: Měl být zrozen v Betlémě, Juda, avšak jeho působení mělo zahrnout Galileu pohanů!

Byl opovrhován, odmítán lidmi, muž smutku, obeznámený se zármutkem (onemocněním - tj. hříchem lidstva). Izaiáš 53:3. Prostudujte Izaiáš 52:13-53:12. V jeho pozemském působení je nalezeno mnoho příkladů naplnění. Jan 1:11; 12:37.

Vstup do Jeruzaléma ve slavnostním průvodu. Zachariáš 9:9; Matouš 21:1-9.

Proroctví o zradě, procesu a ukřižování Ježíše.

Data: David asi 1000 př. n. l.; Izaiáš 740-700 př. n. l.; Zachariáš asi 520 př. n. l.

Existuje nejméně 16 proroctví, která byla naplněna během 24 hodinového časového úseku kolem smrti Krista. Tato proroctví byla napsána 1 000 nebo více let před svým naplněním. Všechna byla přeložena z hebrejštiny do řečtiny téměř 300 let před svým naplněním. (LXX byla započata okolo roku 280 př. n. l.) Mnohá z nich byla naplněna

nepřáteli Krista, kteří by vědomě nenaplnili jediný verš Písma.

- 1) Prodán za 30 stříbrných mincí. Zachariáš 11:12; Matouš 26:14, 15
- 2) Peníze dány hrnčířovi. Zachariáš 11:13; Matouš 27:3-10
- 3) Jeho učedníci ho opustili. Zachariáš 13:7; Matouš 26:56; Marek 14:27
- 4) Mlčel před svými žalobci. Izaiáš 53:7; Matouš 27:12-14
- 5) Byl zraňován a tlučen. Izaiáš 53:5; Matouš 27:12-14
- 6) Jeho ruce a nohy byly probodnuty. Žalm 22:16; Lukáš 23:33; Jan 20:25, 27
- 7) Byl ukřižován se zloději. Izaiáš 53:12; Marek 15:27,28
- 8) Měl se modlit za své pronásledovatele. Izaiáš 53:12; Lukáš 23:34
- 9) Lidé měli potřásat hlavou k tomu ukřižovanému. Žalm 22:7; Matouš 27:39
- 10) Lidé se mu měli posmívat. Žalm 22:7,8; Matouš 27:41, 43
- 11) Lidé měli užasnout. Žalm 22:17; Izaiáš 52:14; Lukáš 23:35
- 12) Jeho šaty měly být rozděleny losy. Žalm 22:18; Jan 19:24
- 13) Jeho kosti neměly být zlámány. Žalm 34:20; Jan 19:33,36 (Velikonoční beránek byl příkladem Krista. Exodus 12:46; Jan 1:29, 1. Korintským 5:7. Židé používali pro popravu kamenování. Tak by se kosti zlámaly. V časech proroctví nebylo ukřižování používáno (Davidova doba: asi 1000 př. n. l.). Až Peršané zavedli ukřižování.
- 14) Jeho bok měl být probodnut. Zachariáš 12:10; Jan 19:34,37
- 15) Měl být pohřben v hrobce boháče. Izaiáš 53:9; Matouš 27:57-60

Vzkříšení Mesiáše

- A) Prorokováno Davidem. Žalm 16:10. Naplnění vysvětleno. Skutky 2:24-32.
B) Další Davidovo proroctví. Žalm 2:6, 7.

Závěr:

Pouze božská mysl mohla skrze století předpokládat takovou osobnost, pokud jde o to, co se týká Mesiáše; a pouze božská osoba mohla naplnit předpovědi. To nás vede k závěru, že Ježíš je Kristus od Boha, a že Bible je zvláštní boží zjevení.

NĚKOLIK CITACÍ PROROCTVÍ O MESIÁŠI ZE STARÉHO ZÁKONA (sepsaných stovky let př.n.l.)

Nový zákon - Lukáš 24:19 On se jich zeptal: „A co to bylo?“ Oni mu odpověděli: „Jak Ježíše Nazaretského, který byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem,

20 naši velekněží a členové rady vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho.

21 A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo.

22 Ovšem některé z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hrobu

23 a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ.

24 Někteří z nás pak odešli ke hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli.“

25 A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci!“

26 Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a vejít do slávy?“

27 Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma.

Starý zákon

1.Mojžíšova 49:10 Juda nikdy nebude zbaven žezla ani palcátu, jenž u nohou mu leží, dokud nepřijde ten, který z něho vzejde; toho budou poslouchat lidská pokolení.

5.Mojžíšova 18:13 Budeš se dokonale držet Hospodina, svého Boha.

14 Tyto pronárody, které si podrobíš, poslouchají mrakopravce a věštce, ale tobě to Hospodin, tvůj Bůh, nedovolil.

15 Hospodin, tvůj Bůh, ti povolá z tvého středu, z tvých bratří, proroka jako jsem já. Jeho budete poslouchat.

16 zcela podle toho, co jsi žádal od Hospodina, svého Boha, na Chorébu v den shromáždění: „Kéž neslyším už hlas Hospodina, svého Boha, a nevidím už ten veliký oheň, abych nezemřel.“

17 Hospodin mi řekl: „Dobře to pověděli.

18 Povolám jim proroka z jejich bratří, jako jsi ty. Do jeho úst vložím svá slova a on jim bude mluvit vše, co mu přikážu.

19 Kdo by má slova, která on bude mluvit mým jménem, neposlouchal, toho já sám budu volat k odpovědnosti.

20 Avšak prorok, který by opovážlivě mluvil mým jménem něco, co jsem mu mluvit nepřikázal, nebo který by mluvil jménem jiných bohů, takový prorok zemře.“

21 V srdci si asi říkáš: „Jak poznáme slovo, které Hospodin nepromluvil?“

22 Nuže, promluví-li prorok jménem Hospodinovým a věc se nestane a nesplní, nepromluvil to slovo Hospodin. Opovážlivě je mluvil ten prorok sám; nelekej se toho.

2. Samuelova 7:12 „Až se naplní tvé dny a ty ulehneš ke svým otcům, dám po tobě povstat tvému potomku, který vzejde z tvého lůna, a upevním jeho království.

13 Ten vybuduje dům pro mé jméno a já upevním jeho královský trůn navěky.

14 Já mu budu Otcem a on mi bude synem. Když se proviní, budu ho trestat metlou a ranami jako kteréhokoli člověka.

15 Avšak svoje milosrdenství mu neodejmu, jako jsem je odňal Saulovi, kterého jsem před tebou odvrhl.

16 Tvůj dům a tvé království budou před tebou trvat navěky, tvůj trůn bude navěky upevněn.“

17 Nátan k Davidovi promluvil ve smyslu všech těchto slov a celého tohoto vidění.

18 Král David pak vešel, usedl před Hospodinem a řekl: „Co jsem já, Panovníku Hospodine, a co je můj dům, že jsi mě přivedl až sem?“

Micheáš 5:1 A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, jenž bude vládcem v Izraeli, jehož původ je od pradávna, ode dnů věčných.

Izajáš 7:14 Protož sám Pán dá vám znamení: Hle, panna počne, a porodí syna, a nazve jméno jeho Immanuel (to je S námi Bůh).

Izajáš 9:5 Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“
6 Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní a podepře je právem a spravedlností od toho času až navěky.

Izajáš 53:1 Kdo uvěří naší zprávě? Nad kým se zjeví paže Hospodinova?

2 Vyrostl před ním jako proutek, jak oddenek z vyprahlé země, neměl vzhled ani důstojnost. Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili.

3 Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili.

4 Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen.

5 Jenže on byl proklán pro naši nevěnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni.

6 Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech.

7 Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stíhači zůstal němý, ústa neotevřel.

8 Byl zadržen a vzat na soud. Kdopak pomyslí na jeho pokolení? Vždyť byl vyťat ze země živých, raněn pro nevěnost mého lidu.

9 Byl mu dán hrob se svévolníky, s bohatcem smrt našel, ačkoli se nedopustil násilí a v jeho ústech nebylo lsti.

10 Ale Hospodinovou vůlí bylo zkrušit ho nemocí, aby položil svůj život v oběť za vinu. Spatří potomstvo, bude dlouho živ a zdárně vykoná vůli Hospodinovu.

11 Zbaven svého trápení spatří světlo, nasytí se dny. „Tím, co zakusí, získá můj spravedlivý služebník spravedlnost mnohým; jejich nepravosti on na sebe vezme.

12 Proto mu dávám podíl mezi mnohými a s četnými bude dělit kořist za to, že vydal sám sebe na smrt a byl počten mezi nevěrníky.“ On nesl hřích mnohých, Bůh jej postihl místo nevěrných.

Žalm 22:7 Já však jsem červ a ne člověk, potupa lidství, povrhel lidu.

8 Všem, kdo mě vidí, jsem jenom pro smích, šklebí se na mě, potřásají hlavou:

9 „Svěř to Hospodinu!“ „Ať mu dá vyváznout, ať ho vysvobodí, když si ho oblíbil!“

18 mohu si spočítat všechny své kosti. Pasou se na mě svým zrakem.

19 Dělí se o mé roucho, losují o můj oděv.

Zacharjáš 12:10 Ale na dům Davidův, na toho, jenž sídlí v Jeruzalémě, vyleji ducha milosti a proseb o smilování. Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli. Budou nad ním naříkat, jako se naříká nad smrtí jednorozeného, budou nad ním hořce lkát, jako se hořce lká nad prvorozeným.

Bible nám praví...

-kdo jsme -proč jsme tady -kam půjdeme, až opustíme toto místo

Kdo jsme?

Jsme lidské bytosti, které byly vytvořeny k Božímu obrazu, podle Boží podoby (Gen 1:26, 27). Bůh zformoval prvního člověka, Adama, z prachu země a pak mu vdechl do jeho chřipí dech života a „člověk se stal živou duší“ (Gen 2:7).

Naše těla jsou učiněna ze země a zpátky se rozpadají v prach po smrti (Gen 3:19), ale máme nesmrtelnou duši, která pochází od Boha a „vrátí se k Bohu“ (Kaz 12:7), když zemřeme.

Proč jsme tady?

Jsme tady, protože nás Bůh učinil a dal nám práci, kterou máme pro Něj konat. Pavel řekl, že všechny věci (včetně člověka) byly vytvořeny „skrze Něho a pro Něho“ (Kol 1:16). On dává „každému svou práci“ (Marek 13:34) a my Ho můžeme oslavit, když vykonáme dílo, které nám svěřil (Jan 17:4).

Kam půjdeme, až opustíme toto místo?

Pokud zde hledáme Boha a snažíme se Mu být věrni, bere nás pak do Své blízkosti. Pokud Mu odmítáme poslušnost v tomto životě, budeme od Něj odděleni na místě zvaném Gehena.

Jsou pouze dvě místa, kam se vydáme, jakmile tento život skončí. Jedno bývá nazýváno nebe. Je to místo radosti, pokoje a štěstí. Je tak označeno místo, kde Bůh přebývá (Jan 14:1-3) a kde s Ním můžeme bydlet i my a kde nám setře každou slzu s očí a kde už nebude ani nářek ani bolest ani smrt. (Zjev 21:3-4)

Je také místo nazývané Gehena, nebo někdy peklo. Je to místo, kde spolu budou muset přebývat všichni ti, kteří svůj charakter zde zcela zatvrdili v hříchu proti Bohu. Budou daleko od Něj na věky trpět. (Zjev 21:8, 2. Tesal 1:9)

Bible ukazuje velký problém lidí i jeho řešení:

Život člověka na Zemi začíná v nevinosti. Nikdo se nerodí v hříchu. Mnozí učí, že se lidé rodí hříšní, ale bible nikoli. Učí opak. Ukazuje sice, že naše těla nesou následky Adamova hříchu (Gen 3:17-19), ale žádnou jeho vinu. (Ezechiel 18:20) Naše těla

pochází od Adama, ale duch každého z nás od Boha. (Žid 12:9) Bůh nedává člověku duši poskvrněnou hříchem jiného a nežádá po něm, aby ji vrátil čistou.

Když se narodí dítě, je spojeno s Bohem. Kdyby se narodilo hříšné bylo by už odděleno od Boha. Dítě se nerodí v hříchu, takže pokud umře v raném dětství, odchází k Bohu.

Ačkoli se dítě rodí nevinné, dlouho tak nezůstane. Později rozpozná rozdíl mezi dobrem a zlem. Jakmile začne vědomě jednat zle, hřeší. A hřích ho odděluje od Boha. (Izaiáš 59:1-2) Jakmile je člověk oddělen od Boha, nedaří se mu vlastní silou vrátit se zpět. Potřebuje pomoc. Bůh hříšníka miluje a poskytuje pomoc, aby ho hříchu zbavil. Jakmile se tak stane, člověk se vrací k Bohu jako na začátku.

Pouze Kristova krev je schopna člověka očistit. Jakmile člověk smyje své hříchy, je znovu obnoven vztah s Bohem. Člověk je připoután k Bohu, jakmile se narodí, je od Něj oddělen později, když zhřeší, a musí být „znovu zrozen“, aby bylo pouto obnoveno. (Jan 3:5)

Jakmile člověk zjistí, že porušil Boží zákony a oddělil se od Boha, potřebuje vědět, že mu

Bůh nabízí odpuštění

Bůh nabízí odpuštění, ale tento dar, jako všechny Boží dary, je něčím podmíněn. Člověk nemůže vymýšlet své vlastní metody, jak přijmout odpuštění. (Řím 10:1-3) Bůh je ten, proti komu jsme zhřešili a má právo nastolit vlastní podmínky, na jejichž základě odpustí. On vyhlásil, že:

1. pokud člověk bude VĚŘIT v Boha a v Jeho Syna Ježíše Krista (Žid 11:6) a
2. pokud, ten kdo věří, bude ČINIT POKÁNÍ (Sk 17:30) ze svých hříchů, tzn. rozhodne se změnit svůj způsob života do budoucna tak, aby ho sladil s Boží vůlí a slovem a
3. pokud VYZNÁ (Řím 10:10), že věří, že Ježíš Kristus je Boží syn a tudíž Pán jeho života a nakonec
4. pokud se dá POKŘTÍT (ponořit) ve vodě ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého (Mat 22:18-20), aby mu byly odpuštěny hříchy, bude zachráněn. (Sk 2:38)

Tyto čtyři projevy poslušnosti jsou nezbytné pro spasení od hříchu. Každý z nich pomáhá připravit hříšníka na odpuštění, ale hříchy nejsou odstraněny až do chvíle, kdy jsou „smyty“ v okamžiku křtu. (Sk 22:16) Není to však voda, která smývá hřích, ale Ježíšova krev. (Zjev 1:5)

DOBŘE SI VŠIMNĚTE

Když člověk uvěří evangeliu, vyzná Ježíšovo jméno, činí pokání ze svých hříchů a je pokřtěn na odpuštění hříchů, je spasen. (Marek 16:15-16) V tomto okamžiku

ho Pán přidává ke své církvi. (Sk 2:47)

Jaký je účel křtu?

KŘEST JE VELMI PROSTÝ AKT. Je snadné být pokřtěn, ale význam křtu je dalekosáhlý.

ČLOVĚK BY MOHL CHTÍT BÝT POKŘTĚN, protože:

1. křest je podmínkou záchrany (Marek 16:15-16)
2. křest vede k odpuštění hříchů (Sk 2:38)
3. křest člověka přenáší do Krista (Řím 6:1-4)
4. ve křtu člověk na sebe Krista obléká (Gal 3:27)
5. křest zachraňuje (1. Petr 3:20-21)

VŠÍM, CO KRISTUS PRO ČLOVĚKA UDĚLAL, když mu poskytoval cestu záchrany, musí člověk při svém spasení projít. Například: Kristus zemřel za naše hříchy, byl pohřben v zapůjčené hrobce a byl vzkříšen, aby už nikdy nezemřel. (1. Kor 15:1-4) My jsme poslušní „způsobu tohoto učení“ (Řím 6:17), když jsme obrázeni. Stejně jako byl Ježíš pohřben v hrobce, tak je i ten, kdo umírá hříchu, pohřben ponořením do vody křtu. Stejně jako Ježíš vstal z hrobu, stejně i pokřtěný vstává z hrobu, který představuje křest. Stejně jako Ježíš vstal, aby již nikdy neumřel, tak i nově pokřtěný „vstává, aby kráčil v novotě života“. (Řím 6:1-4) Tak zachraňovaný člověk prochází symbolicky celým procesem vykoupení.

KŘEST NA ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ je to, o čem Ježíš mluvil, když říkal Nikodémovi: Jestliže se někdo nenarodí z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království. (Jan 3:5).

JELIKOŽ KŘEST UMÍSTUJE ČLOVĚKA DO Krista, všechna „duchovní požehnání“ v Kristu (Efez 1:3) jsou mu pak k dispozici.

Pokud nyní chápete dobře význam křtu – **Měli byste sehnat někoho, kdo by Vás pokřtil nejlépe DNES.**

KDOKOLI MŮŽE KŘTÍT. Požádejte nějakého přítele, nebo příbuzného, aby Vás pokřtil. Nezávisí na tom, jestli je věřící nebo ne. Prospěch křtu přichází od Pána, ne od toho, kdo Vás křtí.

POŽÁDEJTE někoho ochotného, kdo Vás doprovodí někam k vodě dostatečně hluboké, abyste mohli být „pohřbeni ve křtu“. (Kol 2:12) Budete potřebovat vysvětlit Vašemu příteli, CO od něj chcete a také PROČ se dáváte křtít. Když se dozví, že tímto jednoduchým projevem poslušnosti lze obdržet odpuštění hříchů, možná bude mít pak zájem studovat bibli a případně být sám pokřtěn.

JAK

být

pokřtěn

Nejprve najděte vodu, která je dostatečně hluboká, aby umožnila ponoření celého Vašeho těla pod hladinu. Křest je symbolikou pohřbu. (Řím 6:4) I Jan Křtitel křtil tam, kde bylo hodně vody. (Jan 3:23)

Sestupte oba do vody aspoň do půl pasu. Pak ten, který Vás bude křtít si stoupne za Vás, aby Vás mohl jemně ponořit pod vodu a hned Vás zase zdvihnout do svislé polohy.

Člověk je pouze jednou křtěn podle Písma. (Ef. 4:5). Hříchy, kterých se dopustí pak, jsou odpuštěny, pokud je vyzná Pánu a prosí o odpuštění. (1. Jan 1:7-2:2) (Pokud ovšem byl člověk dříve pokřtěn jinak, než podle Písma, -např. nejednalo se o křest na odpuštění hříchů, nebyl to křest ponořením, nebo byl člověk pokřtěn jako nemluvně a tudíž nepředcházela víra, pokání a vyznání Krista -nelze říct, že je člověk opravdu pokřtěn a pak je ten jeden biblický křest nutný.)

O tom, jak dále chodit s Bohem po křtu, si povíme příště.

Obsah

Úvod.....	4
Prolog.....	6
Argumenty evangelií pro Boží existenci.....	7
Struktura argumentů.....	8
Výhoda tohoto přístupu.....	9
I. Empirické argumenty vždy dominují nad všemi formami argumentů.....	10
II. Ježíš je výjimečným zjevením Boha.....	11
Je to víra, když ji můžete dokázat?.....	13
Podstata důkazu.....	14
Spolehlivost evangelií, 1. část.....	17
Ověřování autentičnosti starověkého dokumentu.....	18
Bibliografický test.....	18
Spolehlivost evangelií, 2. část - Vnitřní test.....	21
Spolehlivost evangelií, 3. část - Vnější test.....	24
Nejvýznamnější důkaz.....	28
Kristus zemřel.....	28
I. Ježíš zemřel ponížující smrtí.....	28
II. Kristus byl pochován.....	29
Prázdňý hrob: Svědectví křesťanů.....	31
Prázdňý hrob: Svědectví Židů.....	31
Základní nepopíratelné fakty.....	32
Vysvětlení prázdňého hrobu pomocí přirozených příčin.....	34
Vysvětlení prázdňého hrobu pomocí nadpřirozených příčin.....	37
My všichni jsme toho svědky.....	38
Křížový výsledek svědků.....	39
Kosmologické alternativy.....	42
Kulturní apologetika.....	46
Inspirace a kánon.....	49
Inspirace.....	49
I. Křesťané věří, že Ježíš je Bůh ne proto, že je Bible inspirovaná. Věřící, že Bible je inspirovaná proto, že Ježíš je Bůh.....	49
II. Bible ukazuje diktování, respektive mechanický způsob inspirace.....	51
III. Výběr slov ze slovní zásoby lidských autorů, který provedl Duch, vysvětluje množství stylů, které v Bibli existují.....	52
IV. Bible je neomylná.....	52
Robert Dick Wilson.....	53
Kánon.....	55
I. Jak se apoštolové vyjadřovali o tom, co napsali?.....	55
II. Patristika.....	56
III. Tři úvahy o uznání inspirovanosti listu:.....	56
IV. Kánon Nového zákona.....	57
V. „Oficiální“ církevní seznamy.....	58
Závěrečné slovo.....	59
Úvod do biblického prorockví a jeho naplnění.....	62

Úvod:	62
Co se myslí proroctvím?	62
Co proroctví není.....	62
Kritéria pravého proroctví.....	63
Boží odhad proroctví.....	63
Definice pojmu „prorok“.....	63
Účelem naplněného proroctví je poskytnutí důkazu	64
Hodnota proroctví	64
Stačí jediný případ skutečně naplněného proroctví.....	64
Závěr:	65
Egypt v proroctví.....	65
Úvod:	65
Egyptská země má být zpusťována a obrácena v trosky (Ezechiel 29:9-12).....	65
Egypt má být poníženy národem (Ezechiel 19:14-15)	65
Z egyptské země nevzejde už žádný kníže (Ezechiel 30:13)	65
HISTORICKÝ VÝVOJ NAPLNĚNÍ PROROCTVÍ.....	66
Země se má stát méně úrodnou (Ezechiel 30:12; Izaiáš 19:5-6).....	66
Závěr:	67
Babylón v proroctví.....	67
Úvod:	67
Babylón v proroctví. Izaiáš 13:17-22; 50:51	68
Naplnění proroctví.....	68
Čím je Babylón dnes?	68
Shrnutí	69
Závěr:	69
Mesiášská proroctví.....	70
Úvod:	70
Ježíš a apoštolové tvrdili, že Kristus naplnil proroctví	70
Místo Mesiášova narození Micheáš 5:2; Matouš 2:1-6	70
Mesiášův původ.....	71
Hlavní události Mesiášova života byly prorokovány	71
Proroctví o zradě, procesu a ukřižování Ježíše.	71
Vzkříšení Mesiáše	72
Závěr:	72
Písmo nám praví.....	75
Kdo jsme?.....	75
Proč jsme tady?	75
Kam půjdeme, až opustíme toto místo?	75
Bible ukazuje velký problém lidí i jeho řešení:.....	75
Bůh nabízí odpuštění.....	76
Jaký je účel křtu?.....	77